

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร
และการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล
ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นายกอบชัย ชิดเชื้อสกุลชน

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE RELATIONSHIP BETWEEN CHANGE IN DISCRETIONARY ACCRUALS LEVEL
AND CHANGE IN DISCLOSURE LEVEL
OF COMPANIES LISTED IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

Mr. Kobchai Chitcuresakulchon

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy Program in Accounting

Department of Accountancy

Faculty of Commerce and Accountancy

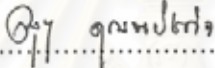
Chulalongkorn University

Academic Year 2006

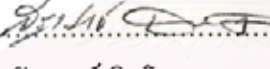
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับ
ดุลพินิจของผู้บริหาร และการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล
ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
โดย นายกอบชัย ชิดเชื้อสกุลชน
สาขาวิชา การบัญชี
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. สุภูมิตร เตชะมนตรีกุล

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับ
นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

 ..... คณะบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
(รองศาสตราจารย์ ดร. คณูชา คุณพนิชกิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ณิชูเสกข์ ฉิมโฉม)

 ..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. สุภูมิตร เตชะมนตรีกุล)

 ..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. สมศักดิ์ ประถมศรีเมฆ)

สภามหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายกอบชัย ชิดเชื้อสกุลชน : ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่
 ขึ้นกับดุลพินิจของผู้บริหาร และการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่จ
 ทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (THE RELATIONSHIP BETWEEN CHANGE IN
 DISCRETIONARY ACCRUALS LEVEL AND CHANGE IN DISCLOSURE LEVEL OF
 COMPANIES LISTED IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND) อ. ที่ปรึกษา: อ.ดร.
 ศุภมิตร เตชะมนตรีกุล 130 หน้า.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการ
 คงค้างที่ขึ้นกับดุลพินิจของผู้บริหารและการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งเป็นการวิจัยเชิง
 ประจักษ์กลุ่มตัวอย่างคือบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ยื่นงบการเงินต่อ
 คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทั้ง 3 ปีติดต่อกัน คือในปี 2545 2546
 และ 2547 จำนวน 82 บริษัท ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล มีการ
 สร้างกระดานทำการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแยกเป็น 5 หัวข้อ ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของบริษัท
 หลักทรัพย์และการลงทุนของบริษัท การบริหารและการจัดการ ฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน และ
 แนวโน้มในอนาคต ตามข้อมูลที่กลุ่มผู้ใช้ข้อมูลต้องการทราบซึ่งได้จากการทบทวนวรรณกรรม การวิจัยได้
 ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ส่วนการวัดการเปลี่ยนแปลงในระดับการจัดการกำไรนั้น ได้ใช้
 แบบจำลองของ Modified Jones (1995) เป็นตัวแบบในการวัดค่าการจัดการกำไร

ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลพินิจของผู้บริหารไม่มี
 ความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจเกิดจากการ
 เปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลไม่ได้เพิ่มขึ้นหรือลดลงตามความต้องการของผู้บริหาร แต่จะเป็นไป
 ตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี และข้อกำหนดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นคณะกรรมการกำกับ
 หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของหน่วยงานที่
 เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นจากการศึกษา พบว่าบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลในปริมาณที่
 เพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างปี 2547 และ 2546 แต่สำหรับการเปิดเผยข้อมูลด้าน การบริหารและการ
 จัดการกลับพบว่าการเปิดเผยข้อมูลในปริมาณที่ไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจเกิดจากผู้บริหารยังไม่ให้
 ความสำคัญกับข้อมูลด้านนี้เท่าที่ควร จึงเป็นข้อสังเกตสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูล เพื่อ
 นำไปปรับปรุงในการออกข้อกำหนดในการเปิดเผยข้อมูลด้านการบริหารและการจัดการในอนาคต ให้เป็น
 ประโยชน์แก่ผู้ใช้ข้อมูลกลุ่มต่างๆ ต่อไป

ภาควิชา.....การบัญชี.....ลายมือชื่อนิสิต.....*กฤษณ์ชัย ชิดเชื้อสกุลชน*
 สาขาวิชา.....การบัญชี.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*Allo*
 ปีการศึกษา.....2549.....

468 21564 26 : MAJOR ACCOUNTANCY

KEY WORD: EARNINGS MANAGEMENT / DISCLOSURE LEVEL

KOBCHAI CHITCURESAKULCHON: THE RELATIONSHIP BETWEEN CHANGE IN DISCRETIONARY ACCRUALS LEVEL AND CHANGE IN DISCLOSURE LEVEL OF COMPANIES LISTED IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND. THESIS ADVISOR: SUPHAMIT TECHAMONTRIKUL, D.B.A., 130 pp.

The major purpose of this study is to study the relationship between change in discretionary accruals level and change in disclosure level. These empirical research samples are listed companies in the Stock Exchange of Thailand that submitted financial statements to the Stock Exchange of Thailand in three years during 2002 - 2004, total 82 companies. The working paper was developed to measure change in disclosure level, which separates the information into 5 sections according to the need of investors gathering from literatures review. The 5 sections consist of general information, security and investment, management structure and management policy, financial status and operating results and future trend of the company. The study used multiple regression analysis technique. In this study, earnings management is represented by discretionary accrual which is calculated by Modified Jones Model (1995).

The results indicate that change in discretionary accruals level has no statistically significant relationship with change in disclosure level. This might be because change in disclosure level is not depended on the requirement management of the company but it is depended on accounting standards and the regulations of involved regulators such as Stock Exchange of Thailand and the Securities and Exchange Commission. Therefore, this result implies that the role of accounting standards and regulators are effective to control the disclosure of the listed companies in the Stock Exchange of Thailand. In addition, the results show that the majority of the companies have more disclosure level when compare between those in the year 2004 and those in the year 2003. However, the disclosure level is not changed in management section. This might be because the management did not pay attention for this section as much as they should. It is noted that the regulators should set the regulations to improve the disclosure in management section in the future for the benefits of various groups of users.

Department.....Accountancy.....Student's Signature..... Kobchai C.
 Field of Study.....Accounting.....Advisor's Signature.....
 Academic Year.....2006.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลือของ อาจารย์ ดร. ศุภมิตร เตชะมนตรีกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางตลอดการจัดทำวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้า รวมทั้งได้ให้ความกรุณาตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ แก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ณัฐเสกข์ ฉิมโหม ในฐานะประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร.สมศักดิ์ ประถมศรีเมฆ ในฐานะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ท่านได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์สำหรับการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ณรงฤทธิ์ เรืองอัสวพิภพ ที่สละเวลาให้คำแนะนำทางด้านสถิติในงานวิจัย

นอกจากนี้ข้าพเจ้าใคร่ขอขอบพระคุณ คุณวิศิษฐ์ องค์กรพัฒน์กุล ที่ช่วยเหลือเพื่อและให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้ รวมถึงเจ้าหน้าที่ห้องภาควิชาบัญชีทุกท่านที่คอยให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ญาติพี่น้อง และขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคน ที่ช่วยเป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาด้วยดีโดยตลอดจนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
3. ขอบเขตของการวิจัย.....	3
4. สมมติฐานการวิจัย.....	4
5. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
6. วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
8. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ส่วนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎี.....	8
1. คำจำกัดความของการจัดการกำไร.....	8
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการกำไร.....	10
3. แรงจูงใจที่ทำให้เกิดการจัดการกำไร.....	11
3.1 แรงจูงใจด้านสภาพแวดล้อม.....	11
3.2 แรงจูงใจด้านวัฒนธรรมขององค์กร.....	13
3.3 แรงจูงใจด้านบุคคล.....	14
4. รูปแบบของการจัดการกำไร.....	14
4.1 การจัดการกำไรผ่านทางเลือกปฏิบัติของมาตรฐานการบัญชี.....	15
4.2 การจัดการกำไรผ่านทาง การตัดสินใจในกิจกรรม ดำเนินงานของบริษัท.....	22
5. ตัวแบบที่ใช้วัดค่าการจัดการกำไร.....	22

ส่วนที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
6. วรรณกรรมเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูล.....	29
7. วรรณกรรมเกี่ยวกับผลกระทบของข่าวต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์.....	30
8. วรรณกรรมเกี่ยวกับการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูล.....	31
9. วรรณกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไร กับระดับการเปิดเผยข้อมูล.....	34
10. วรรณกรรมเกี่ยวกับลักษณะของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูล.....	35
11. วรรณกรรมคุณภาพของงานสอบบัญชีกับขนาดของสำนักงาน สอบบัญชี.....	38
12. กรอบแนวคิดของงานวิจัย.....	42
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46
3. ขั้นตอนการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูล.....	46
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
5. สมมติฐานการวิจัย.....	53
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
1. สถิติเชิงพรรณนา.....	59
2. สถิติเชิงอนุมาน.....	70
3. การวิเคราะห์การประเินในแง่ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis).....	76
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	80
1. สรุปผลการวิจัย.....	81
1.1 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของปัจจัยที่ทำการศึกษา.....	81
1.2 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ.....	83
2. อภิปรายผลการวิจัย.....	84
2.1 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลง ในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารกับ การเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล.....	84

2.2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ กับการเปลี่ยนแปลง ในระดับการเปิดเผยข้อมูล.....	85
3. ข้อจำกัดของงานวิจัย.....	87
4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษางานวิจัย.....	87
5. ข้อเสนอแนะ.....	88
5.1 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย.....	88
5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต.....	90
รายการอ้างอิง.....	92
ภาคผนวก.....	96
ภาคผนวก ก การดาษทำการที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการเปิดเผยข้อมูล.....	97
ภาคผนวก ข วิธีการกำหนดรหัสและการแปลความผลลัพธ์ของตัวแปร การเปลี่ยนแปลงประเภทของการใช้บริการของ สำนักงานสอบบัญชี.....	101
ภาคผนวก ค การเปิดเผยข้อมูลตามข้อกำหนดของ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ก.ล.ต.).....	105
ภาคผนวก ง การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ.....	115
ภาคผนวก จ รายชื่อบริษัทจดทะเบียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	124
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	130

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 2.1	แสดงสื่อต่างๆ ที่ใช้เป็นตัวแทนในการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูล..... 33
ตารางที่ 3.1	แสดงคำอธิบายตัวแบบจำลอง..... 50
ตารางที่ 4.1	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการเปิดเผยข้อมูล (DISC) หลังจากถ่วงน้ำหนัก ของบริษัทกลุ่มตัวอย่างปี 2547 และ 2546 59
ตารางที่ 4.2	แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แยกตามการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลหลังจากถ่วงน้ำหนัก เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546.....60
ตารางที่ 4.3	แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แยกตามเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลหลังจาก ถ่วงน้ำหนัก เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546.....61
ตารางที่ 4.4	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แยกตามหัวข้อของการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลหลังจาก ถ่วงน้ำหนักเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546.....62
ตารางที่ 4.5	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล แยกตามแหล่งข้อมูลหลังจาก ถ่วงน้ำหนัก..... 63
ตารางที่ 4.6	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DACC) ของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง ปี 2547 และ 2546.....64
ตารางที่ 4.7	แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แยกตามการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจ ของผู้บริหารเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546..... 65
ตารางที่ 4.8	แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แยกตามการเปลี่ยนแปลงในขนาดของบริษัท เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง ปี 2547 และ 2546 66
ตารางที่ 4.9	แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แยกตามการเปลี่ยนแปลงในขนาดของบริษัทวัดค่าด้วย ลอกกาลิทึมธรรมชาติเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546..... 67

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 4.10	แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แยกตามการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546.....68
ตารางที่ 4.11	แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แยกตามการเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ของบริษัท เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546.....69
ตารางที่ 4.12	แสดงจำนวน และร้อยละของการเปลี่ยนแปลงประเภทของการใช้บริการ ของสำนักงานสอบบัญชีของบริษัท เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง ปี 2547 และ 2546.....70
ตารางที่ 4.13	แสดงข้อมูลสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ..... 71
ตารางที่ 4.14	แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ..... 74
ตารางที่ 4.15	สรุปผลการศึกษา.....76
ตารางที่ 4.16	แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ หลังจากการเปลี่ยนแปลง การวัดค่าตัวแปรการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล และ การเปลี่ยนแปลงการวัดค่าตัวแปรการเปลี่ยนแปลง ในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร.....78
ตารางที่ 4.17	เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ก่อนและหลังจากการวิเคราะห์ การประเมินในแง่ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) และสรุปผลการศึกษา.....79
 ภาคผนวก ค	
ตารางที่ 1	แสดงสารสนเทศ และระยะเวลาที่บริษัทจดทะเบียนต้องจัดทำและนำเสนอ.....105
ตารางที่ 2	แสดงสารสนเทศ และหน่วยงานที่บริษัทจดทะเบียนต้องนำเสนอ.....113
 ภาคผนวก ง	
ตารางที่ 1	แสดงตารางค่า VIF และค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว.....119
ตารางที่ 2	แสดงตารางค่า VIF และค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว ของการวิเคราะห์ประเมินในแง่ความอ่อนไหว (Sensitivity).....123

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
ภาคผนวก	
รูปที่ 1 แสดงแผนภาพ Histogram.....	116
รูปที่ 2 แสดงแผนภาพ Normality Plot.....	117
รูปที่ 3 แสดงแผนภาพการกระจายของค่าคลาดเคลื่อน.....	118
รูปที่ 4 แสดงแผนภาพ Histogram ของการวิเคราะห์ประเมินในแง่ความอ่อนไหว.....	120
รูปที่ 5 แสดงแผนภาพ Normality Plot ของการวิเคราะห์ประเมินในแง่ความอ่อนไหว.....	121
รูปที่ 6 แสดงแผนภาพการกระจายของค่าคลาดเคลื่อนของ การวิเคราะห์ประเมินในแง่ความอ่อนไหว.....	122

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตัวเลขทางบัญชีเป็นข้อมูลที่สำคัญในการวัดผลการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของงบการเงินที่ผู้บริหารมีหน้าที่จะต้องจัดทำขึ้น ซึ่งงบการเงินที่จัดทำขึ้นไม่ได้เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารของบริษัทในการวัดผลการดำเนินงานเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์ต่อบุคคลหลายฝ่าย กล่าวคือ ผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นเจ้าของบริษัทย่อมสนใจว่าบริษัทที่ไปลงทุนสามารถจ่ายเงินปันผลได้เท่าไร นักลงทุนต้องการทราบความสามารถในการทำกำไรของบริษัท และความเสี่ยงจากการลงทุนเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุน เช่นเดียวกับธนาคารหรือสถาบันการเงินย่อมต้องการทราบถึงความสามารถในการหาเงินมาชำระคืนเงินต้นหรือดอกเบี้ย เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจให้กู้ยืมเงิน นอกจากนี้กรมสรรพากรก็ต้องการทราบผลการดำเนินงานของบริษัทเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดเก็บภาษี

ในปัจจุบันผู้ใช้รายงานทางการเงิน มีความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของธุรกิจมากขึ้น นอกเหนือจากข้อมูลทางการเงินที่ได้จากงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงิน ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับมาหลังจากที่ได้รับงบการเงินไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจลงทุนของตนเอง ประกอบกับในปัจจุบันการดำเนินธุรกิจมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการยากที่จะนำเสนอข้อมูลทั้งหมดด้วยงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินเพียงอย่างเดียว ดังนั้นนักลงทุนจึงต้องการข้อมูลเพิ่มเติมนอกเหนือจากการเปิดเผยข้อมูลผ่านทางงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินเพียงอย่างเดียว โดยหน่วยงานต่าง ๆ ได้พยายามรณรงค์ให้มีการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน โดยเฉพาะนักวิเคราะห์และนักลงทุน อย่างไรก็ตาม การเปิดเผยข้อมูลมากขึ้นไม่ได้เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าบริษัทนั้นๆ จะมีการดำเนินงานที่โปร่งใส ซึ่งปัจจุบันนี้อาจเกิดความเข้าใจผิดของผู้ใช้ในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท โดยอาจคิดว่าบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลในปริมาณมากแสดงถึงการดำเนินงานที่โปร่งใส แต่จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรซึ่งใช้รายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารเป็นตัวแทนในการวัดค่า กับการเปิดเผยข้อมูลพบว่ารายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูล นั่นคือบริษัทที่ทำการจัดการกำไร มักจะเป็นบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลที่มีคุณภาพสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับอีกบริษัทหนึ่ง Shaw (2003) นอกจากนี้ในงานวิจัยดังกล่าวยังพบว่า ในปัจจุบันนี้นักวิเคราะห์ส่วนใหญ่มักจะให้

เครดิตกับบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลในปริมาณที่มาก เนื่องจากคิดว่าบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลในปริมาณมากจะมีความโปร่งใส แต่ความเป็นจริงอาจไม่เป็นเช่นนั้น ดังเห็นได้จากงานวิจัยของ Shaw (2003) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรและคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า เมื่อทำการเปรียบเทียบระหว่างบริษัทที่มีการจัดการกำไรกับบริษัทที่ไม่มี การจัดการกำไรหรือมีการจัดการกำไรในจำนวนที่น้อยกว่า พบว่าบริษัทที่มีการจัดการกำไร จะเปิดเผยข้อมูลที่มีคุณภาพมากกว่าบริษัทที่ไม่มีการจัดการกำไรหรือมีการจัดการกำไรในจำนวนน้อยกว่า ซึ่งจากผลงานวิจัยของ Shaw (2003) ทำให้ผู้วิจัยอนุมานได้ว่า หลังจากที่ผู้บริหารของบริษัททำการจัดการกำไรแล้ว ผู้บริหารก็จะตัดสินใจเปิดเผยข้อมูลที่มีคุณภาพสูงขึ้นตามมา เมื่อเปรียบเทียบกับบริษัทที่ไม่มีการจัดการกำไรหรือบริษัทที่มีการจัดการกำไรน้อยกว่า ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร และการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล ของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยว่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตือนนักลงทุนให้ระวังว่าบริษัทที่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้นนั้น ไม่ได้มีการดำเนินงานที่มีความโปร่งใสมากขึ้น แต่ตรงกันข้ามเบื้องหลังการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้นอาจมาจากการจัดการกำไรที่เพิ่มขึ้น ในประเทศไทยมีงานวิจัยในอดีตเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลไว้บ้างแล้ว โดยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูล เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลกับต้นทุนที่เกี่ยวข้อง ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลกับขนาดของบริษัท ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลกับโครงสร้างของบริษัท ซึ่งผลการศึกษาล้วนพบว่ามีปัจจัยที่ต้องการให้มีการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้น เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจ แต่การศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร และการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษา ซึ่งจากเหตุผลนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าว เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลต่อไป

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ต้องการตรวจสอบว่า การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร จะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงระดับของการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทหรือไม่ ซึ่งงานวิจัยนี้มีความแตกต่างกับงานวิจัยของ Shaw (2003) หลายด้าน คือ งานวิจัยของ Shaw (2003) จะเป็นการวิจัยด้านคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล แต่งานวิจัยนี้จะพิจารณาด้านปริมาณคือพิจารณาที่ระดับการเปิดเผยข้อมูล และงานวิจัยนี้ยังพิจารณาระดับการเปลี่ยนแปลงของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร และการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระหว่างบริษัทเดียวกัน 2 ปี ในขณะที่งานวิจัยของ

Shaw (2003) เป็นการเปรียบเทียบระหว่างบริษัทที่มีการจัดการกำไรหรือรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารมากกับบริษัทที่มีรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารน้อยเท่านั้น แต่ไม่ได้พิจารณาว่า เมื่อระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารเปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลกระทบต่ออย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล นอกจากนี้ในงานวิจัยนี้ยังได้คำนึงถึงช่วงเวลาที่มีการเปิดเผยข้อมูลด้วย กล่าวคือมีการพิจารณาว่าข้อมูลที่เปิดเผยออกมาก่อนจะมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของนักลงทุนมากกว่าข้อมูลที่ถูกเปิดเผยออกมาภายหลัง โดยการศึกษาครั้งนี้ศึกษาจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงิน เนื่องจากมีข้อบ่งชี้ในการจัดทำและนำเสนองบการเงินรวมถึงกิจกรรมทางการเงิน และการดำเนินงานแตกต่างไปจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในอุตสาหกรรมอื่นๆ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารและการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงิน)

3. ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาจะสุ่มตัวอย่างจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ใหม่ ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงินเนื่องจากกลุ่มธุรกิจดังกล่าวมีวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่แตกต่างกับกลุ่มอื่น และยังมีข้อกำหนดการเปิดเผยข้อมูลแตกต่างจากกลุ่มอื่น นอกจากนี้ การศึกษาครั้งนี้ต้องคำนวณหาค่าการเปลี่ยนแปลงของจำนวนรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยใช้ตัวแบบ Modified Jones 1995 ซึ่งจำเป็นต้องทราบจำนวนสินทรัพย์รวมของปีก่อนหน้าที่จะศึกษา 1 ปี ดังนั้นกลุ่มประชากรที่จะนำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ต้องยื่นงบการเงินให้กับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทั้ง 3 ปีติดต่อกัน คือในปี พ.ศ. 2545 2546 และ 2547

2. ในการศึกษาการจัดการกำไรจะวัดค่าตัวแปรจาก รายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) โดยใช้ตัวแบบ Modified Jones 1995 เนื่องจากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 พบว่าเป็นวิธีที่นิยมใช้ที่สุดในการวัดค่าการจัดการกำไร

3. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้จากรายงานทางการเงินของบริษัท ได้แก่ งบการเงิน รายงานทางการเงินอื่นตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คือแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจากเว็บไซต์ www.setsmart.com ซึ่งเป็นช่องทางสำหรับนักลงทุน ในการติดตามข้อมูลข่าวสารของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

4. สมมติฐานการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

5. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การจัดการกำไร (Earnings Management) หมายถึง การปรับแต่งตัวเลขผลการดำเนินงานของผู้บริหารซึ่งอาศัยความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล และความยืดหยุ่นของวิธีปฏิบัติของมาตรฐานการบัญชี โดยใช้ดุลยพินิจในการทำงานการเงิน หรือปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางบัญชี การจัดทำงบการเงินที่ไม่ชัดเจนและคลุมเครือ เพื่อเสนอต่อบุคคลภายนอกที่ใช้งบการเงินเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ให้เป็นไปตามความต้องการของผู้บริหารและความคาดหวังของนักลงทุน ซึ่งในการจัดการกำรนั้นมีทั้งการจัดการกำไรที่ทำให้กำไรเพิ่มขึ้น และการจัดการกำไรเพื่อทำให้กำไรลดลง ทั้งนี้แล้วแต่วัตถุประสงค์ของผู้บริหาร ซึ่งในงานวิจัยนี้จะแทนการจัดการกำไรด้วยรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร

รายการคงค้าง (Accruals) หมายถึง การบันทึกกำไรหรือรายจ่ายที่เกิดขึ้นแล้ว ถึงแม้ว่าจะยังไม่ได้เงินสดเข้ามาหรือจ่ายออกไปก็ตาม ซึ่งจะกระทบกระแสเงินสดจากการดำเนินงานของบริษัทในอนาคตได้ เนื่องจากกำไรสุทธิของบริษัทประกอบไปด้วย 2 ส่วนคือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงานกับรายการคงค้าง โดยกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเป็นรายการเงินสดที่เกิดขึ้นในรอบบัญชีนั้นๆ ดังนั้นหากผู้บริหารของบริษัทจะจัดการกำไรก็สามารถทำผ่านทางรายการคงค้าง ซึ่งสามารถทำได้โดยการรับรู้รายได้ก่อนถึงเวลาแม้ยังไม่ได้เงินสดเข้ามา และชะลอการใช้จ่ายออกไปถึงแม้ว่าจะจ่ายเงินสดออกไปแล้ว

รายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) หมายถึง รายการคงค้างที่ผู้บริหารสามารถตัดสินใจในการเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับการรับรู้มูลค่าของรายการและการบันทึกบัญชี ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้กรอบที่มาตรฐานการบัญชีให้พึงปฏิบัติได้

สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4 firms) หมายถึง สำนักงานสอบบัญชีระดับนานาชาติซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่อยู่ 4 บริษัท ได้แก่

1. บริษัท ไพร่ชวอเตอร์เฮาส์ คูเปอร์ส เอบีเอส จำกัด
2. บริษัท ดีลอยท์ ทูช โรมัทสึ ไชยยศ สอบบัญชี จำกัด
3. บริษัท สำนักงาน เอ็นส์ท แอนด์ ยัง จำกัด
4. บริษัท เคพีเอ็มจี ภูมิไชย สอบบัญชี จำกัด

สำนักงานสอบขนาดเล็ก (Non big4 firms) หมายถึง สำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 บริษัทข้างต้น ที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ให้ทำการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ระดับของการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Level) หมายถึง จำนวนบรรทัดการเปิดเผยข้อมูลของแต่ละบริษัท ซึ่งวัดได้จากการจัดทำกระดาษทำการ (Disclosure index) แล้วให้คะแนนตามจำนวนบรรทัดที่บริษัทเปิดเผย

6. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารกับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จะเป็นไปตามขั้นตอนของระเบียบวิธีการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research Methodology) และจะใช้เทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติ 2 ประเภท ได้แก่

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

การศึกษาครั้งนี้จะทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ การเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร การเปลี่ยนแปลงในขนาดของบริษัท การเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น การเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ และการเปลี่ยนแปลงของประเภทของสำนักงานสอบ

บัญชี โดยจะอธิบายถึงลักษณะข้อมูลกลุ่มตัวอย่างโดยแสดงอยู่ในรูปของ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในส่วนที่เป็นข้อมูลที่ไม่อยู่ในรูปของตัวเลข ได้แก่ การใช้บริการของสำนักงานสอบบัญชีนั้น จะแสดงอธิบายถึงลักษณะข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างในรูป จำนวน และร้อยละของการเปลี่ยนแปลงประเภทของการใช้บริการของสำนักงานสอบบัญชี ซึ่งจากการวิเคราะห์เชิงพรรณานี้จะทำให้สามารถสรุปลักษณะข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้

2. การวิเคราะห์เชิงอนุมาน

คือการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกข้อมูลที่เกี่ยวข้อง มาทำการวิเคราะห์เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับ ดุลยพินิจของผู้บริหารและการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามดังกล่าว

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่าง การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารกับการเปลี่ยนแปลงระดับของการเปิดเผยข้อมูล ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อเป็นการให้ข้อคิดแก่นักลงทุนและนักวิเคราะห์ทางการเงิน ให้ใช้ความรอบคอบในการพิจารณาความโปร่งใสของบริษัท เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล

2. เป็นประโยชน์ต่อนักลงทุน ผู้ใช้ข้อมูลจากงบการเงินกลุ่มต่าง ๆ ที่สนใจในการตรวจสอบการจัดการกำไรด้วยรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเบื้องต้นด้วยการใช้วิธีทางสถิติ

8. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

เนื้อหาและผลการวิจัยในการศึกษานี้จะมีการนำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 กล่าวถึง แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย รวมถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย รูปแบบที่ใช้ในการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล การตั้งสมมติฐาน การวิเคราะห์ข้อมูล และวิธีทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

บทที่ 4 กล่าวถึง การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย

บทที่ 5 กล่าวถึง บทสรุปการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎี

1. คำจำกัดความของการจัดการกำไร

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความหมายของการจัดการกำไรพบว่า มีผู้ให้ความหมายไว้หลายลักษณะ ดังนี้

Healy และ Wahlen (1999) อธิบายว่า การจัดการกำไร (Earnings Management) คือ การตัดสินใจในการรายงานทางการเงินและการจัดโครงสร้างของรายการต่าง ๆ ที่แสดงในงบการเงิน ซึ่งจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจคลาดเคลื่อนในเรื่องของผลการดำเนินงานของบริษัท หรือ เพื่อให้เกิดตัวเลขทางการเงินที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการทำนิติกรรมสัญญาต่าง ๆ

Mulford และ Comiskey (2002) อธิบายว่า การจัดการกำไร (Earnings Management) คือ การปรับตกแต่งผลการดำเนินงาน ด้วยความตั้งใจที่จะให้ผลการดำเนินงานแสดงไปตามที่ต้องการ เช่น การทำให้กำไรงวดปัจจุบันให้เพิ่มขึ้นหรือลดลง การเปลี่ยนแปลงทางบัญชีที่เป็นไปตามดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร การกำหนดช่วงเวลาที่จะทำการตัดสินใจกับการบริหารงาน พฤติกรรมการล้างบาง (Big Bath)

วรงค์ดี ทูมมานนท์ (2543) ได้ให้ความหมาย การจัดการกำไร (Earnings Management) หมายถึง การปรับแต่งกำไรอย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้ความยืดหยุ่นของมาตรฐานการบัญชี เพื่อให้ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

แหววัน ปรารักษ์วัช (2545) ได้ให้ความหมาย การจัดการกำไร (Earnings Management) หมายถึง การตกแต่งผลการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ซึ่งอาศัยความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลโดยใช้ดุลยพินิจในการทำงานการเงิน หรือปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางบัญชี การจัดทำรายงานทางการเงินที่ไม่ชัดเจนและคลุมเครือ เสนอต่อบุคคลภายนอกที่ใช้งบการเงินเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ให้เป็นไปตามความต้องการของผู้บริหารและความคาดหวังของนักลงทุน

สมชาย สุภัทรกุล (2548) อธิบายว่า ที่มาของคำว่าจัดการกำไรนั้น มาจากแนวทางปฏิบัติทางการบัญชี ซึ่งมักเปิดโอกาสให้ผู้บริหารของบริษัทใช้วิจารณญาณในการเลือก

นโยบายบัญชีและประมาณการทางบัญชีต่าง ๆ โดยผู้บริหารแต่ละคนก็จะใช้วิจารณ์ญาณแตกต่างกัน ผู้บริหารบางกลุ่มก็จะใช้วิจารณ์ญาณเพื่อที่จะทำให้ได้ตัวเลขทางบัญชีที่สะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริงของบริษัท แต่ผู้บริหารบางกลุ่มก็จะใช้วิจารณ์ญาณเพื่อประโยชน์หรือเป้าหมายส่วนตัวซึ่งผู้บริหารกลุ่มหลังนี้เองที่สะท้อนถึงการจัดการกำไร (Earnings Management)

จากคำจำกัดความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การจัดการกำไร (Earnings Management) หมายถึง การตกแต่งผลการดำเนินงานของผู้บริหารซึ่งอาศัยความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล (Information Asymmetry) โดยใช้ดุลยพินิจในการทำงานการเงิน การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางบัญชี หรือการจัดทำงานการเงินที่ไม่ชัดเจนและคลุมเครือ เพื่อเสนอต่อบุคคลภายนอกที่ใช้วงการเงินเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ให้เป็นไปตามความต้องการของผู้บริหารและความคาดหวังของนักลงทุน ซึ่งในการจัดการกำไรนั้นมีทั้งการจัดการกำไรที่ทำให้กำไรเพิ่มขึ้น และการจัดการกำไรเพื่อทำให้กำไรลดลง ทั้งนี้แล้วแต่วัตถุประสงค์ของผู้บริหารและผลประโยชน์ที่จะได้รับการกระทำดังกล่าว

นอกจากนี้จากการศึกษาความหมายของการจัดการกำไรจาก ทัั้งงานวิจัยในอดีตและบทความ รวมทั้งหนังสือต่างประเทศ Mckee (2005) ทำให้ทราบว่านอกจากคำว่าจัดการกำไร (Earnings Management) แล้วยังมีคำอีกหลายคำที่มีความหมายในทำนองเดียวกัน ได้แก่

1. การเกลี้ยกำไร (Income smoothing)
2. การเล่นกลทางการบัญชี (Accounting hocus-pocus)
3. การจัดการงบการเงิน (Financial statement management)
4. การเล่นเกมตัวเลข (The numbers game)
5. การบัญชีที่ก้าวร้าว (Aggressive accounting)
6. การยกเครื่องงบกำไรขาดทุน (Reengineering the income statement)
7. การเล่นเกมบนสมุด (Juggling the books)
8. การบัญชีที่สร้างสรรค์ (Creative Accounting)
9. การจัดการงบการเงิน (Financial statement manipulation)
10. เวทมนต์ทางการบัญชี (Accounting magic)
11. การยืมกำไรจากในอนาคต (Borrowing income from the future)
12. ธนาคารรายได้สำหรับอนาคต (Banking income for the future)
13. กลอุบายทางการเงิน (Financial shenanigans)

14. การตกแต่งหน้าร้าน (Window dressing)

15. การเล่นแร่แปรธาตุทางการบัญชี (Accounting alchemy)

อย่างไรก็ตามยังไม่มีใครให้ความหมายไว้อย่างชัดเจนในคำเหล่านี้ แต่จะใช้คำเหล่านี้ในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับระดับและรูปแบบของการจัดการกำไร

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการกำไร

เนื่องจากการดำเนินงานของบริษัทในปัจจุบัน จำเป็นต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก ดังนั้นจึงทำให้บริษัทต้องระดมทุนผ่านการเสนอขายหุ้นต่อสาธารณชน ทำให้ผู้เป็นเจ้าของบริษัทไม่ได้มีเพียงผู้ที่ทำการก่อตั้งบริษัทเท่านั้น แต่ยังรวมถึงบุคคลหรือสถาบันต่าง ๆ ที่ถือหุ้นของบริษัทด้วย เนื่องจากผู้ถือหุ้นมีจำนวนมากจึงไม่สามารถให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของบริษัทโดยตรง ดังนั้นจึงต้องมีการแต่งตั้งตัวแทนเพื่อเข้ามาบริหารงานของบริษัทและเป็นที่มาของ ทฤษฎีตัวการตัวแทน (Agency Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวการ (Principle) ซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึงผู้ถือหุ้น และอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ตัวแทน (Agent) ซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึงผู้บริหาร โดยตัวแทนจะทำหน้าที่ในการบริหารงานบริษัทและได้รับค่าตอบแทนจากเจ้าของบริษัท

ทฤษฎีตัวการตัวแทน (Agency Theory) มีแนวคิดว่ามนุษย์ทุกคนย่อมที่จะมีแรงผลักดันเพื่อจะทำทุกอย่างให้ได้รับประโยชน์ส่วนตัวสูงที่สุด เมื่อแรงผลักดันอยู่ในระดับสูงก็จะทำทุกอย่างเพื่อให้ตนเองได้ผลประโยชน์สูงสุด (Maximize Wealth) โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องหรือจริยธรรมซึ่งทำให้เกิดปัญหาที่เรียกว่าคุณธรรมวิบัติ (Moral Hazard) ผู้บริหารในฐานะตัวแทนได้เข้ามาใช้อำนาจในการบริหารบริษัทแทนผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นตัวการ ซึ่งอาจทำให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (Conflict of Interests) ระหว่างผลประโยชน์ของผู้บริหารกับผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นจนอาจทำให้ผู้บริหารลืมนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายคือการสร้างความมั่งคั่งให้กับผู้ถือหุ้น ซึ่งลักษณะของเหตุการณ์ดังกล่าวเรียกว่าการเกิด Moral Hazard โดยเมื่อผู้บริหารเลือกที่จะทำทุกอย่างเพื่อให้ตนเองได้ผลประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารจะทำการเบียดเบียนผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นและทำการขยับย้ายถ่ายเทผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นมาเป็นของตนเอง (Transfer of Wealth) การขยับย้ายถ่ายเทผลประโยชน์นั้นมีอยู่หลายรูปแบบ ตั้งแต่ระดับเล็ก ๆ น้อย ๆ ไปจนถึงการตั้งใจโกงหรือที่เรียกว่าทุจริต ซึ่งจุดนี้เองทำให้การตกแต่งบัญชีมักจะเข้ามามีบทบาทไม่มากนักน้อย กล่าวคือเมื่อผู้บริหารทำการขยับย้ายถ่ายเทผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นมาเป็นของตนเองก็จะต้องหาทางออก เพื่อปิดบังความจริงเพื่อให้ตนเองอยู่รอด ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการจัดการกำไร (Earnings Management) แม้ทฤษฎี

ตัวการตัวแทน (Agency Theory) จะสามารถอธิบายแรงจูงใจในการจัดการกำไรได้ส่วนหนึ่ง แต่แรงจูงใจในการจัดการกำไรของผู้บริหารอาจเกิดมาจากสาเหตุอื่น ซึ่งจะได้กล่าวในหัวข้อถัดไป

3. แรงจูงใจที่ทำให้เกิดการจัดการกำไร

จากการศึกษาข้อมูลจากหลายแหล่ง เช่น Mckee (2005), วรศักดิ์ ทูมมานนท์ (2543) ทำให้ทราบว่าแรงจูงใจที่ทำให้เกิดการจัดการกำไรมีหลายปัจจัย ซึ่งเมื่อนำปัจจัยต่างๆ มารวมกันเป็นหมวดหมู่ จะสามารถจัดหมวดหมู่ได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

3.1 แรงจูงใจด้านสภาพแวดล้อม การจัดการกำไรเนื่องจากสภาพแวดล้อมของบริษัท มีดังนี้

3.1.1 แรงจูงใจด้านการสื่อสารข้อมูลภายในไปยังนักลงทุน หรือนักวิเคราะห์ ผู้บริหารสามารถใช้การจัดการกำไร เป็นสื่อกลางในการสื่อสารไปยังนักลงทุนว่าบริษัทยังคงมีความสามารถในการทำกำไรอย่างสม่ำเสมอ โดยทำการจัดการกำไรเพื่อให้เป็นไปตามที่นักวิเคราะห์ได้ประมาณการไว้ เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่านักวิเคราะห์ก็ออกกลุ่มบุคคลสำคัญในการชำนักลงทุน ดังนั้น ถ้าผลการประกอบการของบริษัทไม่เป็นไปตามที่นักวิเคราะห์ได้ประมาณการไว้ จะทำให้นักลงทุนขาดความมั่นใจซึ่งจะส่งผลกระทบต่อราคาหุ้นในที่สุด ยกตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ. 2000 บริษัท Procter & Gamble มีผลประกอบการต่ำกว่าที่นักวิเคราะห์ได้ประมาณการไว้สำหรับไตรมาส 1 ปี ค.ศ. 2000 ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ราคาหุ้นของบริษัทลดลงถึง 30 เปอร์เซ็นต์ และต่อมาผู้บริหารระดับสูงของบริษัทดังกล่าวก็ถูกไล่ออก นี่ก็ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าการประมาณการของนักวิเคราะห์มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้บริหารในการจัดการกำไร

3.1.2 แรงจูงใจด้านการเสนอขายหุ้นครั้งแรก และด้านการออกหุ้นเพิ่มเติม แรงจูงใจด้านนี้มองว่าในขณะที่บริษัทกำลังจะออกหุ้นครั้งแรกเสนอขายต่อประชาชนทั่วไป หรือกำลังจะออกหุ้นเพิ่มเติมเพื่อระดมเงินทุน ผู้บริหารจะทำการจัดการกำไร โดยทำให้ผลการดำเนินงานออกมาดีกว่าที่ควรจะเป็นเพื่อจะทำให้ให้นักลงทุนที่กำลังตัดสินใจลงทุน เชื่อถือศักยภาพในการดำเนินงานของบริษัท

3.1.3 แรงจูงใจด้านความได้เปรียบทางการแข่งขัน บริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมที่มีการแข่งขันสูงย่อมต้องการรักษาระดับส่วนแบ่งการตลาด (Market share) เนื่องจากส่วนแบ่งทางการตลาดจะเป็นสิ่งที่ใช้วัดผลการดำเนินงานส่วนหนึ่งของนักลงทุน หรือนักวิเคราะห์ ยกตัวอย่างเช่น บริษัทแห่งหนึ่งอาจใช้วิธีการปรับแต่งเวลาบนหน้าจอคอมพิวเตอร์สำหรับโบส่งสินค้าที่ออกโดยระบบคอมพิวเตอร์ที่แสดงเวลาและวันที่ในการจัดทำเอกสาร ดังนั้นหากแก้ไขเวลา

ในระบบคอมพิวเตอร์ได้จะทำให้บริษัทสามารถขายสินค้าให้กับลูกค้าได้มากเท่าที่ต้องการ ซึ่งการขายดังกล่าวก็ยังอยู่ในรอบปีบัญชีที่ต้องการได้ด้วย

3.1.4 แรงจูงใจเพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงกับคู่สัญญา แรงจูงใจด้านนี้เกิดจากการที่บริษัทไปทำข้อตกลงกับบุคคลภายนอก และจำเป็นที่จะต้องรักษาสัญญาเพื่อให้สัญญานั้นยังคงอยู่ต่อไป ดังนั้นเมื่อบริษัทกำลังจะละเมิดข้อตกลงในสัญญา ผู้บริหารของบริษัทจึงจำเป็นต้องจัดการทำไรเพื่อไม่ให้ละเมิดข้อตกลง เนื่องจากการละเมิดข้อตกลงอาจนำมาซึ่งผลเสียหายอย่างร้ายแรงต่อบริษัท เช่น อาจถูกบังคับให้จ่ายชำระหนี้โดยทันทีซึ่งจะทำให้บริษัทอยู่ในสภาพที่ขาดสภาพคล่องอย่างรุนแรง

3.1.5 แรงจูงใจด้านความมีชื่อเสียง บริษัทที่กำลังเป็นที่สนใจของนักลงทุน ราคาหุ้นของบริษัทดังกล่าวจะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Red-hot stock market) ย่อมถูกคาดหวังสูงเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน ดังนั้น เพื่อรักษาสภาวะดังกล่าวอาจทำให้ผู้บริหารของบริษัทตัดสินใจจัดการทำไร โดยเฉพาะบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ซึ่งวิธีการจัดการทำไรที่มักจะใช้กับแรงจูงใจด้านนี้คือการรับรู้รายได้ที่เร็วกว่าปกติหรือสร้างรายได้ปลอม

3.1.6 แรงจูงใจด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย เช่น บริษัทที่มีรายการค้าใหม่ๆ ซึ่งยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีมารองรับหรือให้แนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ยกตัวอย่างเช่น บริษัทผู้ผลิตโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีค่าใช้จ่ายในการพัฒนาระบบเป็นจำนวนมาก จะต้องตัดสินใจว่าจะบันทึกต้นทุนการพัฒนาดังกล่าวเป็นสินทรัพย์หรือไม่ ซึ่งจุดนี้เองอาจทำให้เกิดการจัดการทำไรได้

3.1.7 แรงจูงใจด้านวิธีการวิเคราะห์ของนักลงทุนหรือนักวิเคราะห์ โดยปกติแล้วนักลงทุน และนักวิเคราะห์โดยทั่วไปจะให้ความสำคัญกับ ผลการดำเนินงานที่มาจากกิจกรรมโดยปกติของบริษัทมากกว่าผลการดำเนินงานจากกิจกรรมพิเศษ เมื่อนักลงทุนหรือนักวิเคราะห์ไม่ให้ความสนใจกับกิจกรรมพิเศษ หรือผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ผลการดำเนินงานโดยปกติของบริษัท จะเป็นแรงจูงใจให้กับผู้บริหารในการจัดการทำไร โดยใช้วิธีการนำผลการดำเนินงานที่ไม่พึงประสงค์ไปแสดงไว้ในงบกำไรขาดทุนในกิจกรรมพิเศษ ซึ่งเรียกวิธีการดังกล่าวว่า Classification of good news/bad news โดยการย้ายผลประโยชน์ที่ไม่พึงประสงค์ไปอยู่ที่ผลการดำเนินงานจากกิจกรรมพิเศษ

3.1.8 แรงจูงใจด้านภาษี เนื่องจากการเสียภาษีในประเทศไทยนั้นเสียจากฐานกำไรสุทธิ ดังนั้นผู้บริหารจึงอาจใช้การจัดการทำไรเพื่อทำให้กำไรแสดงออกมาต่ำกว่าความเป็นจริงจะได้เสียภาษีน้อยลงหรือไม่ต้องเสียภาษี

3.1.9 แรงจูงใจทางด้านการเมือง มีมุมมองว่าการที่บริษัทรายงานผลการดำเนินงานที่ดีมาก ๆ ก็จะเป็นที่พึงเล็งของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ เช่น กรมสรรพากร นักการเมือง ซึ่งอาจทำให้ออกกฎระเบียบต่าง ๆ มาควบคุม หรือมาขอเงินบริจาคเพื่อคืนกำไรให้แก่สังคม ดังนั้น แทนที่จะรายงานผลการดำเนินงานที่ดีมากออกมาในงวดบัญชีปัจจุบัน อาจใช้การจัดการกำไรเพื่อไม่ให้ผลการดำเนินงานออกมาอย่างที่ควรจะเป็น

3.1.10 แรงจูงใจด้านวิธีการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี เนื่องจากในการตรวจสอบบัญชีนั้นผู้สอบบัญชีไม่สามารถตรวจสอบได้ทั้ง 100 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นจึงต้องใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งอาจทำให้ผู้บริหารมองว่าอาจตรวจสอบไม่พบข้อผิดพลาดได้ นอกจากนั้นในการตรวจสอบบัญชีผู้สอบบัญชีจะใช้หลักความมีสาระสำคัญ ซึ่งหากตรวจพบข้อผิดพลาดที่ไม่เป็นสาระสำคัญก็จะไม่เสนอรายการปรับปรุง ซึ่งหากผู้บริหารใช้วิธีการกระจายข้อผิดพลาดไปในแต่ละบัญชี อาจทำให้ผู้สอบบัญชีตรวจไม่พบข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญทั้งที่ผู้บริหารทำการจัดการกำไร

3.2 แรงจูงใจด้านวัฒนธรรมขององค์กร การจัดการกำไรเนื่องจากวัฒนธรรมขององค์กร มีดังนี้

3.2.1 แรงจูงใจด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการควบรวมบริษัท เนื่องจากมาตรฐานการบัญชีกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าบริษัทที่ถือหุ้นของอีกบริษัทหนึ่งมากกว่าร้อยละ 50 ถือว่ามีอำนาจการควบคุมที่สำคัญ ซึ่งจะต้องนำงบการเงินของอีกบริษัทหนึ่งมาจัดทำงบการเงินรวม ดังนั้น หากผู้บริหารมีความต้องการให้ผลการดำเนินงานดีกว่าปัจจุบัน อาจไปซื้ออีกบริษัทหนึ่งที่มีผลประกอบการที่มีกำไร ซึ่งส่งผลให้หลังจากจัดทำงบการเงินรวมแล้วผลการดำเนินงานของบริษัทดีขึ้นตามที่ต้องการ

3.2.2 แรงจูงใจด้านการพิจารณาผลตอบแทน ที่อ้างอิงกับตัวเลขผลประกอบการ หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นแรงจูงใจด้านโบนัส การจัดการกำไรที่เกิดจากแรงจูงใจด้านโบนัส มีแนวคิดที่ว่า ภายใต้สภาวะการณ์เดียวกันผู้บริหารของบริษัทที่นำผลตอบแทนไปผูกติดกับกำไร จะพยายามเลือกใช้นโยบายการบัญชี ที่จะสามารถโอนกำไรสุทธิของรอบบัญชีในอนาคตมาเป็นของรอบบัญชีปัจจุบัน ถึงแม้ว่ากำไรในรอบบัญชีในอนาคตจะลดลงจากกฎการจัดการกำไร (Accruals Reverse) แต่หากผู้บริหารมองว่า โบนัสที่ได้รับในงวดปัจจุบันย่อมมีมูลค่าปัจจุบันมากกว่าโบนัสจะได้รับในอนาคต (Times Value of Money) ก็ย่อมจะทำให้ตัดสินใจที่จะทำการจัดการกำไร

3.2.3 แรงจูงใจด้านวัฒนธรรมองค์กรที่ให้ความสำคัญกับผลประกอบการ หรือผลการดำเนินงานในระยะสั้น ซึ่งจะทำให้เกิดการจัดการกำไรโดยการโยกย้ายกำไรที่จะเกิดขึ้น

ในอนาคตมาเป็นกำไรในงวดบัญชีปัจจุบัน โดยวิธีการที่อาจทำได้คือการชะลอค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในงวดบัญชีปัจจุบันไปเป็นของงวดบัญชีในอนาคต หรือตัดรายการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการบำรุงดูแลรักษาในรอบบัญชีปัจจุบัน

3.2.4 แรงจูงใจด้านการประมาณการที่ไม่เป็นความจริง (Unrealistic plans and budget) ในบริษัทที่กำหนดเป้าหมายในอนาคตไว้ล่วงหน้าโดยไม่คำนึงถึงสถานะเศรษฐกิจโดยรวม ทำให้ไม่สามารถไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ซึ่งเมื่อผู้บริหารเห็นว่าไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้จึงต้องมีการจัดการกำไร โดยการจัดการกำไรในรูปแบบนี้อาจเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ใกล้จะปิดรอบบัญชี เนื่องจากกว่าที่ผู้บริหารจะทราบว่าผลการดำเนินงานหรือประมาณการที่ตั้งไว้ไม่ถึงเป้าหมายก็ต้องรอจนเกือบจะสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

3.3 แรงจูงใจด้านบุคคล มีดังนี้

3.3.1 แรงจูงใจด้านการเปลี่ยนผู้บริหาร เนื่องจากการวัดผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารมักจะมองที่ผลการประกอบการเป็นหลัก จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้บริหารทำการจัดการกำไรเพื่อให้กลุ่มผู้ถือหุ้นเห็นว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถ จะได้จ้างให้เป็นผู้บริหารต่อไปหรืออาจได้รับการขึ้นเงินเดือน นอกจากนี้ยังอาจมองในตลาดของการจ้างผู้บริหาร เนื่องจากถ้าผู้บริหารคนใดที่บริหารงานโดยมีการรายงานผลประกอบการที่ดี ก็จะเป็นผู้บริหารที่มีชื่อเสียงซึ่งก็จะได้รับการทาบทามจากบริษัทต่าง ๆ

3.3.2 แรงจูงใจด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่าง ผู้บริหารกับผู้สอบบัญชี เมื่อผู้บริหารและผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์กันโดยไม่ว่าจะเป็นการสัมพันธ์เชิงธุรกิจ เช่น นอกจากการให้บริการด้านการสอบบัญชีแล้วผู้สอบบัญชียังให้บริการด้านการเป็นที่ปรึกษา หรือความสัมพันธ์ส่วนตัว อาจทำให้ผู้สอบบัญชีขาดความเป็นอิสระซึ่งทำให้ผู้บริหารสามารถจัดการกำไรได้

4. รูปแบบของการจัดการกำไร

จากที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อความหมายของการจัดการกำไร คือการตกแต่งผลการดำเนินงานของผู้บริหารซึ่งอาศัยความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล โดยใช้ดุลยพินิจในการทำงานการเงิน ปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางบัญชี การจัดทำงบการเงินที่ไม่ชัดเจนและคลุมเครือ หรือการตัดสินใจในการดำเนินงาน เพื่อเสนอต่อบุคคลภายนอกที่ใช้งบการเงินเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ให้เป็นไปตามความต้องการของผู้บริหารและความคาดหวังของนักลงทุน จากความหมายข้างต้นสามารถแบ่งประเภทของการจัดการกำไรได้เป็น 2 ประเภท (Mckee, 2005: 13-21) คือ

4.1 การจัดการกำไรผ่านทางเลือกปฏิบัติของมาตรฐานการบัญชี (Accounting Choices Earnings Management) การจัดการกำไรในรูปแบบนี้เกิดขึ้นเนื่องจาก มาตรฐานการบัญชีกำหนดให้ผู้บริหารมีทางเลือกในนโยบายการบัญชี หรือเปิดทางเลือกให้ใช้วิธีการประมาณการ ซึ่งการจัดการกำไรในรูปแบบนี้สามารถแบ่งได้เป็น 12 ประเภท ดังนี้

4.1.1 COOKIE JAR RESERVE ตามหลักของมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป (GAAP) ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว กำหนดให้ผู้บริหารจะต้องการประมาณรายได้หรือค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จากการดำเนินงานในงวดบัญชีปัจจุบันเพื่อให้เป็นไปตามหลักการจับคู่รายได้และค่าใช้จ่าย (Matching Concept) ซึ่งจากข้อกำหนดดังกล่าวเป็นการเปิดทางเลือกให้กับผู้บริหารในการจัดการกำไร เนื่องจากเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมีความไม่แน่นอนทั้งในแง่ของควมมีตัวตนหรือจำนวนเงินที่จะเกิดขึ้น และไม่มีใครทราบอย่างแน่นอนว่าเหตุการณ์นั้นสุดท้ายแล้วจะเป็นเช่นไร การที่มาตรฐานการบัญชีกำหนดกฎเกณฑ์ดังกล่าวขึ้นจึงเปรียบเสมือนกำหนดขอบเขตของการจัดการกำไรขึ้นมา กล่าวคือถ้าผู้บริหารเห็นว่าในปีปัจจุบันกำไรของบริษัทมีมากกว่าจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดไว้แล้ว อาจใช้นโยบายการบัญชีแบบระมัดระวัง (Conservative Accounting) โดยการใช้ความระมัดระวังในเรื่องการรับรู้รายได้ แต่ในขณะเดียวกันก็จะใช้นโยบายการบัญชีแบบก้าวร้าว (Aggressive Accounting) ในการรับรู้ค่าใช้จ่าย ซึ่งทำให้บริษัทยังมีรายได้ไปใช้ในปีถัดไป ในขณะที่เดียวกันค่าใช้จ่ายในปีถัดไปก็จะลดลงเนื่องจากรับรู้ไปแล้วในรอบบัญชีปัจจุบัน ซึ่งเปรียบเสมือนบริษัทนำกำไรไปเก็บรักษาไว้ในขวดโหล ซึ่งพร้อมที่จะหยิบออกมาใช้ใน ปีถัดไป แต่อย่างไรก็ตามหากค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในอนาคตนั้นมีมากกว่าค่าใช้จ่ายที่ผู้บริหารประมาณไว้ ซึ่งทำให้ต้องนำค่าใช้จ่ายที่เคยรับรู้เกินไว้มาใช้ การจัดการกำไรในรูปแบบนี้ก็จะไม่เกิดขึ้น ซึ่งรูปแบบการจัดการกำไรด้วยวิธีการดังกล่าว ที่นิยมใช้ได้แก่วิธีการดังต่อไปนี้

1. การประมาณการค่าเผื่อการรับคืนสินค้า
2. การประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ
3. การประมาณการค่าเผื่อการด้อยค่าของสินค้าคงเหลือ
4. การประมาณการค่าเผื่อการรับประกันสินค้า
5. การประมาณการค่าตอบแทนพนักงานในอนาคต เช่น บ้านอายุ หรือเงินที่ต้องจ่ายให้พนักงานเมื่อเกษียณ
6. การประมาณการรายได้จากสัญญาระยะยาวจากวิธีร้อยละของงานที่ทำเสร็จ

4.1.2 BIG BATH การจัดการกำไรในรูปแบบนี้ผู้บริหารจะใช้เมื่อเห็นว่าในปีปัจจุบันบริษัทจะต้องรายงานผลการดำเนินงานขาดทุนอยู่แล้ว ดังนั้นจึงนำรายจ่ายของรอบบัญชี

ถัดไปมาเป็นของรอบบัญชีปัจจุบัน เนื่องจากในปีหน้าผลการดำเนินงานจะได้ดีขึ้นกว่าที่ควรจะเป็น เช่น การตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญในปีปัจจุบันมากกว่าที่ควรจะเป็น แต่ก็มีนักวิจัยหลายท่าน เช่น Francis, Douglas และ Linda (1996); Elliott และ Wayne (1995) พบว่างบการเงินที่นักวิเคราะห์หึงบการเงินทำนายไว้ไม่เป็นไปตามทฤษฎี BIG BATH โดยจากเดิมคาดว่าหลังจากที่บริษัทรับรู้ผลขาดทุนในปีปัจจุบัน โดยนำค่าใช้จ่ายของรอบบัญชีหน้ามาเป็นค่าใช้จ่ายของรอบบัญชีปัจจุบันแล้ว จะทำหึงบการเงินที่นักวิเคราะห์พยากรณ์มีกำไรที่เพิ่มขึ้น แต่กลับไม่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากพบว่ากำไรในงบการเงินที่พยากรณ์กลับมีกำไรที่ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับ Fried, Michael และ Ashwinpaul (1989) ที่พบว่าเมื่อบริษัท ทำการตัดสินทรัพย์ออกจากงบการเงินแล้ว บริษัทก็จะซื้อสินทรัพย์ใหม่เข้ามาแทนที่ทันที ซึ่งทำให้ผลการดำเนินงานของบริษัทไม่เปลี่ยนไปตามทฤษฎี Big-Bath Accounting รูปแบบการจัดการกำไรด้วยวิธี BIG BATH ที่นิยมใช้มีดังนี้

1. การปรับโครงสร้างองค์กร
2. การปรับโครงสร้างหนี้
3. การปรับการด้อยค่าของสินทรัพย์หรือการตัดสินทรัพย์ออกจากบัญชี
4. การยกเลิกหรือการขายบางส่วนงานที่เห็นว่ามีผลการดำเนินงานที่ไม่ดี

4.1.3 BIG BET ON THE FUTURE หรือเรียกว่า การเล่นพนันกับเหตุการณ์ในอนาคต กล่าวคือการจัดการกำไรรูปแบบนี้จะทำผ่านอำนาจการควบคุมบริษัทย่อย เนื่องจากมาตรฐานการบัญชีกำหนดไว้ว่าบริษัทใดที่ถือหุ้นของอีกบริษัทหนึ่งเกินกว่าร้อยละ 50 ของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงให้ถือว่ามีความควบคุม จะต้องนำบริษัทนั้นมาจัดทำงบการเงินรวม จากข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชีดังกล่าวนี้เอง ทำให้อาจเกิดการจัดการกำไรในลักษณะดังกล่าวคือ การลดค่าใช้จ่ายของบริษัทย่อยลงเพื่อให้กำไรของบริษัทย่อยสูงขึ้น ดังนั้นเมื่อนำมาจัดทำงบการเงินรวมกำไรของบริษัทใหญ่ก็จะสูงขึ้นด้วย แต่อย่างไรก็ตามหากในอนาคตผลการดำเนินงานของบริษัทย่อยไม่เป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้ เช่นอาจมีผลการดำเนินงานที่ขาดทุน อาจทำให้กำไรของบริษัทใหญ่ลดลงได้ จึงเรียกว่าเป็นการเล่นพนันกับเหตุการณ์ในอนาคต

4.1.4 FLUSHING THE INVESTMENT PORTFOLIO การจัดการกำไรรูปแบบนี้ มาจากการที่มาตรฐานการบัญชีกำหนดให้จัดประเภทเงินลงทุนที่บริษัทได้มาเป็นประเภทต่าง ๆ ได้แก่ หลักทรัพย์เพื่อค่า หลักทรัพย์เพื่อขาย และเนื่องจากการรับรู้กำไรขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นจริงของเงินลงทุนทั้ง 2 ประเภทต่างกัน กล่าวคือ เงินลงทุนประเภทหลักทรัพย์เพื่อค่าจะต้องรับรู้ผลกำไรหรือขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นในงบกำไรขาดทุนทันที แต่ในขณะที่เงินลงทุน

ประเภทหลักทรัพย์เพื่อขายนั้นให้นำผลกำไรหรือขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นนั้นไปแสดงไว้ในส่วนของเจ้าของ และเมื่อมีการขายถึงจะรับรู้กำไรหรือขาดทุนดังกล่าว ซึ่ง ณ จุดนี้เองเป็นจุดที่ทำให้ผู้บริหารมีทางเลือกที่จะทำการจัดการกำไร กล่าวคือ

4.1.4.1 เมื่อผู้บริหารต้องการตัวเลขกำไร ก็จะขายเงินลงทุนที่ผู้บริหารทราบแน่นอนแล้วว่าเมื่อขายจะได้กำไร

4.1.4.2 เมื่อผู้บริหารต้องการตัวเลขขาดทุน ก็จะขายเงินลงทุนที่ผู้บริหารของบริษัททราบแน่นอนแล้วว่าเมื่อขายจะเกิดผลขาดทุน (BIG BATH)

4.1.4.3 เมื่อผู้บริหารต้องการ หรือไม่ต้องการรับรู้ผลกำไรหรือขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นจริง ก็จะใช้วิธีการเปลี่ยนแปลงการจัดการประเภทเงินลงทุน โดยเป็นการโยกย้ายประเภทระหว่างเงินลงทุนที่เป็นหลักทรัพย์เพื่อค้า หรือเงินลงทุนที่เป็นหลักทรัพย์เพื่อขาย ทั้งนี้การกระทำดังกล่าวสามารถแสดง หรือไม่แสดงผลกำไรหรือขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นในงบกำไรขาดทุน ได้ตามความต้องการ

4.1.4.4 เมื่อผู้บริหารต้องการตัวเลขขาดทุน ก็จะเสนอตัดบัญชีหุ้นที่เกิดการด้อยค่าออกจากงบการเงิน ทำให้บริษัทสามารถย้ายส่วนต่ำกว่ามูลค่าเงินลงทุนจากส่วนของเจ้าของไปไว้ที่งบกำไรขาดทุนได้ในจังหวะเวลาที่ต้องการ ซึ่งเราเรียกการจัดการกำไรด้วยวิธีการดังกล่าวว่า BIG BATH

4.1.5 THROW OUT A PROBLEM CHILD การจัดการกำไรรูปแบบนี้เปรียบเสมือนนิสัยของเด็กคือเมื่อไม่พอใจก็โยนทิ้ง ซึ่งการจัดการกำไรในรูปแบบนี้จะเกิดกับบริษัทใหญ่ที่มีบริษัทย่อยที่มีผลการดำเนินงานไม่ดีหรือไม่เป็นไปตามที่ผู้บริหารคาดหวัง กล่าวคือเมื่อมีบริษัทย่อย บริษัทใหญ่จะต้องนำบริษัทย่อยมาจัดทำงบการเงินรวมตามมาตรฐานการบัญชี และเมื่อผลการดำเนินงานของบริษัทย่อยไม่ดี ก็จะส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของบริษัทใหญ่ โดยการจัดการกำไรในรูปแบบนี้อาจเกิดขึ้นได้หลายลักษณะดังต่อไปนี้

4.1.5.1 การขายหุ้นของบริษัทย่อยทั้งหมด (Sell the subsidiary) จะใช้วิธีนี้ก็ต่อเมื่อเห็นว่าผลการดำเนินงานของบริษัทย่อยในอนาคตไม่เป็นไปตามที่ต้องการ ดังนั้นผู้บริหารจึงตัดสินใจขายหุ้นของบริษัทย่อยทั้งหมด แต่การขายหุ้นดังกล่าวอาจทำให้เกิดผลขาดทุนจำนวนมาก ซึ่งหากผู้บริหารไม่ต้องการรายงานผลขาดทุนจำนวนมาก ดังนั้นจึงไม่ต้องการที่จะไม่นำงบการเงินของบริษัทย่อยมาจัดทำงบการเงินรวม ซึ่งอาจใช้วิธีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนการถือหุ้น (Spin off the subsidiary) ซึ่งจะได้อธิบายต่อไป

4.1.5.2 การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนการลงทุน (Spin off the subsidiary) การจัดการกำไรรูปแบบนี้ ผู้บริหารของบริษัทจะทำการลดสัดส่วนการลงทุนให้ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่

มาตรฐานการบัญชีกำหนดไว้ กล่าวคือมาตรฐานการบัญชีกำหนดไว้ว่าถ้าบริษัทใดถือหุ้นอีกบริษัทหนึ่งเกินร้อยละ 50 ขึ้นไปให้ถือว่าเป็นอำนาจการควบคุม และจะต้องนำงบการเงินของบริษัทดังกล่าวมาจัดทำงบการเงินรวม แต่ด้วยวิธีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนการลงทุนดังกล่าว ผู้บริหารจะทำการโอนหุ้นหรือขายหุ้นบางส่วนให้กับบริษัทที่ถือหุ้นของบริษัทย่อยอยู่ในปัจจุบัน ทำให้สัดส่วนการถือหุ้นของบริษัทลดลง และไม่ต้องนำงบการเงินของบริษัทย่อยนั้นมาจัดทำงบการเงินรวม

4.1.5.3 การแลกเปลี่ยนหุ้นของบริษัทย่อยด้วยราคาทุน ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นรูปแบบใหม่ของมาตรฐานการบัญชีต่างประเทศ Principle Board Opinion (APB) ฉบับที่ 29 ที่กำหนดให้บริษัทสามารถแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพในการผลิตเหมือนกัน โดยไม่ต้องมีการรับรู้กำไรหรือขาดทุนจากการแลกเปลี่ยนนั้น ซึ่งตามมาตรฐานการบัญชีฉบับดังกล่าวถือว่าเงินลงทุนที่บันทึกด้วยวิธี Equity เป็นสินทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพเหมือนกันด้วย ดังนั้นจึงทำให้บริษัทใหญ่สามารถแลกเปลี่ยนหุ้นกับอีกบริษัทหนึ่งได้ โดยนำหุ้นของบริษัทย่อยที่ไม่ต้องการไปแลกกับหุ้นของอีกบริษัทหนึ่ง ทำให้ไม่ต้องนำงบการเงินของบริษัทย่อยที่มีผลการดำเนินงานไม่ดีมาจัดทำงบการเงินรวม

4.1.5.4 การจัดตั้งกิจการเฉพาะกิจ เพื่อรับโอนสินทรัพย์ทางการเงิน (Create a special-purpose entity (SPE) for financial assets) ซึ่งเป็นวิธีการบัญชีใหม่ที่มาตรฐานการบัญชีกำหนดให้สามารถทำได้ โดยการโอนสินทรัพย์ดังกล่าวจะถือว่าเป็นขายเกิดขึ้น ซึ่งสามารถรับรู้กำไรหรือขาดทุนจากการโอนสินทรัพย์ดังกล่าวเข้างบกำไรขาดทุนได้ในทันที นอกจากนั้นกิจการเฉพาะกิจที่บริษัทจัดตั้งขึ้นก็ต้องนำมาจัดทำงบการเงินรวม โดยกิจการเฉพาะกิจที่จัดตั้งขึ้นนี้เรียกว่า “Variable Interest Entities” (VIE’s)

4.1.6 CHANGE GAAP การจัดการกำไรรูปแบบนี้อาจเกิดได้ในหลายลักษณะเช่น

4.1.6.1 เมื่อมีการออกมาตรฐานการบัญชีใหม่ หรือช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชี จะมีช่วงเวลาที่มาตรฐานเปิดโอกาสให้นำมาตรฐานการที่บัญชีที่ออกใหม่ หรือที่เปลี่ยนแปลงมาใช้ก่อนเวลาที่กำหนดหรือใช้หลังเวลาที่กำหนด ณ จุดนี้เองทำให้ผู้บริหารมีทางเลือกในการตัดสินใจเลือกใช้มาตรฐานการบัญชีเพื่อให้ผลการดำเนินงานออกมาอย่างที่ต้องการ

4.1.6.2 เมื่อรูปแบบการดำเนินธุรกิจเปลี่ยนไป หรือสภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจเปลี่ยนไป ไปทำให้ผู้บริหารต้องมีการเปลี่ยนมาตรฐานการบัญชี ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินงานที่เปลี่ยนแปลงไป แต่อย่างไรก็ตามจะมีช่วงเวลาที่มีการ

เปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงาน ช่วงเวลาดังกล่าวนี้เองเป็นช่วงโหว่ที่ทำให้ผู้บริหารอาจรับใช้หรือชะลอการใช้มาตรฐานการบัญชีที่เหมาะสม

4.1.7 AMORTIZATION, DEPRECIATION AND DEPLETION การจัดการกำไรด้วยวิธีนี้ผู้บริหารจะอาศัยทางเลือกทางการบัญชี เกี่ยวกับสินทรัพย์ถาวรและสินทรัพย์ไม่มีตัวตน ในรูปแบบต่างๆ ดังต่อไปนี้

4.1.7.1 การเลือกวิธีการในการคิดค่าเสื่อมราคา ค่าใช้จ่ายขอรอดตัดบัญชีและมูลค่าเสื่อมสภาพ ซึ่งมาตรฐานการบัญชีมีทางเลือกให้หลายวิธี เช่น วิธีเส้นตรง วิธีอัตราที่เพิ่มขึ้น หรือวิธีอัตราที่ลดลง เป็นต้น

4.1.7.2 การประมาณอายุการใช้งานของสินทรัพย์ เนื่องจากมาตรฐานการบัญชีกำหนดว่า อายุการใช้งานจะต้องสะท้อนถึงผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่บริษัทจะได้รับในอนาคต หากผู้บริหารอ้างว่าเนื่องจากสภาพแวดล้อมเปลี่ยนไปจึงทำการประมาณอายุการใช้งานใหม่ เพื่อให้ทำให้อายุการใช้งานเพิ่มขึ้นเมื่อต้องการกำไรในแต่ละปีเพิ่มขึ้น หรือประมาณอายุการใช้งานลดลงเมื่อต้องการให้มีผลขาดทุนจำนวนที่เพิ่มขึ้น

4.1.7.3 การประมาณราคาซาก เนื่องจากมาตรฐานการบัญชีกำหนดให้บริษัทจะต้องประมาณราคาซากขึ้น ซึ่งจุดนี้เองเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารจัดการกำไร กล่าวคือ ถ้าประมาณมูลค่าซากไว้ในจำนวนที่สูง จะทำให้ค่าเสื่อมราคาในแต่ละปีมีจำนวนน้อยกำไรก็จะเพิ่มขึ้น ซึ่งตรงข้ามกับในกรณีที่ประมาณมูลค่าซากไว้ต่ำจะทำให้ค่าเสื่อมราคาในแต่ละปีสูง กำไรของบริษัทก็จะต่ำ

4.1.7.4 การเปลี่ยนวัตถุประสงค์ของการใช้สินทรัพย์ถาวร เช่น การเปลี่ยนจากสินทรัพย์ที่ใช้ในการดำเนินงาน ไปเป็นสินทรัพย์ที่ไม่ได้ใช้ในการดำเนินงาน ทำให้บริษัทไม่ต้องบันทึกค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ดังกล่าว ทำให้ค่าใช้จ่ายลดลงและกำไรของบริษัทสูงขึ้น

4.1.8 SALE/LEASEBACK AND ASSET EXCHANGE การจัดการกำไรโดยรูปแบบนี้ ผู้บริหารสามารถทำได้โดยผ่านทาง การตัดสินใจเกี่ยวกับสินทรัพย์ถาวรที่แสดงอยู่ในงบดุล เช่นเดียวกับวิธีการจัดการกำไรผ่านทาง การตัดสินใจเกี่ยวกับค่าเสื่อมราคา มูลค่าตัดจำหน่าย และมูลค่าสูญสิ้น แต่แตกต่างกันที่วิธีปฏิบัติ ดังนี้

4.1.8.1 การขายสินทรัพย์ที่มีกำไร หรือขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นที่รับรู้ไว้ใน ส่วนของผู้ถือหุ้นในจังหวะเวลาที่ต้องการ เนื่องจากมาตรฐานการบัญชีไม่รับรู้กำไรหรือขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นจริงในงบกำไรขาดทุน แต่จะรับรู้เมื่อเกิดการขายเท่านั้น โดยส่วนกำไรหรือขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นให้ไปรับรู้ไว้ในส่วนของเจ้าของ ดังนั้นหากผู้บริหารต้องการให้มีกำไรเพิ่มขึ้นในงวด

บัญชีปัจจุบันอาจใช้วิธีการขายสินทรัพย์ถาวรดังกล่าวออกไป ทำให้สามารถรับรู้กำไรได้ในทันที ในทางตรงกันข้ามหากสินทรัพย์ดังกล่าวมีส่วนต่ำกว่ามูลค่า เมื่อผู้บริหารต้องการจัดการกำไรด้วยวิธี BIG BATH ก็อาจทำการขายสินทรัพย์ดังกล่าวในช่วงเวลาที่ต้องการ

4.8.1.2 การขายสินทรัพย์ถาวรแล้วเช่ากลับในทันที ซึ่งมาตรฐานการบัญชีกำหนดไว้ว่า บริษัทผู้ขายถ้ามีผลขาดทุนเกิดขึ้นให้รับรู้ผลขาดทุนดังกล่าวในงบกำไรขาดทุนทันที แต่หากมีกำไร จะต้องทยอยรับรู้กำไรดังกล่าวตามอายุการใช้งานของสินทรัพย์นั้นในกรณีที่สัญญาเช่าดังกล่าว เป็นสัญญาเช่าการเงิน (Financial Lease) หรือให้ทยอยรับรู้กำไรดังกล่าวตามอายุของสัญญาเช่าหากสัญญาเช่าดังกล่าวเป็นสัญญาเช่าดำเนินงาน (Operating Lease)

4.8.1.3 การขายสินทรัพย์ที่ไม่มีค่าเสื่อมแล้วเช่ากลับคืนในทันที ในกรณีนี้บริษัทสามารถรับรู้กำไรจ่ายจากสินทรัพย์ที่ไม่มีค่าเสื่อมได้ ยกตัวอย่างเช่น บริษัทแห่งหนึ่งมีอาคารและคิดค่าเสื่อมราคาปีละ 2 ล้านบาท โดยอาคารดังกล่าวตั้งอยู่บนที่ดินราคา 100 ล้านบาท ซึ่งตามมาตรฐานการบัญชีแล้วบริษัทสามารถคิดค่าเสื่อมราคาอาคารได้ แต่บริษัทไม่สามารถคิดค่าเสื่อมราคาที่ดินได้ แต่หากบริษัททำการขายอาคารพร้อมที่ดินดังกล่าวให้อีกบริษัทหนึ่ง แล้วเช่ากลับในทันทีในรูปแบบสัญญาเช่าดำเนินงานในราคา 100 ล้านบาทด้วยสัญญา 20 ปี การทำนิติกรรมดังกล่าวจะทำให้บริษัทสามารถรับรู้กำไรจ่ายที่เป็นค่าเช่าในงบกำไรขาดทุนได้ปีละ 5 ล้านบาท จากที่เคยรับรู้ได้เฉพาะค่าเสื่อมราคาอาคารปีละ 2 ล้านบาท จะเห็นว่าการกระทำดังกล่าวทำให้บริษัทสามารถรับรู้กำไรจ่ายเพิ่มขึ้นได้อีกปีละ 3 ล้านบาท ซึ่งทำให้กำไรของบริษัทลดลงปีละ 3 ล้านบาทเช่นกัน

4.8.1.4 การแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน หรือมีลักษณะให้ประโยชน์จากการใช้ในธุรกิจชนิดเดียวกัน มาตรฐานการบัญชีกำหนดให้บริษัทรับรู้ราคาทุนของสินทรัพย์ที่ได้มาด้วยราคาตามบัญชีของสินทรัพย์เก่าโดยไม่ให้มีการรับรู้กำไร หรือขาดทุนจากการแลกเปลี่ยนดังกล่าว ยกตัวอย่างเช่น บริษัทแห่งหนึ่งนำรถยนต์เก่าที่มีราคาตามบัญชี 800,000 บาท อายุการใช้งานคงเหลือ 5 ปี ไปแลกรถยนต์ใหม่ที่มีมูลค่ายุติธรรม 900,000 บาท อายุการใช้งาน 5 ปี โดยในการแลกดังกล่าวบริษัทไม่ต้องมีการจ่ายเงินเพิ่มแต่อย่างใด จากการกระทำดังกล่าวทำให้บริษัทสามารถรับรู้กำไรจ่ายที่เป็นค่าเสื่อมราคาต่อปีได้เพิ่มขึ้นปีละ 20,000 บาท ทำให้กำไรของบริษัทลดลงปีละ 20,000 บาท

4.1.9 OPERATING VERSUS NON-OPERATING INCOME หรืออาจเรียกว่า **CLASSIFICATION OF GOOD NEWS OR BAD NEWS** การจัดการกำไรรูปแบบนี้ผู้บริหารจะใช้การจัดประเภทรายการมาใช้ โดยมักจะนำข่าวดีหรือผลการดำเนินงานที่ดีมาไว้ที่การดำเนินงานโดยปกติ ในทางตรงกันข้ามผู้บริหารมักจะนำข่าวร้ายหรือผลการดำเนินงานที่ไม่ดีมาจัด

ประเภทให้เป็นรายการพิเศษ หรือนำไปไว้ในส่วนงานที่ยกเลิกการดำเนินงานไปแล้ว โดยปกติแล้ว การตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดประเภทของรายการว่ารายการใดที่เป็นรายการปกติ หรือว่ารายการใด เป็นรายการพิเศษนั้นมักจะเกิดความคลุมเครือ ซึ่งเป็นการเปิดช่องให้กับผู้บริหารใช้การ ตัดสินใจ

4.1.10 EARLY RETIREMENT OF DEBT หนี้สินระยะยาวที่บริษัทเป็นผู้ ก่อขึ้น เช่น การออกพันธบัตร จะต้องบันทึกบัญชีและแสดงในงบการเงินด้วยราคาตามบัญชี ซึ่งหาก มีการไถ่ถอนก่อนกำหนด จำนวนเงินที่จะต้องจ่ายย่อมมีความแตกต่างกับจำนวนที่บันทึกอยู่ใน บัญชี ซึ่งผลต่างดังกล่าวมาตรฐานการบัญชีให้ถือว่าเป็นกำไรขาดทุนจากรายการพิเศษ ซึ่งในจุดนี้ เองอาจทำให้ผู้บริหารทำการจัดการกำไร โดยเลือกช่วงเวลาที่จะจ่ายชำระหนี้ก่อนกำหนด ซึ่งการ กระทำดังกล่าวทำให้บริษัทมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นในทันที เนื่องจากค่าใช้จ่ายสำหรับดอกเบี้ย จ่ายจะลดลง แต่ไปปรากฏอยู่ที่กำไรขาดทุนจากรายการพิเศษ แต่การกระทำดังกล่าวอาจกระทบต่อ สภาพคล่องของบริษัทได้ อย่างไรก็ตาม หากบริษัทมีการจ่ายหนี้ระยะยาวก่อนกำหนดในรูปแบบ อื่น เช่น การออกพันธบัตรใหม่เพื่อแลกกับพันธบัตรเดิม หรือการออกหุ้นเพื่อจ่ายชำระพันธบัตร ซึ่งมาตรฐานการบัญชีก็ให้รับรู้ผลกำไรขาดทุนไว้ในรายการพิเศษเช่นกัน แต่จะเห็นว่าการกระทำ ดังกล่าวไม่กระทบต่อสภาพคล่องของบริษัทแต่อย่างใด ซึ่งการจัดการกำไรรูปแบบนี้แตกต่างจาก ข้อ 4.1.9 ตรงที่การจัดการกำไรรูปแบบนี้เป็นการทำตามมาตรฐานการบัญชี แต่การจัดการกำไรใน รูปแบบที่ 4.1.9 เป็นการอาศัยการใช้ดุลพินิจของผู้บริหาร

4.1.11 USE OF DERIVATIVES ตราสารอนุพันธ์ถือเป็นเครื่องมือทาง การเงินชนิดหนึ่ง ซึ่งบริษัทจะใช้เพื่อป้องกันความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจประเภทต่าง ๆ เช่น ความ เสี่ยงจากการลดราคาของสินค้า การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ การเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมัน และการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ซึ่งในการป้องกันความเสี่ยงดังกล่าวอาจ ทำได้ในหลายลักษณะเช่น การทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (Forwards) การซื้อสิทธิ (Options) และ Swaps เนื่องจากมาตรฐานการบัญชีของไทยยังไม่มี ทำให้ต้องนำมาตรฐานการบัญชีระหว่าง ประเทศมาใช้ ซึ่ง FASB ได้สรุปวิธีการปฏิบัติทางบัญชีว่าให้บันทึกตราสารอนุพันธ์เป็นสินทรัพย์ หรือหนี้สินในงบดุลด้วยมูลค่ายุติธรรม และหากมีรายการเกี่ยวกับตราสารอนุพันธ์เกิดขึ้นให้รับรู้ เป็นกำไรหรือขาดทุนจากการดำเนินงานปกติทันที ยกเว้นในกรณีที่ตราสารอนุพันธ์ดังกล่าวใช้เพื่อ ป้องกันความเสี่ยงของกระแสเงินสดให้บันทึกในส่วนของเจ้าของ ตราสารอนุพันธ์จึงเปิดโอกาส ให้กับผู้บริหารของบริษัททำการจัดการกำไรได้ เช่น บริษัทที่ออกหุ้นกู้จำนวนมากที่มีอัตราดอกเบี้ย คงที่ อาจใช้วิธีการทำการแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย ซึ่งทำให้อัตราดอกเบี้ยคงที่เปลี่ยนไปเป็นอัตรา ดอกเบี้ยที่ไม่คงที่ หากปัจจุบันอัตราดอกเบี้ยในท้องตลาดอยู่ในช่วงขาขึ้น เมื่อบริษัทเปลี่ยนจาก

อัตราดอกเบี้ยคงที่เป็นอัตราดอกเบี้ยที่ไม่คงที่ จะทำให้บริษัทสามารถรับรู้ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยได้เพิ่มขึ้นได้ ซึ่งถือเป็นการจัดการกำไรโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารในสถานการณ์แวดล้อมที่เอื้ออำนวย

4.1.12 SHRINK THE SHIP การจัดการกำไรด้วยวิธีนี้จะต่างจากวิธีการจัดการกำไรที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด 11 วิธี กล่าวคือการจัดการกำไรที่ผ่านมาทั้ง 11 วิธีข้างต้นจะมีผลต่อกำไรขาดทุนโดยตรง แต่การจัดการกำไรด้วยวิธีนี้จะไม่กระทบต่อกำไรขาดทุนโดยตรง เนื่องจากการจัดการกำไรด้วยวิธีนี้จะใช้วิธีการซื้อหุ้นคืน ซึ่งตามมาตรฐานการบัญชีกำหนดว่าการซื้อหุ้นของบริษัทตัวเองคืนจะไม่มีผลรับรู้กำไรหรือขาดทุน แต่ที่ถือว่าเป็นการจัดการกำไรเนื่องจากวิธีการดังกล่าวจะทำให้กำไรต่อหุ้นของบริษัทสูงขึ้น ยกตัวอย่างเช่น บริษัทแห่งหนึ่งมีกำไรสุทธิ 300,000 บาท และมีหุ้นสามัญจำนวน 100,000 หุ้น ดังนั้นในปีดังกล่าวบริษัทจะมีกำไรต่อหุ้น 3 บาทต่อหุ้น หากในปีถัดมาบริษัทยังมีกำไรสุทธิเท่าเดิมคือจำนวน 300,000 บาท แต่ในปีดังกล่าวบริษัทมีการซื้อหุ้นสามัญคืนจากผู้ถือหุ้นจำนวน 9,100 หุ้น ดังนั้นบริษัทจะมีกำไรต่อหุ้น 3.30 บาทต่อหุ้น จะเห็นว่าทั้ง ๆ ที่กำไรจากการดำเนินงานของบริษัทเท่าเดิมคือ 300,000 บาท แต่กำไรต่อหุ้นของบริษัทเพิ่มขึ้น 0.30 บาท หรือคิดเป็น 10 เปอร์เซ็นต์ของกำไรต่อหุ้นปีก่อน

4.2 การจัดการกำไรผ่านทาง การตัดสินใจในกิจกรรมดำเนินงานของบริษัท (Real Economic Activities Earnings Management) การจัดการกำไรด้วยวิธีการนี้ผู้บริหารใช้การตัดสินใจในการดำเนินต่าง ๆ เพื่อให้ผลการดำเนินงานออกมาอย่างที่ต้องการ โดยผ่านการการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

4.2.1 การเพิ่มกำไรโดยการเพิ่มยอดขาย โดยการทำให้มีการส่งเสริมการขาย ลดราคาขาย หรือการขยายเวลาการให้ระยะเวลาการให้เครดิต

4.2.2 การลดค่าใช้จ่ายที่ขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของผู้บริหาร เช่น ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา หรือค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร

4.2.3 การลดค่าใช้จ่ายในการผลิตต่อหน่วย ด้วยการเพิ่มจำนวนการผลิต เพื่อให้ค่าใช้จ่ายคงที่ ที่ใช้ในการผลิต (Fixed Cost) ลดลง

5. ตัวแบบที่ใช้วัดค่าการจัดการกำไร

จากการศึกษางานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา พบว่าหลักการของการวัดค่าการจัดการกำไรจะอยู่บนพื้นฐานที่สำคัญคือ การแยกส่วนประกอบของรายการคงค้างทั้งหมด (Total Accruals) ออกเป็นรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) กับ

รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non Discretionary Accruals) โดยการจัดการกำไร จะเท่ากับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) ซึ่งวัดค่าโดยนำ รายการคงค้างรวม (Total Accruals) หักรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non Discretionary Accruals) โดยการวัดค่าจากรายการคงค้างรวม (Total Accruals) นั้นจะใช้ตัวแบบ การวัดค่ารายการคงค้างรวม (Total Accruals Model) ซึ่งตัวแบบในการวัดค่ารายการคงค้างรวมมี 2 ตัวแบบซึ่งจะได้กล่าวในหัวข้อถัดไป หลังจากที่ได้ค่ารายการคงค้างรวมแล้ว ค่าต่อไปที่ต้องคำนวณ คือ รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non Discretionary Accruals) ซึ่งในการวัดค่า แต่ละขั้นตอน มีดังนี้

5.1 ตัวแบบที่ใช้ในการวัดค่ารายการคงค้างรวม (Total Accruals Model)

จากการทบทวนวรรณกรรมของ Mckee (2005) พบว่าการวัดค่ารายการคงค้างรวม นั้น สามารถทำได้ 2 วิธี ได้แก่

1. ตัวแบบวิธีการโดยใช้งบดุล (The Balance Sheet Approach) ซึ่งคำนวณโดย

$$TAC_t = \Delta CA_t - \Delta CASH_t - \Delta CL_t + \Delta DCL_t - DEP_t$$

โดย

TAC_t	=	รายการคงค้างรวม
ΔCA_t	=	การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์หมุนเวียน
$\Delta CASH_t$	=	การเปลี่ยนแปลงในเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด
ΔCL_t	=	การเปลี่ยนแปลงในหนี้สินระยะยาว
ΔDCL_t	=	การเปลี่ยนแปลงของหนี้สินระยะยาวที่จะครบกำหนดในหนึ่งปีและการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินหมุนเวียนอื่นในหนี้สินหมุนเวียนทั้งหมด
DEP_t	=	ค่าเสื่อมราคาที่ได้รับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในปีปัจจุบัน

2. ตัวแบบวิธีการใช้งบกระแสเงินสด (The Cash Flow Approach) ซึ่งคำนวณโดย

$$TAC_t = NI_t - CFO_t$$

โดยที่		
TAC_t	=	รายการคงค้างทั้งหมดของบริษัท
NI_t	=	กำไรสุทธิก่อนรายการพิเศษของบริษัท
CFO_t	=	กระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงานของบริษัท

จากการศึกษาของ Collins และ Hribar (1999) พบว่าวิธีการหารายการคงค้างรวมโดยใช้ตัวแบบวิธีการโดยใช้งบดุล (The Balance Sheet Approach) นั้นมีข้อบกพร่องเนื่องจากวิธีการดังกล่าวไม่ได้พิจารณาถึงความเป็นไปได้ของรายการคงค้างทั้งหมด ดังนั้น Collins และ Hribar (1999) จึงได้เสนอให้ใช้ ตัวแบบวิธีการใช้งบกระแสเงินสด (The Cash Flow Approach) และจากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับการหาค่ารายการคงค้างรวม พบว่านักวิจัยส่วนใหญ่ได้ใช้ตัวแบบวิธีการใช้งบกระแสเงินสด ดังนั้นในงานวิจัยนี้จะใช้ตัวแบบดังกล่าวในการวัดค่ารายการคงค้างรวม

5.2 ตัวแบบที่ใช้ในการวัดค่ารายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non Discretionary Accruals)

จากการทบทวนวรรณกรรมของ Mckee (2005) พบว่าตัวแบบที่ใช้ในการวัดค่ารายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารมีหลายตัวแบบ ดังต่อไปนี้

1. The De Angelo Model

จำนวนรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารของ The De Angelo Model จะเป็นผลต่างระหว่าง ยอดรวมของรายการคงค้างในปีปัจจุบันซึ่งหารด้วยสินทรัพย์รวมปีก่อนกับ รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Nondiscretionary Accruals) ซึ่งตัวแบบที่ใช้คำนวณหาค่ารายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร คือ

$$NDA_t = TA_{t-1} / A_{t-2}$$

NDA_t	=	รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร
TA_{t-1}	=	รายการคงค้างรวมในปีที่ผ่านมา
A_{t-2}	=	สินทรัพย์รวม ณ วันสิ้นงวด ของสองปีที่ผ่านมา

2. The Healy Model

The Healy Model วัดค่ารายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Nondiscretionary Accruals) โดยใช้ค่าเฉลี่ยของยอดคงค้างรวม (TA_t) หาดด้วยสินทรัพย์รวมปีที่ผ่านมา (A_{t-1}) ซึ่งตัวแบบที่ใช้คำนวณเท่ากับ

$$NDA_t = 1/[n \sum_t (TA_t / A_{t-1})]$$

โดย

NDA_t	=	รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร
TA_t	=	รายการคงค้างรวมของแต่ละปีในช่วงที่กำลังพิจารณา
A_{t-1}	=	สินทรัพย์รวม ณ วันสิ้นสุดของปีที่ผ่านมา ของแต่ละปีในช่วงที่กำลังพิจารณา
n	=	จำนวนปีทั้งหมดที่ใช้ในการหาค่ารายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจ
t	=	ปีที่ใช้ในการคำนวณ

The Healy Model แตกต่างจาก The De Angelo Model คือ The Healy Model จะพิจารณาในลักษณะช่วงเวลา (Time-Series) ในขณะที่ The De Angelo Model จะพิจารณา ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross Sectional)

3. The Jones Model

วัตถุประสงค์หลักของ The Jones Model คือต้องการควบคุมผลกระทบที่เกิดจากเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ของบริษัท ซึ่งส่งผลกระทบต่อรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร ตัวแบบที่ใช้ในการคำนวณรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Nondiscretionary Accruals) คือ

$$NDA_t = \alpha_1 (1 / A_{t-1}) + \alpha_2 (\Delta REV_t / A_{t-1}) + \alpha_3 (PPE_t / A_{t-1})$$

โดย

NDA_t	=	รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารในปีปัจจุบัน
ΔREV_t	=	การเปลี่ยนแปลงรายได้ในปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมา
PPE_t	=	ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ก่อนหักค่าเสื่อมราคาของปีปัจจุบัน
A_{t-1}	=	สินทรัพย์รวม ณ วันสิ้นสุดของปีที่ผ่านมา

$$\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3 = \text{ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย ซึ่งได้มาจากสมการถดถอยดังนี้}$$

$$TA_t / A_{t-1} = \alpha_1 (1 / A_{t-1}) + \alpha_2 (\Delta REV_t / A_{t-1}) + \alpha_3 (PPE_t / A_{t-1}) + E_t$$

โดย

$$TA_t = \text{ยอดคงค้างรวมของปีปัจจุบัน}$$

$$E = \text{สัดส่วนของรายการคงค้างที่ขึ้นกับผู้บริหารต่อรายการคงค้างทั้งหมด}$$

4. The Modified Jones Model

เพื่อขจัดความคาดเคลื่อนของ Jones Model ในการวัดค่ารายการคงค้างที่เกิดจากการตัดสินใจโดยใช้นโยบายการรับรู้รายได้ จึงมีการพัฒนาตัวแบบของ Jones Model โดยสิ่งที่แตกต่างจาก The Jones Model คือในการวัดค่ารายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Nondiscretionary Accruals) รายได้จะถูกปรับด้วยการเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้ เนื่องจาก The Jones Model เป็นการพิจารณารายได้ทั้งหมด ในขณะที่ The Modified Jones Model พิจารณาการเฉพาะรายได้ในส่วนที่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากรายได้จากการขาย เป็นเงินเชื่อทั้งหมดเป็นรายการค้าที่คาดว่าจะมีการจัดการกำไร โดยมาจากหลักการพื้นฐานว่าผู้บริหารสามารถจัดการกำไรผ่านทาง การรับรู้รายได้ของยอดขายเชื่อ ได้ง่ายกว่าการจัดการกำไรผ่านทาง การรับรู้รายได้จากการขายสดซึ่ง ตัวแบบที่ใช้ในการคำนวณรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Nondiscretionary Accruals) ของ The Modified Jones Model คือ

$$NDA_t = \alpha_1 (1 / A_{t-1}) + \alpha_2 [(\Delta REV_t - \Delta REC_t) / A_{t-1}] + \alpha_3 (PPE_t / A_{t-1})$$

โดย

$$\Delta REC = \text{ยอดลูกหนี้สุทธิในปีปัจจุบันหักด้วยยอดลูกหนี้สุทธิในปีที่ผ่านมา}$$

(ตัวแปรอื่น ๆ เหมือนกับสมการที่ผ่านมาของ The Jones Model)

5. The Industry Model

สำหรับ The Industry model มีสมมติฐานว่า การเปลี่ยนแปลงของค่ามัธยฐานของ Nondiscretionary Accruals ในอุตสาหกรรมเดียวกันจะมีค่าเท่ากัน ซึ่งตัวแบบที่ใช้ในการคำนวณ รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Nondiscretionary Accruals) เท่ากับ

$$NDA_t = \beta_1 + \beta_2 \text{median}(TA_t / A_{t-1})$$

โดย

NDA_t	=	ค่าที่ได้จากการคำนวณจาก The Jones model
$\text{median}(TA_t / A_{t-1})$	=	ค่ามัธยฐาน (median value) ของรายการคงค้างรวม (Total accruals) ของปีปัจจุบัน หาคด้วยสินทรัพย์รวมของปีที่ผ่านมาของบริษัทที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่างของแต่ละอุตสาหกรรม
β_1, β_2	=	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยที่ได้จากสมการถดถอยข้างต้น

The Industry model สามารถลดความผิดพลาดของการวัดค่า Discretionary Accruals ได้เนื่องจาก มีการคำนึงถึงอิทธิพลของ Nondiscretionary Accruals ที่เกิดจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น นั่นคือหากบริษัทใดมีการเปลี่ยนแปลงของ Nondiscretionary Accruals มากกว่าของกลุ่มอุตสาหกรรมแสดงว่า Nondiscretionary Accruals ของบริษัทดังกล่าวเกิดจากสถานการณ์เฉพาะของบริษัทนั้น นอกจากนี้ยังคำนึงอิทธิพลของ Discretionary Accruals ที่มีความสัมพันธ์กันในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกัน โดยทำให้การเปลี่ยนแปลงของ Discretionary Accruals ของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันไม่สัมพันธ์กัน

6. The Kang and Sivaramakrishnan Model

ใช้วิธีการอีกลักษณะหนึ่ง ในการประมาณค่ารายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารซึ่งใช้ระดับแทนที่การเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียน และรวมต้นทุนขายและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ไว้ด้วย ซึ่งตัวแบบที่ใช้ในการคำนวณรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Nondiscretionary Accruals) ของ The Kang and Sivaramakrishnan Model เป็นดังนี้

$$AB_{i,t} = \varphi_0 + \varphi_1 [\delta_{1,i} REV_{i,t}] + \varphi_2 [\delta_{2,i} EXP_{i,t}] + \varphi_3 [\delta_{3,i} GPPE_{i,t}] + v_{i,t}$$

$AB_{i,t}$	=	ยอดคงค้าง = $AR_{i,t} = INV_{i,t} + OCA_{i,t} - CL_{i,t} - DEP_{i,t}$
$AR_{i,t}$	=	ลูกหนี้ ไม่รวมภาษีที่มีสิทธิ์ขอลด
$INV_{i,t}$	=	สินค้าคงเหลือ
$OCA_{i,t}$	=	สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น นอกเหนือจากเงินสด ลูกหนี้การค้า สินค้าคงเหลือ

$CL_{i,t}$	=	หนี้สินหมุนเวียน ไม่รวมหนี้สินเกี่ยวกับภาษีและหนี้สินระยะยาวที่ครบกำหนดชำระภายใน 1 ปี
$DEP_{i,t}$	=	ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย
$REV_{i,t}$	=	รายได้จากการขายสุทธิ
$EXP_{i,t}$	=	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ประกอบด้วย ต้นทุนขายและค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารก่อนหักค่าเสื่อมราคา
$GPPE_{i,t}$	=	ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ก่อนหักค่าเสื่อมราคา
$NTA_{i,t}$	=	สินทรัพย์รวมสุทธิ

$$\delta_{1,t} = \frac{AR_{i,t} - 1}{REV_{i,t} - 1}$$

$$\delta_{2,i} = \frac{INV_{i,t-1} + OCA_{i,t-1} - CL_{i,t-1}}{EXP_{i,t-1}}$$

$$\delta_{3,i} = \frac{DEP_{i,t} - 1}{GPPE_{i,t-1}}$$

โดย

$\delta_1, \delta_2, \delta_3$ = อัตราส่วนการหมุนเวียนเฉพาะของแต่ละบริษัท

การวัดค่ารายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals: DACC) ที่ใช้แทนค่าการจัดการกำไรนั้นมีหลายวิธีตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น อย่างไรก็ตามจากการศึกษางานวิจัยในอดีตพบว่าวิธีที่เป็นที่นิยมใช้ที่สุดคือ The Modified Jones Model โดยเฉพาะจากการทบทวนวรรณกรรมของ Dechow และคณะ (1995) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการตรวจพบการจัดการกำไรนั้น พบว่าตัวแบบที่สามารถตรวจพบการจัดการกำไรได้ดีคือ Modified Jones 1995 ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ The Modified Jones ในการวัดค่าการจัดการกำไรซึ่งแทนด้วยรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร

ส่วนที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6. วรรณกรรมเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูล

ในปัจจุบันการดำเนินธุรกิจมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้ผู้ใช้งบการเงินไม่สามารถใช้ข้อมูลจากงบการเงินเพียงแหล่งเดียว นอกจากนั้นการนำเสนอข้อมูลในงบการเงินยังมีข้อจำกัด คือข้อมูลในงบการเงินจะเป็นเพียงบทสรุปของการดำเนินงานของบริษัทในรอบบัญชีที่ผ่านมาเท่านั้น ดังนั้นจึงไม่สามารถให้ข้อมูลอื่นๆ ที่มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจของนักลงทุนได้ จากการวิจัยของ AIMR (2000)¹ ซึ่งทำการศึกษาเรื่อง คุณภาพการเปิดเผยข้อมูลและแหล่งข้อมูลที่สำคัญ ที่นักลงทุนหรือนักวิเคราะห์ใช้ในการพิจารณาประกอบการตัดสินใจลงทุน โดยการศึกษาได้แจกแบบสอบถามจำนวน 2,489 ชุด ให้กับนักวิเคราะห์และผู้จัดการกองทุนที่เป็นสมาชิกของ AIMR ซึ่งผลการศึกษาพบว่าแหล่งข้อมูลที่นักลงทุนพิจารณาว่าสำคัญที่สุด มีดังนี้

1. งบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงิน
2. งบสอบทานรายไตรมาส
3. ข่าวสารทางการเงินของบริษัทที่เผยแพร่ต่อสาธารณชนผ่านทางตลาดหลักทรัพย์
4. บทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหาร (MD&A)
5. การประชุมผู้ถือหุ้น
6. แบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปี
7. รายงานประจำปี
8. เว็บไซต์ของบริษัท
9. คำชี้แจงผลการดำเนินงาน

ซึ่งจากแหล่งข้อมูลข้างต้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับแหล่งข้อมูลของนักลงทุนในประเทศไทยจะพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากข้อมูลส่วนใหญ่ข้างต้นสามารถหาได้จากสิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ และแผ่นซีดี-รอม I-SIM ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

¹ Association for Investment Management and Research (AIMR), AIMR Corporate Disclosure Survey, (February 2000).

นอกจากนี้จากการทบทวนงานวิจัยของ นวพร (2546) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง โครงสร้าง การเป็นเจ้าของและคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยทำการส่งแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด เพื่อสอบถามระดับความสำคัญและความจำเป็นในการเปิดเผยข้อมูลในความเห็นของนักลงทุน พบว่าข้อมูลที่นักลงทุนคิดว่ามีผลต่อการตัดสินใจ แบ่งได้เป็นหมวดหมู่ 5 หมวดหมู่ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของบริษัท
2. หลักทรัพย์และการลงทุนของบริษัท
3. การบริหารและการจัดการ
4. ฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงาน
5. แนวโน้มในอนาคต

จากหมวดหมู่ข้างต้น ผู้วิจัยได้จัดทำกระดาษทำการที่ใช้ในการเก็บข้อมูลระดับการเปิดเผยข้อมูลของแต่ละบริษัท โดยใช้ข้อมูลหลักจากของ นวพร(2546) ซึ่งรายละเอียดของกระดาษทำการนั้นแสดงอยู่ที่ภาคผนวก ก

7. วรรณกรรมเกี่ยวกับผลกระทบของข่าวต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับ ผลกระทบของข่าวต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งจัดทำโดย พิชิต อัคราทิตย์, เจริญชัย เล็งศิริวัฒน์ และ ปราณี เล็กศรีสกุล (2540) พบว่าระยะเวลาที่ข่าวต่างๆ เช่น ข่าวภาวะเงินเฟ้อ ข่าวอัตราแลกเปลี่ยนและค่าเงินบาท ข่าวภาวะเศรษฐกิจและการเจริญเติบโตในประเทศ จะส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์เมื่อเวลาผ่านไปราว 1 สัปดาห์ หรือประมาณ 7 วัน และจาก งานวิจัยของ Chen และคณะ (2005) และ Landsman และ Maydew (2002) พบว่า ระยะเวลาของการ ประกาศผลกำไรที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อปริมาณการซื้อขายและการตอบสนองของราคา ต่างกัน กล่าวคือบริษัทที่ประกาศกำไรออกมาก่อนจะมีปริมาณการซื้อขายและการตอบสนองของ ราคาในระดับสูง ส่วนบริษัทที่ประกาศกำไรล่าช้ากว่าบริษัทอื่นจะมีปริมาณการซื้อขายและการ ตอบสนองของราคาในระดับต่ำ ดังนั้นข้อมูลหรือข่าวสารที่ถูกเปิดเผยออกมาก่อนจะมีผลกระทบ กับราคาของหลักทรัพย์มากกว่าข้อมูลหรือข่าวสารที่ประกาศภายหลัง โดย Chen และคณะ (2005) ได้กำหนดช่วงเวลาที่ล้อมรอบวันประกาศกำไร (window) ดังนี้ ช่วงเวลา 3 วัน (-1, +1) ช่วงเวลา 5 วัน (-2, +2) ช่วงเวลา 11 วัน (-5, +5) และช่วงเวลา 15 วัน (-7, +7) โดย 0 คือวันประกาศกำไร

อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยนี้จะพิจารณาเฉพาะช่วงเวลาหลังจากการประกาศงบการเงินเท่านั้น เนื่องจากงานวิจัยนี้มีสมมติฐานว่าการจัดการกำไรหรือรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัทจะต้องเกิดก่อนการเปิดเผยข้อมูล เนื่องจากนักลงทุนจะทราบว่ามีจัดการกำไรที่ต่อเมื่อมีการประกาศงบการเงินออกสู่สาธารณชน

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาใช้ในงานวิจัยนี้ โดยมีแนวคิดคือ ผู้บริหารที่มีการจัดการกำไรจะเปิดเผยข้อมูลมากขึ้นเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจของนักลงทุน นั่นคือ ณ วันที่มีการประกาศงบการเงิน นักลงทุนยังไม่มีอาการตัดสินใจ แต่จะใช้เวลาพิจารณาข้อมูลนั้นไประยะหนึ่งแต่ไม่เกิน 7 วัน ซึ่งช่วงเวลา 7 วันดังกล่าวผู้บริหารยังสามารถจะเปิดเผยข้อมูลอื่นเพิ่มเติมเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจของนักลงทุน

8. วรรณกรรมเกี่ยวกับการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูล

การวัดระดับการเปิดเผยข้อมูล ถือเป็นวิธีการเชิงปริมาณ คือ การทำให้ข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบต่างๆ เช่น ถ้อยคำ ประโยคหรือใจความในเอกสารให้เป็นจำนวนที่วัดได้ แล้วจึงทำการนับจำนวนของถ้อยคำ ประโยค หรือใจความเหล่านั้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวเรียกว่า การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ซึ่งมีขั้นตอนในการทำดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกฎเกณฑ์สำหรับการเลือกเอกสาร หรือหัวข้อที่จะทำการวิเคราะห์ ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้กำหนดว่า วิเคราะห์จากหมายเหตุประกอบงบการเงิน ข่าวที่ปรากฏใน www.setsmart.com และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ซึ่งขั้นตอนจะได้อธิบายอย่างละเอียดในหัวข้อระเบียบวิธีวิจัย โดยเหตุผลที่ต้องกำหนดกฎเกณฑ์สำหรับการเลือกเอกสารคือ เพื่อให้ใครก็ตามที่มาเป็นผู้วิเคราะห์จะได้มีเกณฑ์ที่เหมือนกัน

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดหน่วยวัดปริมาณ (Unit of Analysis) ซึ่งหลักเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ในการวัดปริมาณ มีหลายหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. การนับจำนวนคำ (Words) การนับจำนวนคำถือเป็นหน่วยที่ใช้ในการนับปริมาณที่เป็นหน่วยย่อยที่สุด แต่มีข้อได้เปรียบว่าความถี่ของคำอาจไม่ได้เน้นสาระของเรื่องนั้น ๆ
2. การกำหนดตัวแทนที่ใช้ในการวัด (Themes) โดยวิธีนี้จะเป็นการกำหนดคำที่ใช้เป็นตัวแทนในการวัดปริมาณ เช่น ในการวัดว่าบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากน้อยเพียงใด ก็กำหนด Themes ที่ใช้เป็นตัวแทนในเรื่องสิ่งแวดล้อมเช่น สิ่งแวดล้อม มลภาวะ ขยะ

เป็นต้น ซึ่งวิธีนี้เป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยเฉพาะด้านมากกว่าที่ใช้ในงานวิจัยที่ประกอบไปด้วยหลายหัวข้อ

3. คุณลักษณะของสิ่งที่ทำการวิจัย (Characters) วิธีนี้มักจะใช้กับการวัดปริมาณที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ถูกกล่าวถึง

4. การนับจำนวนย่อหน้า (Paragraphs) วิธีนี้จะเป็นวิธีที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นวิธีการที่สะดวก ไม่ต้องไปจำแนกหรือพิจารณาคุณลักษณะของสิ่งที่ทำการวัด แต่เป็นหน่วยนับที่ค่อนข้างหยาบและไม่สามารถวัดระดับการเปิดเผยในรายละเอียดได้

5. การใช้หัวข้อเรื่อง (Items) เป็นการนับจำนวนหัวข้อทั้งหมดที่อยู่ในข้อมูลที่พิจารณา เช่น นับจากหัวข้อทั้งหมดของหนังสือ 1 เล่มว่ามีทั้งหมดกี่เรื่อง

6. การใช้จำนวนบรรทัด (lines) เป็นการวัดจำนวนบรรทัดของข้อมูลที่น่าสนใจ ซึ่งสามารถลดปัญหาการวัดที่ละเอียดเกินความจำเป็นของวิธีการนับจำนวนคำ และการวัดที่หยาบเกินไปของวิธีอื่น ๆ ข้างต้น

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับ การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือของ สุภางค์ (2540) พบว่า การกำหนดหน่วยที่ใช้ในการวัดปริมาณการเปิดเผยข้อ ไม่มีวิธีใดที่จะเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุผลของนักวิจัยแต่ละท่าน และขึ้นอยู่กับลักษณะของงานวิจัยนั้นๆ แต่ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการนับจำนวนบรรทัด (Lines) ทั้งนี้เหตุผลที่ผู้วิจัยไม่ใช้วิธีการอื่นเนื่องจากความไม่เหมาะสมดังนี้

1. การนับจำนวนคำ ผู้วิจัยเห็นว่าไม่เหมาะสมกับงานวิจัยนี้เนื่องจากการวัดปริมาณการเปิดเผยข้อมูลที่ละเอียดมากเกินความจำเป็นต่อวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

2. การกำหนดตัวแทนที่ใช้ในการวัดปริมาณ ผู้วิจัยเห็นว่าวิธีนี้เหมาะกับงานวิจัยเฉพาะด้านมากกว่า ดังนั้นจึงไม่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้

3. คุณลักษณะของสิ่งที่ทำการวิจัย จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าวิธีนี้เหมาะกับงานวิจัยที่วัดปริมาณเกี่ยวกับบุคคล แต่งานวิจัยนี้ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ดังกล่าว

4. การนับจำนวนย่อหน้า ผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการดังกล่าวไม่เหมาะสมกับงานวิจัยนี้เนื่องจากการวัดที่หยาบและจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของสิ่งที่ผู้วิจัยนำมาเป็นตัวแทนสำหรับการนับ คือ หมายเหตุประกอบงบการเงิน ข่าวที่ปรากฏในเว็บไซต์ www.setsmart.com และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี พบว่าจำนวนย่อหน้าของแต่ละเรื่องของแต่ละบริษัท มีความยาวไม่เท่ากันดังนั้นจึงไม่เหมาะสมหากจะใช้วิธีการดังกล่าวในงานวิจัย

5. การใช้หัวข้อเรื่อง เป็นวิธีการนับที่หายากเกินไป ซึ่งไม่เหมาะสมกับการใช้วัดระดับการเปิดเผยข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ให้คะแนนและรวบรวมผลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

นอกจากนั้น จากการทบทวนวรรณกรรมในอดีตเกี่ยวกับสื่อที่ใช้เป็นตัวแทนในการวัดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูล ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงสื่อต่างๆ ที่ใช้เป็นตัวแทนในการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูล

สื่อที่ใช้ในการประเมิน	ผู้วิจัย							
	1	2	3	4	5	6	7	8
1. งบการเงินและ								
หมายเหตุประกอบงบการเงิน				X	X	X	X	
2. งบสอบทานรายไตรมาส				X		X	X	
3. ข่าวสารทางการเงินของบริษัท ที่เผยแพร่ต่อสาธารณชนผ่าน ทางตลาดหลักทรัพย์				X				
4. บทรายงานและการวิเคราะห์ ของฝ่ายบริหาร (MD&A)			X	X				
5. การประชุมผู้ถือหุ้น				X				
6. แบบแสดงรายงานข้อมูล ประจำปี (แบบ 56-1) =10-K			X	X	X	X	X	X
7. รายงานประจำปี (แบบ 56-2)	X	X	X	X	X	X	X	
8. เว็บไซต์ของบริษัท				X				

สำหรับรายละเอียดของผู้วิจัยในลำดับที่ 1-8 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. Jill, David and Howard (2004)
2. Kimberly, Brian and Suzanne (2000)
3. Botosan (1997)

4. AIMR (2000)
5. TRIS
6. Shaw (2003)
7. Gerald และ Jian (2001)
8. นวพร (2546)

จากตารางข้างต้น ประกอบกับการพิจารณาความเหมาะสมของการกำหนดแหล่งข้อมูลที่ใช้เป็นตัวแทนในการวัดการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล จึงไม่ได้เลือกข้อมูลบางแหล่งมาเป็นตัวแทน เช่น Web Site ของบริษัทจะมีการปรับเปลี่ยนไปเรื่อยๆ แต่การวิจัยนี้เป็นการนำข้อมูลในอดีตมาใช้ ดังนั้นข้อมูลใน Web Site ของบริษัทจึงไม่ได้นำมาใช้วัดการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลในงานวิจัยนี้ นอกจากนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับระยะเวลาของข้อมูลที่จะมีผลต่อการตัดสินใจ ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อ วรรณกรรมเกี่ยวกับผลกระทบของข่าวต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ จากที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยเลือกตัวแทนที่ใช้ในงานวิจัยนี้ 3 ประเภท ซึ่งได้แก่ หมายเหตุประกอบงบการเงิน ข่าวสารของบริษัท เผยแพร่ต่อสาธารณชนผ่านทางตลาดหลักทรัพย์ทางเว็บไซต์ www.setsmart.com และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1)

9. วรรณกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรกับระดับการเปิดเผยข้อมูล

จากการศึกษางานวิจัยในอดีต เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรกับระดับการเปิดเผยข้อมูล พบว่าการศึกษาส่วนใหญ่ในอดีตนั้น ได้ผลสรุปว่าการจัดการกำไรมีความสัมพันธ์เชิงลบกับระดับการเปิดเผยข้อมูล กล่าวคือ

Imhoff และ Thomas (1994) พบว่าบริษัทที่มีการใช้วิธีการบัญชีและการประมาณการแบบระมัดระวัง (Conservative Accounting) จะมีการจัดการกำไรไม่มากนัก และจะมีการเปิดเผยข้อมูลมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการกำไรมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดเผยข้อมูล นอกจากนี้ Dechow และคณะ (1995) พบว่าคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลมีความสัมพันธ์เชิงลบกับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accrual) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานและสอดคล้องกับผลการวิจัยในอดีต ที่พบว่าในสถานการณ์ที่ยืดหยุ่นได้ของการเปิดเผยข้อมูล ผู้บริหารจะเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุด ตามดุลยพินิจของผู้บริหารทั้งในเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลและการรายงานผลกำไร ซึ่งอาจเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลโดยการรายงานกำไรทางบัญชี โดยจะเห็นว่าคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ก.ล.ต.) พยายามเพิ่ม

มาตรการเพื่อให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลมากยิ่งขึ้นเพื่อลดการจัดการกำไร หรืออย่างน้อยก็เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มมากขึ้น และในงานวิจัยของ Gerald และ Jian (2001) ทำการศึกษาโดยตั้งสมมติฐานจากแนวคิดที่ว่าเมื่อผู้บริหารเปิดเผยข้อมูลมากขึ้นจะทำให้ความสามารถในการจัดการกำไรลดลง เนื่องจากผู้ถือหุ้นจะมีข้อมูลมากกว่าและอาจตรวจพบการจัดการกำไรได้ง่ายขึ้น เมื่อทำการทดสอบสมมติฐานแล้วพบว่าบริษัทที่มีการจัดการกำไรมากขึ้นจะมีการเปิดเผยข้อมูลลดลงหรือมีการเปิดเผยข้อมูลที่มีคุณภาพต่ำลง โดยการจัดการกำไรจะขึ้นอยู่กับความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล (Information Asymmetry) ระหว่างผู้บริหารและผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง เมื่อผู้บริหารเปิดเผยข้อมูลลดลงหรือเปิดเผยข้อมูลที่มีคุณภาพต่ำลง ผู้บริหารจะมีความมั่นใจว่าความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลอยู่ในระดับสูง ดังนั้น ผู้บริหารจะทำการจัดการกำไรเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการยากที่ผู้มีส่วนได้เสียจะพบการจัดการกำไรของบริษัท เนื่องจากความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลที่อยู่ในระดับสูงนั่นเอง จากเหตุผลนี้การจัดการกำไรจึงอาจเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับผู้บริหารในการตัดสินใจว่าจะเปิดเผยข้อมูลมากหรือน้อย และการกำหนดรายการขั้นต่ำที่ต้องเปิดเผยของตลาดหลักทรัพย์ จะมีบทบาทสำคัญในการช่วยจำกัดความสามารถในการจัดการกำไร เพื่อให้ตรวจพบการจัดการกำไร หรืออย่างน้อยก็เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียได้รับข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล

อย่างไรก็ตามเมื่อไม่นานมานี้ มีงานวิจัยของ Shaw (2003) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรกับระดับการเปิดเผยข้อมูล และพบว่า การจัดการกำไรจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูล โดยบริษัทที่มีการจัดการกำไรเพิ่มขึ้นจะเปิดเผยข้อมูลในปริมาณที่มากขึ้น เพื่อเป็นการเบี่ยงเบนความสนใจของผู้ใช้ข้อมูล กล่าวคือเป็นการแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสของการดำเนินงานและการจัดการ ทั้ง ๆ ที่อาจทำการจัดการกำไรอยู่ ซึ่งถือเป็นแนวคิดใหม่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรและการเปิดเผยข้อมูล โดยผู้วิจัยเห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าว เนื่องจากแนวคิดเดิมที่สรุปว่า การจัดการกำไรมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดเผยข้อมูลนั้นมีมานานแล้ว ซึ่งผู้บริหารอาจใช้แนวคิดดังกล่าวเป็นที่มาของการจัดการกำไรโดยเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อแสดงความโปร่งใสในการดำเนินงาน และการบริหาร ดังนั้นจึงเป็นที่มาของสมมติฐานในการวิจัยสำหรับงานวิจัยนี้

10. วรรณกรรมเกี่ยวกับลักษณะของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูล

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับลักษณะของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลพบว่า การที่บริษัทจะเปิดเผยข้อมูลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ขนาดของ

บริษัท กำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยในอดีตพบว่า มีการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้น ดังนี้

10.1 ขนาดของบริษัทกับระดับของการเปิดเผยข้อมูล

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ขนาดของบริษัทจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูล เช่น งานวิจัยของ Lang และ Lumdholm (1993) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของบริษัทกับคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล โดยใช้การประเมินความเพียงพอของการเปิดเผยข้อมูลจากข้อมูลที่เผยแพร่ประจำปี ข้อมูลที่เผยแพร่รายไตรมาส และข้อมูลที่เผยแพร่อื่นๆ และข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบของนักลงทุนสัมพันธ์ ซึ่งคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทนั้นจะวัดได้จากการให้คะแนนการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทในปี ค.ศ. 1985 ถึง 1989 โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการให้คะแนนในแต่ละอุตสาหกรรม โดยใช้ข้อมูลของคณะกรรมการ Financial Analysts Federation (FAF) ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลอย่างมีคุณภาพนั้นจำเป็นต้องใช้ค่าใช้จ่ายในการจัดทำมากขึ้น แต่บริษัทขนาดเล็กไม่มีเงินทุนในจำนวนที่มากพอ นอกจากนั้นสัดส่วนค่าใช้จ่ายในการจัดทำการเปิดเผยข้อมูลต่อขนาดของบริษัทของบริษัทที่มีขนาดใหญ่จะต่ำกว่าบริษัทขนาดเล็ก และหากพิจารณาถึงต้นทุนส่วนเพิ่มในการเปิดเผยข้อมูลให้มีคุณภาพสูงขึ้นจะเห็นว่าต้นทุนส่วนเพิ่มต่อหน่วยของบริษัทขนาดใหญ่จะน้อยกว่าต้นทุนส่วนเพิ่มต่อหน่วยของบริษัทขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Buzby (1974) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมการผลิตในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งพบว่าจำนวนสินทรัพย์ของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวก กับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัท นอกจากนี้ยังมีผลงานวิจัยของนักวิจัยอีกหลายท่านที่ได้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกัน เช่น Schadewitz และ Blevins (1998) และ Naser (1998) ในส่วนของงานวิจัยในประเทศไทยนั้นได้มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของบริษัทกับคุณภาพเปิดเผยข้อมูลกับไว้บ้าง เช่น นภวรรณ (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ของบริษัทในธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์และอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้างและเครื่องตกแต่ง โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงซ้อน ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลกับลักษณะของบริษัท ซึ่งจากการวิจัย พบว่า ขนาดของบริษัท ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ แต่ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทกลุ่มวัสดุก่อสร้างและเครื่องตกแต่ง

10.2 กำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นกับระดับของการเปิดเผยข้อมูล

ความสามารถในการทำกำไรเป็นอัตราส่วนที่นิยมใช้ในการวิเคราะห์ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย และเงินต้นแก่เจ้าหนี้เงินกู้ การจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นของบริษัท การเติบโตของธุรกิจในปัจจุบันและอนาคตข้างหน้า จากการศึกษานักวิจัยในอดีตเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นกับการเปิดเผยข้อมูล พบว่ามีนักวิจัยหลายท่านได้ทำการศึกษาไว้ ยกตัวอย่างเช่น Walton (1992) พบว่า บริษัทที่มีผลการดำเนินงานดีจะเป็นตัวกระตุ้นให้บริษัททำการเปิดเผยข้อมูลมากยิ่งขึ้นเพื่อสื่อสารไปยังนักลงทุนว่า บริษัทประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน พร้อมทั้งแสดงความก้าวหน้าและการเติบโตของบริษัท เพื่อดึงดูดใจนักลงทุนให้เกิดความสนใจที่จะร่วมเป็นเจ้าของบริษัท กล่าวคือ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Naser (1998) ที่ศึกษาผลกระทบทางการเงินของบริษัทที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี โดยศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนใน Ammom Financial Market จำนวน 54 บริษัท พบว่า อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท ทั้งนี้เหตุผลที่ Naser (1998) ให้อธิบายคือ เพื่อที่จะแสดงผลการดำเนินงานที่ดีแก่สถาบันการเงิน จะได้เป็นประโยชน์ในการกู้ยืมเงินของบริษัท นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภวรรณ (2546) ซึ่งทำการศึกษารื่อง การเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษาของบริษัทในธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์และเครื่องตกแต่งและอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้างและเครื่องตกแต่ง โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงซ้อนในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลกับลักษณะของบริษัท ซึ่งจากการวิจัย พบว่า อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นส่วนจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูล

10.3 อัตราส่วนแสดงสภาพหนี้กับระดับการเปิดเผยข้อมูล

อัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงสัดส่วนของเงินลงทุนจากภายนอกบริษัทต่อเงินทุนจากภายในของบริษัทที่บริษัทนำมาใช้ในการลงทุนและการดำเนินงาน ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมในอดีตเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์อัตราส่วนแสดงสภาพหนี้กับการเปิดเผยข้อมูล พบว่า อัตราส่วนแสดงสภาพหนี้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Naser (1998) ที่ทำการศึกษาผลกระทบของลักษณะทางการเงินของบริษัทที่มีผลต่อระดับของการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปี โดยทำการศึกษารายบริษัทที่จดทะเบียนใน Ammon Financial Market จำนวน 54 บริษัท พบว่าบริษัทที่มีการกู้ยืมเงินระยะยาวมากจะต้องเปิดเผยข้อมูล

มาก เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลพิจารณาการให้สินเชื่อ นั่นคือ ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ กับระดับการเปิดเผยข้อมูลมีความสัมพันธ์เชิงบวก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Smith และ Warner (1979) ที่พบว่า บริษัทที่มีหนี้สินในโครงสร้างเงินทุนในระดับที่สูงจะมีต้นทุนที่สูงขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามการเปิดเผยข้อมูลที่เพิ่มขึ้นจะสามารถช่วยลดต้นทุนเหล่านั้นลงได้ เพราะการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว จะแสดงให้เห็นหรือสถาบันการเงินได้เห็นถึงความสามารถในการชำระหนี้ของบริษัท

10.4 ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีกับระดับการเปิดเผยข้อมูล

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีกับระดับของการเปิดเผยข้อมูล พบว่าแต่ละงานวิจัยให้ข้อสรุปที่คล้ายคลึงกันดังนี้

Balsam, Krishnan และ Yang (2000) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของสำนักงานสอบบัญชีและระดับของการเปิดเผยข้อมูล พบว่า ผู้สอบบัญชีที่มาจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4 firms) จะมีการเปิดเผยข้อมูลในระดับที่มากกว่าผู้สอบบัญชีที่มาจากสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ เนื่องจากผู้สอบบัญชีที่มาจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญมากกว่า ซึ่งความชำนาญจะเป็นประโยชน์ต่อลูกค้าสอบบัญชี โดยสามารถระบุข้อผิดพลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้สอบบัญชีที่มีความชำนาญจะได้รับความไว้วางใจจากลูกค้ารายอื่นๆ ที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้และเกิดความเชี่ยวชาญ ดังนั้นเมื่อผู้สอบบัญชีมีความชำนาญมากขึ้น ก็จะทำให้คุณภาพของงานสอบบัญชีมีมากขึ้น ซึ่งก็จะทำให้ระดับของการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้จากการทบทวนวรรณกรรมยังพบอีกว่า Cooper & Lybrand, LLP 1998 ซึ่งปัจจุบันคือ Price Waterhouse Coopers (PWC) จะทำการประเมินข้อมูลที่ต้องเปิดเผยให้กับลูกค้าเพิ่มเติมให้ลูกค้า นอกจากงานบริการด้านการสอบบัญชี โดยจะประเมินว่าหัวข้อใดที่เป็นที่ต้องการของนักลงทุนและนักวิเคราะห์

11. วรรณกรรมคุณภาพของงานสอบบัญชีกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

DeAngelo (1981) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชี และขนาดของสำนักงานสอบบัญชีโดยตั้งทฤษฎี เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของสำนักงานสอบบัญชีกับต้นทุนซึ่งเกี่ยวข้องกับการเสียชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชีว่า สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีแนวโน้มสูง ที่จะตรวจพบและรายงานข้อผิดพลาดที่ตรวจพบมากกว่าสำนักงานสอบบัญชี

ขนาดเล็ก เนื่องจากหากมีการตรวจพบภายหลังว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ไม่ได้รายงานข้อผิดพลาดที่ตรวจพบ อาจถูกฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายได้ ซึ่งการฟ้องร้องดังกล่าวส่งผลไปถึงชื่อเสียงและอาจทำให้ลูกค้าส่วนใหญ่ของบริษัทไม่ไว้วางใจทำให้เสียลูกค้าไปอีก ถือเป็นการสูญเสียต้นทุนจำนวนมาก ดังนั้นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ จึงต้องพยายามรักษาชื่อเสียงของตนเองโดยการตรวจให้พบข้อผิดพลาด และทำการรายงานข้อผิดพลาดเหล่านั้นให้แก่สาธารณะชน

Palmrose (1988) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของงานสอบบัญชีกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชีในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยให้คำจำกัดความของคำว่าคุณภาพของงานสอบบัญชีว่า เป็นความน่าจะเป็นที่งบการเงินจะปราศจากข้อผิดพลาด และเมื่อเกิดข้อผิดพลาดขึ้นอาจนำมาซึ่งการถูกฟ้องร้องดังนั้นเขาจึงวัดคุณภาพของงานสอบบัญชี จากอัตราการที่ผู้สอบบัญชี หรือสำนักงานสอบบัญชีถูกลูกค้าฟ้องร้องดำเนินคดีเกี่ยวกับ ข้อผิดพลาดที่ปรากฏในงบการเงินที่ทำการตรวจสอบ โดย Palmrose (1988) ได้แบ่งสำนักงานสอบบัญชีออกเป็น 2 กลุ่ม ตามขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ได้แก่ สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 8 อันดับแรก (ในปัจจุบันมีเพียง 4 บริษัท) และสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 8 อันดับแรก โดยเปรียบเทียบอัตราการถูกฟ้องร้องดำเนินคดีเกี่ยวกับข้อผิดพลาดในงบการเงิน ระหว่างสำนักงานสอบบัญชีทั้งสองกลุ่มระหว่างปี 1960 – 1985 พบว่าทั้งอัตราส่วนของการถูกฟ้องร้องดำเนินคดีต่อจำนวนลูกค้า และอัตราส่วนของการถูกฟ้องร้องดำเนินคดีต่อรายได้รวม จากการสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่สำนักงานขนาดใหญ่ 8 อันดับแรก สูงกว่าอัตราส่วนดังกล่าวของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 8 อันดับแรก ไม่ว่าจะเป็นจำนวนการถูกฟ้องร้องดำเนินคดีทั้งหมด หรือเฉพาะจำนวนคดีที่ผู้สอบบัญชีมีความผิด และหรือต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายจากข้อผิดพลาดในงบการเงินที่ตรวจสอบ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 8 อันดับแรก ให้บริการงานสอบบัญชีที่มีคุณภาพสูงกว่าสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 8 อันดับแรก เนื่องจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 8 อันดับแรกมีชื่อเสียงที่ต้องรักษามากกว่าและความเสียหายที่จะต้องสูญเสียมากกว่า ถ้าปฏิบัติงานสอบบัญชีบกพร่องและถูกฟ้องร้องดำเนินคดี

O'Keefe และ Westort (1992) ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของงานสอบบัญชีกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชีและได้ให้ข้อสรุปไว้ 2 ข้อ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของสำนักงานสอบบัญชีกับคุณภาพของงานสอบบัญชี ข้อแรก คือ ผู้สอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 8 อันดับแรก ถูกมองว่ามีระดับความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษมากกว่าผู้สอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่ขนาดใหญ่ 8 อันดับแรก เนื่องจากมีความเจริญก้าวหน้า

ทางเทคโนโลยีและมีความรู้ที่มากกว่า ข้อที่สอง คือ ผู้สอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 8 อันดับแรกมีแนวโน้มที่จะได้รับการศึกษาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องมากกว่าผู้สอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่ขนาดใหญ่ 8 อันดับแรก ซึ่งสนับสนุนข้อสมมติฐานที่ว่าคุณภาพของงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

สมชาย สุภัทรกุล (2542) ได้เขียนบทความเกี่ยวกับคุณภาพของงานสอบบัญชีกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี โดยยึดเกณฑ์ตามหลักงานวิจัยที่ผ่านมาในต่างประเทศของ Palmrose (1988) ซึ่งได้สรุปไว้ว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะคิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสูงกว่าสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดเล็ก นั่นคือลูกค้าอาจต้องจ่ายค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเพิ่มขึ้น หากต้องการใช้บริการการสอบบัญชีจากสำนักงานขนาดใหญ่ ซึ่งได้วิเคราะห์แยกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

- 1) สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ ให้บริการการสอบบัญชีที่มีคุณภาพสูงกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็กหรือไม่
- 2) ลูกค้าได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการเลือกใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ซึ่งเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่สูงกว่า

จากเนื้อหาต่าง ๆ ในบทความทำให้สามารถสรุปได้ว่า คุณภาพของงานสอบบัญชีในสายตาของผู้ใช้บริการเงินอาจประเมินได้จากปัจจัยหลัก 2 ประการ ได้แก่

- 1) ความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีในการตรวจพบข้อผิดพลาดในงบการเงิน
- 2) ความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีในการที่จะรายงานหรือเปิดเผยข้อผิดพลาดที่ตรวจพบ

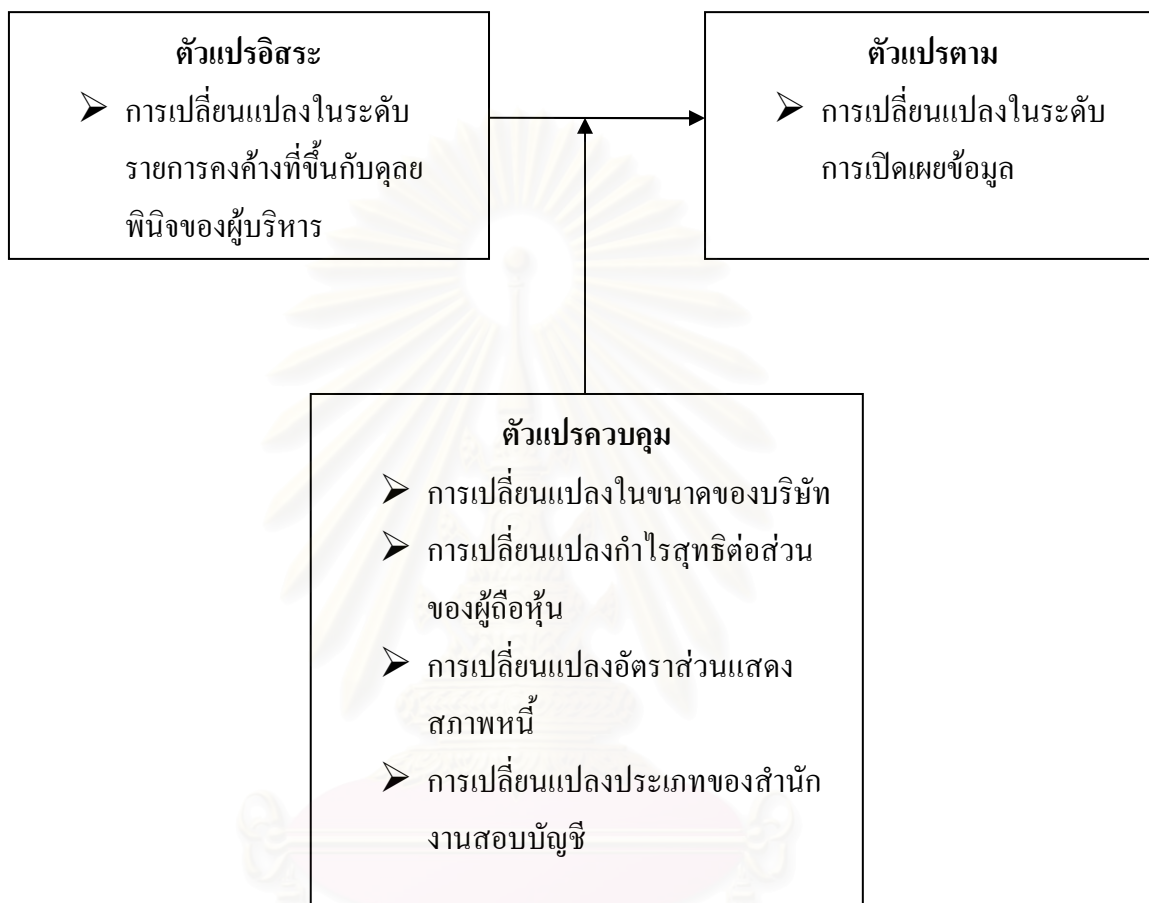
โดยคาดว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ น่าจะมีความเป็นอิสระมากกว่าในการรายงานข้อผิดพลาดที่ตรวจพบเนื่องจากจำนวนลูกค้าที่มีค่อนข้างมาก ดังนั้นการที่ลูกค้ารายหนึ่งจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จะน้อยกว่าเมื่อเทียบกับสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็กที่มีลูกค้าน้อยราย และสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ยังมีโอกาสสูงที่จะสูญเสียลูกค้าทั้งในปัจจุบัน และในอนาคตมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก หากมีการตรวจพบว่าไม่มีการรายงานหรือมีการปกปิดเกี่ยวกับข้อผิดพลาดในงบการเงินที่ตรวจพบ

จากงานวิจัยในอดีตจะเห็นว่าคุณภาพของงานสอบบัญชี มักถูกวัดจากขนาดของสำนักงานสอบบัญชี กล่าวคือ ในแนวคิดของผู้จัดทำงบการเงินและผู้ใช้งบการเงิน สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จะถูกมองว่า มีการให้บริการงานสอบบัญชีที่มีคุณภาพสูงกว่าสำนักงานบัญชีขนาดเล็ก เนื่องจากผู้สอบบัญชีที่มาจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ มักจะถูกมองว่ามีระดับความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษมากกว่าผู้สอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ เนื่องจากมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและมีความรู้ที่มากกว่า นอกจากนั้นผู้สอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ จะได้รับการศึกษาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องมากกว่า ผู้สอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่ขนาดใหญ่ และเนื่องจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จะมีต้นทุนทางสังคมสูงกว่าสำนักงานบัญชีขนาดเล็ก กล่าวคือถ้าผู้สอบบัญชีที่มาจากสำนักงานบัญชีขนาดใหญ่ ตรวจไม่พบข้อผิดพลาด หรือไม่รายงานข้อผิดพลาดที่ตรวจพบ และภายหลังผู้ใช้งบการเงินมาพบ อาจทำให้ผู้สอบบัญชีและหรือสำนักงานบัญชีถูกฟ้องร้อง ซึ่งการฟ้องร้องดังกล่าวส่งผลไปถึงชื่อเสียงและอาจทำให้ลูกค้าส่วนใหญ่ของบริษัท ไม่ไว้วางใจทำให้เสียลูกค้าซึ่งถือเป็นการสูญเสียต้นทุนจำนวนมาก ดังนั้นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จึงต้องพยายามรักษาชื่อเสียงของตนเอง โดยการตรวจให้พบข้อผิดพลาดและทำการรายงานข้อผิดพลาดเหล่านั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

12. กรอบแนวคิดของงานวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมทำให้ได้กรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้เป็นดังนี้

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จะประกอบไปด้วยตัวแปร 3 ประเภท คือ ตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม และตัวแปรควบคุม ดังนี้

1. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การเปลี่ยนแปลงในระดับของการเปิดเผยข้อมูล
2. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยนำรายการคงค้างของแต่ละปีมาลบกัน โดยรายการคงค้างของแต่ละปีนั้นได้จากตัวแบบของ Modified Jones 1995

3. ตัวแปรควบคุม (Control Variable) คือ การเปลี่ยนแปลงในขนาดของบริษัท การเปลี่ยนแปลงกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ และการเปลี่ยนแปลงประเภทของสำนักงานสอบบัญชี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2547 ซึ่งมีทั้งหมด 464 บริษัท ซึ่งสามารถแบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรมได้ ดังนี้

1. กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	จำนวน	42	บริษัท
2. กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	จำนวน	37	บริษัท
3. กลุ่มธุรกิจการเงิน	จำนวน	65	บริษัท
4. กลุ่มวัสดุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม	จำนวน	46	บริษัท
5. กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	จำนวน	70	บริษัท
6. กลุ่มทรัพยากร	จำนวน	16	บริษัท
7. กลุ่มบริการ	จำนวน	81	บริษัท
8. กลุ่มเทคโนโลยี	จำนวน	44	บริษัท
9. กลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน	จำนวน	40	บริษัท
10. กลุ่มธุรกิจขนาดกลาง (ตลาดหลักทรัพย์ใหม่)	จำนวน	23	บริษัท
รวม		464	บริษัท

เนื่องจากกลุ่มธุรกิจการเงิน มีข้อบังคับในการจัดทำและนำเสนองบการเงินที่แตกต่างจากบริษัทอื่นๆ หรือกิจกรรมทางการเงินและการดำเนินงานแตกต่างไปจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทั่วไป ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงไม่นำมาเป็นกลุ่มประชากร นอกจากนั้นในการศึกษาครั้งนี้ต้องการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งจำเป็นต้องใช้ข้อมูลในงบการเงิน 3 ปี ได้แก่ ปี 2545 2546 และ 2547 ดังนั้นหลังจากพิจารณาข้อกำหนดสองข้อดังกล่าวข้างต้นแล้ว พบว่าประชากรที่ใช้ในงานวิจัยนี้เหลือเพียง 327 บริษัท

กลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2547 ยกเว้น ธุรกิจการเงิน และต้องยื่นงบการเงินต่อตลาดหลักทรัพย์ทั้ง 3 ปี ซึ่งได้กล่าวไว้ข้างต้น

จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้ สามารถหาได้โดยใช้ขั้นตอน
ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(E)^2}$$

โดยที่

n = จำนวนตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร = 327

E = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ซึ่งกำหนดไว้ 0.10

จากสูตรดังกล่าวจะสามารถคำนวณจำนวนตัวอย่างได้ทั้งหมด ประมาณ 80 บริษัท

ขั้นตอนที่ 2 หาตัวอย่างของบริษัทแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมตามสัดส่วนของ
ประชากรที่อยู่ในอุตสาหกรรมนั้นๆ ดังนี้

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน ประชากร	สัดส่วนต่อ ประชากร ทั้งหมด	จำนวนตัวอย่าง = สัดส่วน * 80 (ถ้ามีเศษ ปัดขึ้นเสมอ)
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	40	0.12	10
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	37	0.11	9
กลุ่มวัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม	38	0.12	10
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	55	0.17	13
กลุ่มทรัพยากร	13	0.04	4
กลุ่มบริการ	66	0.20	16
กลุ่มเทคโนโลยี	31	0.10	8
กลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน	44	0.13	11
กลุ่มธุรกิจขนาดกลาง	3	0.01	1
รวม	327	1.00	82

หมายเหตุ เนื่องจากในขั้นตอนแรกคำนวณกลุ่มตัวอย่างได้ประมาณ 80 ตัวอย่าง แต่หลังจากนำมาคำนวณตามสัดส่วนประชากรแล้วพบว่าจะมีเศษอยู่ซึ่งจะทำการปัดเศษขึ้นเสมอ ดังนั้นจึงทำให้กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้มีจำนวน 82 ตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 ทำการสุ่มเลือกตัวอย่าง จากแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมที่นำมาเป็นกรอบประชากร โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ตารางเลขสุ่ม ซึ่งวิธีนี้จะช่วยลดความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นจากการสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลจัดเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนั้นจึงต้องแปลงข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลเชิงคุณภาพนี้ไปทดสอบกับตัวแปรอื่น ๆ ได้ ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า การแปลงข้อมูลเชิงคุณภาพให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณสามารถทำได้โดย การใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) นอกจากนี้จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับ ระยะเวลาที่ข้อมูลเปิดเผยมีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นจุดประสงค์หลักของการจัดการกำไรของบริษัท พบว่า ข่าวสารต่างๆ หรือข้อมูลต่างๆ จะมีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์เมื่อเวลาผ่านไปแล้วประมาณ 1 สัปดาห์ หรือ 7 วัน นั่นคือถ้านับจากวันที่บริษัทขึ้นงบการเงินต่อตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งถือเป็นวันที่มีการประกาศผลการดำเนินงานของบริษัทเป็นจุดเริ่มต้นระยะเวลา จะมีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทเมื่อหลังจากผ่านไป 7 วัน นั่นคือภายใน 7 วันดังกล่าวผู้บริหารของบริษัทยังสามารถใช้การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับการเปิดเผยข้อมูลได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดวันที่จะทำการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูล จากแหล่งข้อมูลอื่นนอกเหนือจากงบการเงิน ซึ่งได้แก่ ข่าวเกี่ยวกับบริษัทซึ่งประกาศทาง www.setsmart.com ซึ่งเป็น website ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจัดทำขึ้นเพื่อให้นักลงทุนได้หาข้อมูล และจากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนทุกบริษัทขึ้นต่อตลาดหลักทรัพย์ สำหรับข้อกำหนดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูล ของบริษัทจดทะเบียนทั้งหมดที่กำหนดโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้น แสดงอยู่ที่ภาคผนวก ก

3. ขั้นตอนการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลมีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดทำกระดาศทำการเพื่อตรวจสอบการเปิดเผยข้อมูลของแต่ละบริษัท ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรม ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปแหล่งที่มาของข้อมูลที่จะนำมาเป็นตัวแทนในการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลของแต่ละบริษัทได้ดังนี้

- 1.1 หมายเหตุประกอบงบการเงิน
- 1.2 ข่าวสารของบริษัท ซึ่งได้มาจาก www.setsmart.com
- 1.3 แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี(แบบ 56-1)

เนื่องจากข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในแหล่งข้อมูลทั้ง 3 นั้น เนื้อหาที่บริษัทเปิดเผยจะเหมือนหรือแตกต่างกันไปตามแต่ละแหล่งของข้อมูล แต่เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันจึงต้องทำการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากการเปิดเผยและที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของนักลงทุน ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมของ นวพร (2546) โดยจากการส่งแบบสอบถาม 400 ชุด เพื่อสอบถามระดับความสำคัญและความจำเป็นในการเปิดเผยข้อมูลของนักลงทุน พบว่าข้อมูลที่นักลงทุนคิดว่ามีผลต่อการตัดสินใจสามารถจัดแบ่งเป็นหมวดหมู่ได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของบริษัท
2. หลักทรัพย์และการลงทุนของบริษัท
3. การบริหารและการจัดการ
4. ฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงาน
5. แนวโน้มในอนาคต

จากหมวดหมู่ข้างต้น ผู้วิจัยได้จัดทำกระด้ายทำการที่ใช้ในการเก็บข้อมูลระดับการเปิดเผยข้อมูลของแต่ละบริษัท โดยรายละเอียดของกระด้ายทำการนั้นแสดงอยู่ที่ภาคผนวก ก

ขั้นตอนที่ 2 นำกระด้ายทำการที่จัดทำขึ้นไปตรวจสอบว่าแต่ละบริษัทจะได้รับคะแนนในการเปิดเผยเท่าใด โดยใช้วิธีการนับจำนวนบรรทัดตามแต่ละหัวข้อของกระด้ายทำการที่สร้างขึ้น โดยการพิจารณาระยะเวลาที่จะทำการเก็บข้อมูลนั้นในงานวิจัยนี้ได้กำหนดระยะเวลาที่จะใช้ทำการเก็บข้อมูลไว้คือ ภายใน 7 วันนับตั้งแต่วันที่บการเงินประกาศบนเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หากภายในช่วงระยะเวลาดังกล่าว บริษัทยังไม่มีนำเสนอแบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปีหรือไม่นำเสนอข่าวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ได้กำหนดไว้ 5 หัวข้อดังกล่าว ก็จะไม่มีการให้คะแนน โดยระยะเวลาดังกล่าวข้างต้นได้จากการทบทวนวรรณกรรมซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2

นอกจากนั้น ในงานวิจัยนี้จะพิจารณาเฉพาะช่วงเวลาหลังจากการประกาศงบการเงินเท่านั้น เนื่องจากงานวิจัยนี้มีสมมติฐานว่าการจัดการกำไรของบริษัทจะต้องเกิดก่อนการเปิดเผยข้อมูล เนื่องจากนักลงทุนจะทราบว่ามีจัดการกำไรก็ต่อเมื่อมีการประกาศงบการเงินออกสู่สาธารณชน ซึ่งในงานวิจัยนี้จะกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาช่วงเวลาเพื่อให้น้ำหนักแต่ละช่วงเวลา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์นักวิเคราะห์ที่มีความชำนาญ 1 ท่าน เพื่อเป็นตัวแทนของนักวิเคราะห์ทั้งหมด ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จาก คุณ วิศิษฐ์ องค์กรพัฒนกุล กรรมการ บริษัท ทรินิตี้ จำกัด (มหาชน) โดยได้ทำการสัมภาษณ์ในวันที่ 7 กันยายน 2549 เวลา 13.00 – 14.00 น.

ณ บริษัท ตรีนิษฐ์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งก่อนทำการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยได้อธิบายวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และวิธีการที่ใช้เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความเข้าใจในสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการ ซึ่งจากการสัมภาษณ์นั้น ทำให้สรุปน้ำหนักที่จะใช้ถ่วงน้ำหนักสำหรับแต่ละช่วงเวลาได้ดังนี้

1. ช่วงระยะเวลา 1 วัน นับจากวันประกาศงบการเงิน หรือช่วงแรก คือพิจารณาข้อมูล ณ วันที่ประกาศงบการเงิน จะให้น้ำหนักคะแนนเป็น 100 เปอร์เซ็นต์
2. ช่วงระยะเวลา 2 – 4 วัน นับจากวันประกาศงบการเงิน หรือช่วงที่สอง จะให้น้ำหนักคะแนนเป็น 60 เปอร์เซ็นต์
3. ช่วงระยะเวลา 5 – 7 วัน นับจากวันที่ประกาศงบการเงิน หรือช่วงที่สาม จะให้น้ำหนักคะแนนเป็น 25 เปอร์เซ็นต์

ขั้นตอนที่ 3 รวมคะแนนที่แต่ละบริษัทได้รับในแต่ละปี โดยจะนำคะแนนทั้ง 5 หัวข้อมารวมกัน

ระดับการเปิดเผยข้อมูลแต่ละหัวข้อของบริษัท

- = คะแนนที่ได้รับจากการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน
- + ผลรวมของคะแนนที่บริษัทได้รับจากข่าว/น้ำหนักการให้คะแนนที่กำหนดไว้ข้างต้น
- + ผลรวมของคะแนนที่บริษัทได้รับจากการเปิดเผยข้อมูลในแบบ 56-1/น้ำหนักการให้คะแนนที่กำหนดไว้ข้างต้น

หมายเหตุ เพื่อป้องกันปัญหาด้านการเก็บข้อมูลซ้ำ เนื่องจากข้อมูลบางส่วนอาจมีการเปิดเผยข้อมูลมากกว่า 1 แหล่งข้อมูล ดังนั้นในการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลในงานวิจัยนี้ จึงกำหนดว่าถ้าเป็นการเปิดเผยข้อมูลเดียวกันมากกว่า 1 แหล่งข้อมูลจะวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีการเปิดเผยก่อน ส่วนข้อมูลที่มีลักษณะเช่นเดียวกัน เช่นงบการเงินที่ถูกเปิดเผยภายหลังในข่าวจะไม่นำมาคำนวณเป็นระดับการเปิดเผยข้อมูล เนื่องจากได้วัดรวมอยู่ในงบการเงินแล้ว

ตัวอย่าง การพิจารณาหัวข้อ การบริหารและการจัดการ

บริษัท A ส่งงบการเงินให้ตลาดหลักทรัพย์ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2548 และนำส่งแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2548 และในระหว่างนั้นมีข่าวต่างๆ ดังนี้

วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2548 ข่าวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหาร 20 บรรทัด

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2548 ข่าวเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการผู้บริหารใหม่	30 บรรทัด
วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2548 ข่าวเกี่ยวกับการออกหุ้นเพื่อมอบให้แก่พนักงาน ESOP	17 บรรทัด

นอกจากนี้จากการนับจำนวนบรรทัดของแบบ 56-1 พบว่า

แบบ 56-1 หัวข้อที่ 9 เรื่องการจัดการ	40 บรรทัด
แบบ 56-1 หัวข้อที่ 10 เรื่อง การควบคุมภายใน	80 บรรทัด

ระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านการบริหารและการจัดการของบริษัท A จำนวนได้ดังนี้

ระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านการบริหารและการจัดการของบริษัท A จะแบ่งเป็นช่วงเวลาดังนี้

1. ช่วงระยะเวลา 1 วัน หรือพิจารณาข้อมูล ณ วันที่ประกาศงบการเงิน

$$\text{ระดับการเปิดเผยข้อมูล} = 20 * 1 = 20 \text{ คะแนน}$$

2. ช่วงระยะเวลา 2-4 วัน นับจากวันที่ประกาศงบการเงิน หรือตั้งแต่วันที่ 21 – 23 กุมภาพันธ์ ซึ่งมีการเปิดเผยข้อมูลใน 56-1

$$\text{ระดับการเปิดเผยข้อมูล} = 120 * 0.6 = 72 \text{ คะแนน}$$

3. ช่วงระยะเวลา 5-7 วัน นับจากวันที่ประกาศงบการเงิน หรือตั้งแต่วันที่ 24 – 26 กุมภาพันธ์

$$\text{ระดับการเปิดเผยข้อมูล} = 30 * 0.25 = 7.5 \text{ คะแนน}$$

$$\text{รวมคะแนนการเปิดเผยข้อมูลด้านการบริหารและการจัดการของบริษัท A} = \underline{\underline{99.5 \text{ คะแนน}}}$$

จากตัวอย่างจะเห็นว่า การนับคะแนนของข่าวจะไม่นำข่าวที่ประกาศ ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2548 มารวม เนื่องจากจำนวนวันนับแต่วันที่มีการประกาศงบการเงินจนถึงวันที่ประกาศข่าวมีจำนวนเกิน 7 วัน

ขั้นตอนที่ 4 จำนวนการเปลี่ยนแปลงของระดับการเปิดเผยข้อมูล โดย

$$\text{การเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล} = \text{ระดับการเปิดเผยข้อมูลปีที่ } t - \text{ระดับการเปิดเผยข้อมูลของปีที่ } t-1$$

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยฉบับนี้ส่วนมากจะใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งแหล่งข้อมูลได้มาจากการทบทวนเอกสาร ตำรา รายงานการวิจัย และสื่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้เพื่อจะได้เข้าใจในภาพรวมของการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร

การเปลี่ยนแปลงระดับของการเปิดเผยข้อมูล ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารกับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล ข้อมูลทฤษฎีที่สำคัญและจำเป็นต้องใช้ในการศึกษา ได้มาจากเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย www.sec.or.th ซึ่งข้อมูลทฤษฎีที่จำเป็นต้องใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย งบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินประจำปีของบริษัท แบบแสดงรายงานข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) นอกจากนี้ยังได้ข้อมูลเกี่ยวกับข่าวต่างๆ ของบริษัทจาก www.setsmart.com

แบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์

$$\Delta DISC = \beta_0 + \beta_1 \Delta DACC + \beta_2 \Delta SIZE + \beta_3 \Delta ROE + \beta_4 \Delta LEV + \beta_5 AUD$$

ตารางที่ 3.1 แสดงคำอธิบายตัวแบบจำลอง

ตัวแปร	ความหมาย	การวัดค่าตัวแปร
$\Delta DISC$	เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา	(ระดับการเปิดเผยข้อมูลของปีที่ t ลบระดับการเปิดเผยข้อมูลของปีที่ $t-1$) / ระดับการเปิดเผยข้อมูลของปีที่ $t-1$ โดยระดับของการเปิดเผยข้อมูลนั้นได้จากการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้ข้างต้น โดยใช้กระดาษทำการที่แสดงอยู่ในภาคผนวก ก
$\Delta DACC$	การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัทเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา	การเปลี่ยนแปลงในระดับการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจผู้บริหารในปีที่ t ลบการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารในปีที่ $t-1$ โดยเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารวัดค่าโดยใช้ตัวแบบของ Modify Jones (1995)

ตัวแปร	ความหมาย	การวัดค่าตัวแปร
Δ SIZE	การเปลี่ยนแปลงจำนวนสินทรัพย์รวมของบริษัทเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา	ลอกกาลิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวมปีที่ t ลบ ลอกกาลิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวมปีที่ $t-1$
Δ ROE	การเปลี่ยนแปลงกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา	กำไรสุทธิ/ส่วนของผู้ถือหุ้นของปีที่ t ลบ กำไรสุทธิ/ส่วนของผู้ถือหุ้นของปีที่ $t-1$
Δ LEV	การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ของบริษัทเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา	หนี้ระยะยาว/ส่วนของผู้ถือหุ้นของปีที่ t ลบ หนี้สินระยะยาว/ส่วนของผู้ถือหุ้นของปีที่ $t-1$
AUD	การเปลี่ยนแปลงประเภทของสำนักงานสอบบัญชี	กำหนดเป็น Dummy Variable ดังนี้ 1 = ไม่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี 2 = การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) ไปเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่ขนาดใหญ่ (Non-Big 4) 3 = การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่ขนาดใหญ่ (Non-Big 4) ไปเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) (สำหรับการกำหนดรหัสและการวิเคราะห์ข้อมูล ตัวแปร AUDIT ดูภาคผนวก 3)

การหารายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accruals) สามารถทำได้หลายวิธี ซึ่งในแต่ละวิธีและขั้นตอนของแต่ละวิธีนั้นได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 โดยจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับตัวแบบ (Model) ที่ใช้วัดรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร พบว่า ในสภาวะปกติวิธีที่เป็นมีประสิทธิภาพสูงสุดและที่นิยมที่สุด คือ Modified Jones Model อย่างไรก็ตาม Modified Jones Model ก็แบ่งเป็น 2 วิธี ได้แก่

1. Cross-sectional of Jones Model
2. Time-series accruals of Jones Model

จากการศึกษางานวิจัยในอดีตของ Bartov (2000) และ Dechow (1995) พบว่าการหารายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accruals) โดยใช้วิธี Cross-sectional of Jones Model มีข้อดีมากกว่า การใช้วิธี Time-series accruals of Jones Model ดังนี้

1. การใช้ Cross-sectional of Jones Model ทำให้จำนวนตัวอย่างที่มากกว่าในขณะที่พิจารณาระยะเวลาช่วงเวลาเดียวกัน เนื่องจาก Cross-sectional จะพิจารณาว่าข้อมูลแต่ละบริษัทของแต่ละปีแยกต่างหากจากกัน ซึ่งเมื่อกลุ่มตัวอย่างมีมากขึ้นก็จะส่งผลให้การทดสอบสมมติฐานในงานวิจัยมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

2. การใช้ Cross-sectional of Jones Model ไม่จำเป็นต้องพิจารณาช่วงเวลาที่ยาวนาน เหมือนกับการใช้วิธี Time-series accruals of Jones Model เนื่องจากการใช้ Time-series accruals of Jones Model นั้นจะเกิดการมีอคติในการวัดข้อมูล ดังนั้นจึงต้องกำหนดช่วงเวลาที่ทำการศึกษาอย่างน้อย 10 ปี

จากข้อดีที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ตัดสินใจเลือกใช้วิธี Cross-sectional of Jones model ในการหารายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accruals) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. คำนวณรายการคงค้างทั้งหมดของบริษัท (TAC)

$$TAC_{it} = NI_{it} - CFO_{it}$$

2. คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ เพื่อนำไปแทนในสมการถัดไป

$$TA_{it} / A_{it-1} = \alpha_1 [1 / A_{it}] + \alpha_2 [\Delta REV_{it} / A_{it-1}] + \alpha_3 [PPE_{it} / A_{it-1}]$$

3. คำนวณรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (NDA)

$$NDA_{it} = \alpha_1 [1 / A_{it}] + \alpha_2 [(\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it}) / A_{it-1}] + \alpha_3 [PPE_{it} / A_{it-1}]$$

4. คำนวณหารายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DACC)

$$DACC_{it} = [TAC_{it} / A_{it-1}] - NDA_{it}$$

โดยที่

$DACC_{it}$	=	รายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร
TAC_{it}	=	รายการคงค้างทั้งหมดของบริษัท i ในงวดบัญชีที่ t
NI_{it}	=	กำไรสุทธิก่อนรายการพิเศษของบริษัท i ในงวดบัญชีที่ t
CFO_{it}	=	กระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงานของบริษัท i ในงวดบัญชีที่ t
NDA_{it}	=	จำนวนรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร
A_{it-1}	=	จำนวนสินทรัพย์รวมของบริษัท i ในงวดบัญชีที่ $t-1$
ΔREV_{it}	=	รายได้ของบริษัท i ในงวดบัญชีที่ t ลบ รายได้ของบริษัท i ในงวดบัญชีที่ $t-1$
ΔREC_{it}	=	ลูกหนี้การค้าสุทธิของบริษัท i ในงวดบัญชีที่ t ลบ ลูกหนี้การค้าสุทธิของบริษัท i ในงวดบัญชีที่ $t-1$
PPE_{it}	=	ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ก่อนหักค่าเสื่อมราคาของบริษัท i ในงวดบัญชีที่ t

5. คำนวณหาการเปลี่ยนแปลงของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร

$$\Delta DACC_{it} = \Delta DACC_t - \Delta DACC_{t-1}$$

5. สมมติฐานการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรกับระดับการเปิดเผยข้อมูล พบว่า การจัดการกำไรจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับของการเปิดเผยข้อมูล เนื่องจากบริษัทที่มีการจัดการกำไรเพิ่มขึ้น จะเปิดเผยข้อมูลในปริมาณที่มากขึ้น เพื่อเป็นการเบี่ยงเบนความสนใจของผู้ใช้ข้อมูล Shaw (2003) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H_0 : การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

H_1 : การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ใช้ข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross – Sectional Data) ในปี 2547 และ 2548 จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา โดยการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา สถิติเชิงอนุมาน และในการประมวลผลข้อมูลจะใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic package for social sciences หรือ SPSS) ช่วยในการวิเคราะห์

6.1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

จะใช้ในการสรุปผลข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบของการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด

6.2. สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics)

จะใช้เพื่อการทดสอบสมมติฐาน ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร และการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล โดยพิจารณาจากค่านัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของแต่ละตัว ซึ่งเทคนิคสถิติที่ใช้ ได้แก่ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) เพื่อทดสอบระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระ ว่ามีความสัมพันธ์กันจนเกิดปัญหาMulticollinearity หรือไม่ นอกจากนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานจะทำการทดสอบสัมประสิทธิ์ของความถดถอยในแต่ละตัวแปรที่ทำการศึกษา โดยการใช้สถิติทดสอบ t – test จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square: OLS)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square: OLS) มีดังนี้

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(Correlation Coefficient)

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร ว่ามีความสัมพันธ์หรือไม่ ซึ่งการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะสามารถวิเคราะห์ได้ถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ว่ามีมากน้อยเพียงใด ซึ่งสัญลักษณ์ของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่เป็นของกลุ่มตัวอย่าง คือ r โดยค่า r จะไม่มีหน่วย จะมีค่าสูงสุดเป็น 1 และต่ำสุดเป็น -1

ความหมายของค่า r

1. ค่า r เป็นลบ แสดงว่าตัวแปรทั้ง 2 มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกัน เช่น ถ้าตัวแปร X เพิ่ม ตัวแปร Y ลด
2. ค่า r เป็นบวก แสดงว่าตัวแปรทั้ง 2 มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน เช่น ถ้าตัวแปร X เพิ่ม ตัวแปร Y เพิ่ม
3. ค่า r มีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าทั้ง 2 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันมากและทิศทางเดียวกัน
4. ค่า r มีค่าเข้าใกล้ -1 แสดงว่าทั้ง 2 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันมากและทิศทางตรงกันข้าม
5. ค่า r มีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่าทั้ง 2 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันน้อย
6. ค่า r เท่ากับ 0 แสดงว่าทั้ง 2 ตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กัน

ซึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลที่จะได้กล่าวต่อไปในบทที่ 4 นั้น จะแสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น ค่า Pearson Correlation

การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

เป็นเทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหนึ่ง หรือหลายตัว เรียกว่า ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) กับ ตัวแปรหนึ่งตัว ซึ่งเรียกว่า ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ซึ่งแสดงในรูปสมการถดถอย ดังนี้

$$Y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + b_4x_4 + \dots + b_kx_k + \varepsilon$$

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามสามารถแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบคือ การวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression) เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม 1 ตัว กับตัวแปรอิสระ 1 ตัว และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม 1 ตัว กับตัวแปรอิสระหลาย ๆ ตัว ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง การเปลี่ยนแปลงในระดับการจัดการกำไรและการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล อย่างไรก็ตามก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุจะต้องทำการตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ดังนี้

1. ค่าคลาดเคลื่อนต้องมีการแจกแจงแบบปกติ
2. ค่าเฉลี่ยของค่าคลาดเคลื่อนเท่ากับศูนย์
3. ค่าความแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนต้องเป็นค่าคงที่ที่ไม่ทราบค่า
4. ค่าคลาดเคลื่อนต้องเป็นอิสระกัน
5. ตัวแปรทุกตัวต้องเป็นอิสระต่อกัน

ในส่วนของการทดสอบเงื่อนไขทั้ง 5 ข้อดังกล่าวผู้วิจัยได้ทดสอบและแสดงวิธีการทดสอบไว้ที่ภาคผนวก ง

สำหรับวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ความถดถอยทั้งอย่างง่ายและเชิงพหุนั้น มี 2 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาว่าปัจจัยหรือตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นการศึกษาว่าตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระใดบ้าง
2. เพื่อประมาณหรือพยากรณ์ค่าของตัวแปรตาม เมื่อทราบค่าตัวแปรอิสระ

สำหรับการศึกษาในงานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเพื่อวัตถุประสงค์แรก คือต้องการศึกษาว่าการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลหรือไม่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์

หลังจากออกแบบกระดาษทำการ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลระดับการเปิดเผยข้อมูล และทำการเก็บข้อมูลของระดับการเปิดเผยข้อมูลของกลุ่มบริษัทตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการคำนวณหารายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3 ในบทนี้จะนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมและข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS for windows มานำเสนอในรูปแบบของสถิติ โดยในการนำเสนอจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สถิติเชิงพรรณนา เป็นการสรุปข้อมูลจากตัวอย่าง เพื่อให้ทราบถึงลักษณะของประชากร ซึ่งจะวิเคราะห์ข้อมูลออกมาในรูปของค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับข้อมูลดังต่อไปนี้

- การเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล
- การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร
- การเปลี่ยนแปลงในขนาดของบริษัท
- การเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น
- การเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้
- การเปลี่ยนประเภทของการใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชี

โดยวิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์นั้นจะแสดงออกมาอยู่ในรูปอัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด

ส่วนที่ 2 สถิติเชิงอนุมาน จะวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ
- การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุเกี่ยวกับค่าความคลาดเคลื่อน
- การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุเพื่อตอบสนองสมมติฐานการวิจัย
- การวิเคราะห์การประเมินในแง่ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis)

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือกลุ่มตัวอย่างที่ได้อธิบายไว้ในบทที่ 3 ซึ่งเลือกจากแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	40	10
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	37	9
กลุ่มวัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม	38	10
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	55	13
กลุ่มทรัพยากร	13	4
กลุ่มบริการ	66	16
กลุ่มเทคโนโลยี	31	8
กลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน	44	11
กลุ่มธุรกิจขนาดกลาง	3	1
รวม	327	82

สำหรับรายชื่อของบริษัทที่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างสามารถดูได้ที่ภาคผนวก จ

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)

วิเคราะห์ข้อมูลออกมาในรูปแบบของค่าสถิติพื้นฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร การเปลี่ยนแปลงในขนาดของบริษัท การเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น การเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ และการเปลี่ยนแปลงประเภทของการใช้บริการสำนักงานสอบบัญชี โดยแสดงออกมาอยู่ในรูปอัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุดและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.1 สถิติเชิงพรรณนาของการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการเปิดเผยข้อมูล (DISC) หลังจากถ่วงน้ำหนัก ของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง ปี 2547 และ 2546 (n = 82)

การเปิดเผยข้อมูล	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
DISC 2547	888.25	218.00	3,154.00	499.51
DISC 2546	823.07	237.00	2,287.20	443.82

จากตารางที่ 4.1 พบว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลในปี 2547 มีค่าเฉลี่ย 888.25 บรรทัด ค่าต่ำสุดอยู่ที่ 218 บรรทัด และค่าสูงสุด 3,154 บรรทัด ส่วนระดับการเปิดเผยข้อมูลในปี 2546 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 823.07 บรรทัด มีค่าต่ำสุด 237 บรรทัด ในขณะที่ค่าสูงสุดอยู่ที่ 2,287 บรรทัด

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แยกตาม การเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลหลังจากถ่วงน้ำหนัก เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546 (n = 82)

การเปลี่ยนแปลงใน ระดับการเปิดเผย ข้อมูล	จำนวน ตัวอย่าง	คิดเป็น ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน
เพิ่มขึ้น	52	63.41	148.26	1.00	877.00	156.42
ลดลง	30	36.59	-78.81	-395.50	0.00	101.96
รวม	82	100.00	65.19	-395.50	877.00	176.74

จากตารางที่ 4.2 พบว่าการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจำนวน 52 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 63.41 ของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 148.26 บรรทัด มีค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดเพิ่มขึ้น 1.00 บรรทัด และมีค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดเพิ่มขึ้น 877.00 บรรทัด ส่วนการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลที่มีแนวโน้มลดลงมีจำนวน 30 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 36.59 ของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยลดลง 78.81 บรรทัด มีค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดลดลง 395.50 บรรทัด และค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดลดลง 0.00 บรรทัด และเมื่อพิจารณาข้อมูลการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 82 บริษัท พบว่ามีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 65.19 บรรทัด ค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดลดลง 395.50 บรรทัด ค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดเพิ่มขึ้น 877.00 บรรทัด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แยกตาม เพอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลหลังจากถ่วงน้ำหนัก เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง ปี 2547 และ 2546 (n = 82)

เพอร์เซ็นต์ การเปลี่ยนแปลงใน ระดับการเปิดเผย ข้อมูล	จำนวน ตัวอย่าง	คิดเป็น ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน
เพิ่มขึ้น	52	63.41	18.99	0.10	74.10	16.26
ลดลง	30	36.59	-8.96	-38.16	0.00	9.04
รวม	82	100.00	8.76	-38.16	74.10	19.48

จากตารางที่ 4.3 พบว่าเพอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจำนวน 52 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 63.41 ของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 18.99 เพอร์เซ็นต์ มีค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดเพิ่มขึ้น 0.10 เพอร์เซ็นต์ และมีค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดเพิ่มขึ้น 74.10 เพอร์เซ็นต์ ส่วนเพอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลที่มีแนวโน้มลดลงมีจำนวน 30 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 36.59 ของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยลดลง 8.96 เพอร์เซ็นต์ มีค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดลดลง 38.16 เพอร์เซ็นต์และค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดลดลง 0.00 เพอร์เซ็นต์ และเมื่อพิจารณาข้อมูลเพอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 82 บริษัท พบว่ามีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 8.76 เพอร์เซ็นต์ ค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดลดลง 38.16 เพอร์เซ็นต์ ค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดเพิ่มขึ้น 74.10 เพอร์เซ็นต์

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแยกตามหัวข้อของการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลหลังจากถ่วงน้ำหนัก เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546 (n = 82)

หัวข้อของการเปิดเผยข้อมูล	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ข้อมูลทั่วไป	3.30	-146.17	111.00	28.70
หลักทรัพย์และการลงทุน	7.45	-106.00	232.00	40.10
การบริหารและการจัดการ	0.46	-63.17	36.20	10.82
ฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงาน	46.08	-308.50	492.00	117.78
แนวโน้มในอนาคต	7.89	-232.80	383.00	71.49
รวมข้อมูลทั้งหมด	65.19	-395.50	877.00	176.74

จากตารางที่ 4.4 พบว่าการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546 ในหัวข้อฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงาน มีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยสูงสุดคือเพิ่มขึ้น 46.08 บรรทัด รองลงมาคือ แนวโน้มในอนาคต หลักทรัพย์และการลงทุน และข้อมูลทั่วไป มีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเท่ากับ 7.89 7.45 และ 3.30 บรรทัด ตามลำดับ ส่วนการเปลี่ยนแปลงระดับการเปิดเผยข้อมูลในหัวข้อ การบริหารและการจัดการมีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยต่ำที่สุดคือเพิ่มขึ้นเพียง 0.46 บรรทัด และเมื่อพิจารณาข้อมูลการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 82 บริษัท พบว่ามีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 65.19 บรรทัด ค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดลดลง 395.50 บรรทัด และค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดเพิ่มขึ้น 877 บรรทัด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการเปลี่ยนแปลงใน ระดับการเปิดเผยข้อมูล แยกตามแหล่งข้อมูลหลังจากถ่วงน้ำหนัก (n = 82)

แหล่งข้อมูล	จำนวน ตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน
หมายเหตุประกอบงบการเงิน	82	46.37	-348.00	577.00	130.47
แบบแสดงรายการข้อมูล ประจำปี (56-1)	2*	-3.85	-266.83	0.00	29.89
ข่าว	82	22.67	-133.80	557.00	96.74
รวมข้อมูลทั้งหมด	82	65.19	-395.50	877.00	176.74

*หมายเหตุ : ข้อมูลจากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) มีบริษัทกลุ่มตัวอย่างเพียง 2 บริษัทจากทั้งหมด 82 บริษัทที่เปิดเผยข้อมูลแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีภายใน 7 วัน นับจากวันที่ประกาศงบการเงินในเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (www.sec.or.th) โดยสาเหตุที่กำหนดจำนวนวันไว้ 7 วันนั้นสามารถดูรายละเอียดได้ในบทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

จากตารางที่ 4.5 พบว่า แหล่งข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล โดยเฉลี่ยมากที่สุดคือหมายเหตุประกอบงบการเงิน โดยมีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 46.37 บรรทัด มีค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดลดลง 348.00 บรรทัด และค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดเพิ่มขึ้น 577.00 บรรทัด รองลงมาคือแหล่งข้อมูลจากข่าว มีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 22.67 บรรทัด มีค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดลดลง 133.80 บรรทัด และค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดเพิ่มขึ้น 557.00 บรรทัด และแหล่งข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงระดับการเปิดเผยข้อมูลโดยเฉลี่ยต่ำที่สุดคือแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (56-1) โดยมีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยลดลง 3.85 บรรทัด มีค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดลดลง 266.83 บรรทัด และค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุด 0 บรรทัด และเมื่อพิจารณาข้อมูลการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 82 บริษัท พบว่า มีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 65.19 บรรทัด ค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดลดลง 395.5 บรรทัด ค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดเพิ่มขึ้น 877 บรรทัด

1.2 สถิติเชิงพรรณนาของการเปลี่ยนแปลงจำนวนรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546 ($n = 82$)

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (DACC) ของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง ปี 2547 และ 2546 ($n = 82$)

รายการคงค้างที่ขึ้นกับ ดุลยพินิจของผู้บริหาร	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
DACC 2547	0.02	-1.16	0.80	0.21
DACC 2546	-0.12	-1.55	0.67	0.25

จากตารางที่ 4.6 พบว่ารายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารในปี 2547 มีค่าเฉลี่ย 0.02 เท่าของสินทรัพย์รวมปีก่อน ค่าต่ำสุดอยู่ที่ -1.16 เท่าของสินทรัพย์รวมปีก่อน และค่าสูงสุด 0.80 เท่าของสินทรัพย์รวมปีก่อน ส่วนรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารในปี 2546 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ -0.12 เท่าของสินทรัพย์รวมปีก่อน มีค่าต่ำสุด -1.55 เท่าของสินทรัพย์รวมปีก่อน ในขณะที่ค่าสูงสุดอยู่ที่ 0.67 เท่าของสินทรัพย์รวมปีก่อน

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แยกตาม การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546 (n = 82)

การเปลี่ยนแปลงใน						
ระดับรายการ คงค้างที่ขึ้นกับ ดุลยพินิจของ ผู้บริหาร	จำนวน ตัวอย่าง	คิดเป็น ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน
เพิ่มขึ้น	64	78.05	0.23	0.01	1.54	0.22
ลดลง	18	21.95	-0.20	-0.88	-0.01	0.24
รวม	82	100.00	0.14	-0.88	1.54	0.29

จากตารางที่ 4.7 พบว่าการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจำนวน 64 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 78.05 ของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.23 เท่าของสินทรัพย์รวมปีก่อน มีค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดเพิ่มขึ้น 0.01 เท่าของสินทรัพย์รวมปีก่อน ในขณะที่ค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดเพิ่มขึ้น 1.54 เท่าของสินทรัพย์รวมปีก่อน ส่วนการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารที่มีแนวโน้มลดลงมีจำนวน 18 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 21.95 ของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยลดลง 0.20 เท่าของสินทรัพย์รวมปีก่อน มีค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดลดลง 0.88 เท่าของสินทรัพย์รวมปีก่อน และมีค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดลดลง 0.01 เท่าของสินทรัพย์รวมปีก่อน และเมื่อพิจารณาข้อมูลการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 82 บริษัท พบว่ามีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.14 เท่าของสินทรัพย์รวมปีก่อน ค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดลดลง 0.88 เท่าของสินทรัพย์รวมปีก่อน และค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดเพิ่มขึ้น 1.54 เท่าของสินทรัพย์รวมปีก่อน

1.3 สถิติเชิงพรรณนาของการเปลี่ยนแปลงในขนาดของบริษัทเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แยกตาม การเปลี่ยนแปลงในขนาดของบริษัท เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546 หน่วยล้านบาท (n = 82)

การเปลี่ยนแปลงใน ขนาดของบริษัท	จำนวน ตัวอย่าง	คิดเป็น ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
เพิ่มขึ้น	58	70.73	3,925.30	1.34	162,895.46	21,318.99
ลดลง	24	29.27	-282.76	-1,322.55	-0.83	372.02
รวม	82	100.00	2,693.67	-1,322.55	162,895.46	17,988.42

จากตารางที่ 4.8 พบว่าการเปลี่ยนแปลงในขนาดของบริษัทเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจำนวน 58 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 70.73 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 3,925.30 ล้านบาท มีค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดเพิ่มขึ้น 1.34 ล้านบาท และมีค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดเพิ่มขึ้น 162,895.46 ล้านบาท ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงในขนาดของบริษัทที่มีแนวโน้มลดลงมีจำนวน 24 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 29.27 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยลดลง 282.76 ล้านบาท มีค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดลดลง 1,322.55 ล้านบาท และมีค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดลดลง 0.83 ล้านบาท และเมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงในขนาดของบริษัทกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 82 บริษัท พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 2,693.67 ล้านบาท มีค่าต่ำสุดลดลง 1,322.55 ล้านบาท และมีค่าสูงสุดเพิ่มขึ้น 162,895.46 ล้านบาท

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แยกตาม การเปลี่ยนแปลงในขนาดของบริษัทวัดค่าด้วยลอกกาลิทึมธรรมชาติ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546 (n = 82)

การเปลี่ยนแปลงใน ขนาดของบริษัท	จำนวน ตัวอย่าง	คิดเป็น ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
เพิ่มขึ้น	58	70.73	0.20	0.00	1.16	0.21
ลดลง	24	29.27	-0.15	-0.88	0.00	0.24
รวม	82	100.00	0.10	-0.88	1.16	0.27

จากตารางที่ 4.9 พบว่าการเปลี่ยนแปลงในขนาดของบริษัทเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจำนวน 58 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 70.73 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.20 มีค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดเพิ่มขึ้น 0.00 และมีค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดเพิ่มขึ้น 1.16 ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงในขนาดของบริษัทที่มีแนวโน้มลดลงมีจำนวน 24 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 29.27 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยลดลง 0.15 มีค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดลดลง 0.88 และมีค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดลดลง 0.00 และเมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงในขนาดของบริษัทกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 82 บริษัท พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.10 มีค่าต่ำสุดลดลง 0.88 และมีค่าสูงสุดเพิ่มขึ้น 1.16

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.4 สถิติเชิงพรรณนาของการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แยกตามการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546 (n = 82)

การเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	จำนวน ตัวอย่าง	คิดเป็น ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
เพิ่มขึ้น	34	41.46	0.31	0.00	6.69	1.14
ลดลง	58	58.54	-0.68	-10.95	-0.01	1.81
รวม	82	100.00	-0.27	-10.95	6.69	1.63

จากตารางที่ 4.10 พบว่าการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจำนวน 34 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 41.46 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.31 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น มีค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดอยู่ที่ 0 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น และมีค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดเพิ่มขึ้น 6.69 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทที่มีแนวโน้มลดลงมีจำนวน 58 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 58.54 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยลดลง 0.68 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น มีค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดลดลง 10.95 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น และมีค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดลดลง 0.01 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น และเมื่อพิจารณาข้อมูลการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 82 บริษัท พบว่ากำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยลดลง 0.27 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น ค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดลดลง 10.95 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น และค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดเพิ่มขึ้น 6.69 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น

1.5 สถิติเชิงพรรณนาของการเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ของบริษัทเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546

ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แยกตามการเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ของบริษัท เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546 (n = 82)

การเปลี่ยนแปลงใน อัตราส่วนแสดง สภาพหนี้	จำนวน ตัวอย่าง	คิดเป็น ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน
เพิ่มขึ้น	41	50.00	0.98	0.00	27.27	4.34
ลดลง	41	50.00	-0.76	0.00	-14.45	2.38
รวม	82	100.00	0.11	-14.45	27.27	3.59

จากตารางที่ 4.11 พบว่าการเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ของบริษัทเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจำนวน 41 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 50.00 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.98 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น มีค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดเพิ่มขึ้น 0.00 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น และมีค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดเพิ่มขึ้น 27.27 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น ในส่วนของเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ของบริษัทที่มีแนวโน้มลดลงมีจำนวน 41 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 50.00 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยลดลง 0.76 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น มีค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดลดลง 14.45 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น และมีค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดเท่ากับ 0.00 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น และเมื่อพิจารณาข้อมูลการเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 82 บริษัท พบว่ามีค่าการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.11 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น ค่าการเปลี่ยนแปลงต่ำสุดลดลง 14.45 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น และค่าการเปลี่ยนแปลงสูงสุดเพิ่มขึ้น 27.27 เท่าของส่วนของผู้ถือหุ้น

1.6 สถิติเชิงพรรณนาของการเปลี่ยนแปลงประเภทของการใช้บริการของสำนักงานสอบบัญชี เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546

ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวน และร้อยละของการเปลี่ยนแปลงประเภทของการใช้บริการของสำนักงานสอบบัญชีของบริษัท เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546 (n = 82)

การเปลี่ยนแปลงประเภทของสำนักงานสอบบัญชี	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
Big 4 to Non-Big 4	2	2.44
Non-Big 4 to Big 4	0	0.00
Not Change	80	97.56
Total	82	100.00

จากตารางที่ 4.12 พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 บริษัทที่มีการเปลี่ยนแปลงการใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ไปเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 2.44 ของกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงการใช้บริการของสำนักงานสอบบัญชีมีจำนวน 80 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 97.56

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistic)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมานในงานวิจัยฉบับนี้มีขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

1. การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

เนื่องจากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุกำหนดว่า ตัวแปรอิสระจะต้องไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน แต่ในทางปฏิบัติมักจะพบว่าตัวแปรอิสระมักจะมีความสัมพันธ์กันเอง การที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันจะทำให้เกิดปัญหาที่เรียกว่า Multicollinearity การเกิดปัญหา Multicollinearity จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด กล่าวคือ หากตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันมาก ปัญหาการเกิด Multicollinearity ก็สูงตามไปด้วย และการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันจะทำให้ผลลัพธ์ของการวิเคราะห์ความถดถอยผิดพลาด

แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมพบว่าตัวแปรอิสระอาจมีความสัมพันธ์กันได้แต่ต้องมีความสัมพันธ์กันไม่เกิน 0.5 หรืออาจกล่าวได้ว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระจะต้องมีค่าไม่เกิน 0.5 ซึ่งจากการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาพบว่าได้ผลดังตารางที่ 4.13 ดังนี้

ตารางที่ 4.13 แสดงข้อมูลสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

	Δ DISC	Δ DACC	Δ SIZE	Δ ROE	Δ LEV
Δ DISC					
Pearson Correlation	1.000	0.056	0.052	0.101	0.091
Sig. (2 tailed)	.	0.307	0.320	0.184	0.209
Δ DACC					
Pearson Correlation	0.056	1.000	0.018	-0.020	0.103
Sig. (2 tailed)	0.307	.	0.435	0.428	0.179
Δ SIZE					
Pearson Correlation	0.052	0.018	1.000	0.241	0.007
Sig. (2 tailed)	0.320	0.435	.	0.015	0.476
Δ ROE					
Pearson Correlation	0.101	-0.020	0.241	1.000	0.459**
Sig. (2 tailed)	0.184	0.428	0.015	.	0.000
Δ LEV					
Pearson Correlation	0.091	0.103	0.007	0.459**	1.000
Sig. (2 tailed)	0.209	0.179	0.476	0.000	.

** Correlation is significant at the 0.01 level (s-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (s-tailed).

หมายเหตุ : เนื่องจากตัวแปรการเปลี่ยนแปลงการใช้บริการของสำนักงานสอบบัญชี (AUD) เป็นข้อมูลเชิงกลุ่มจึงไม่สามารถนำมาวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ได้ แต่อย่างไรก็ตามจะไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity เพราะลักษณะของข้อมูลเชิงกลุ่มและข้อมูลเชิงปริมาณมีลักษณะที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 2 ตัว ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละคู่พบว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียง 1 คู่ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร การเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทกับการเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ของบริษัท อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์อยู่ในระดับที่ไม่สูงมากจนทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity หรือเกิดความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระ โดยสังเกตจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรมีค่าน้อยกว่า 0.5 ดังนั้นถึงแม้ว่าตัวแปรอิสระจะมีความสัมพันธ์ระหว่างกันแต่ก็สัมพันธ์ในระดับที่น้อยมาก ซึ่งจะไม่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาความหมายของการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้สามารถสรุปได้ว่า ข้อมูลของตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยตนเอง (Multicollinearity) ซึ่งจะทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกิดความคลาดเคลื่อน กล่าวคือ ถ้าเกิดปัญหา Multicollinearity อาจทำให้ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามต่างๆที่ความเป็นจริงแล้วตัวแปรอิสระเหล่านั้นอาจไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม

2. การตรวจสอบเงื่อนไขเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยวิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ โดยเงื่อนไขในการวิเคราะห์มี 5 ข้อดังนี้

1. ค่าคลาดเคลื่อนต้องมีการแจกแจงแบบปกติ
2. ค่าเฉลี่ยของค่าคลาดเคลื่อนเท่ากับศูนย์
3. ค่าความแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนต้องเป็นค่าคงที่ที่ไม่ทราบค่า
4. ค่าคลาดเคลื่อนต้องเป็นอิสระกัน
5. ตัวแปรทุกตัวต้องเป็นอิสระต่อกัน

โดยผู้วิจัย ได้ทำการตรวจสอบเงื่อนไขทั้ง 5 ข้อ พบว่า ตัวแปรที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในงานวิจัยนี้ ผ่านเงื่อนไขเบื้องต้นในการวิเคราะห์ความถดถอยทั้งหมด สำหรับรายละเอียดการตรวจสอบนั้นได้แสดงไว้ที่ภาคผนวก ง

การวิเคราะห์ความถดถอย (Regression Analysis)

การวิเคราะห์ความถดถอย เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะประมาณหรือพยากรณ์ค่าของตัวแปรตาม จากตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามดังกล่าว ในการศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรอิสระมากกว่า 1 ตัวแปร ดังนั้นจะใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งจะวิเคราะห์ตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ คือการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

แบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย

$$\Delta DISC_{it} = a_1 \Delta DACC_{it} + a_2 \Delta SIZE_{it} + a_3 \Delta ROE_{it} + a_4 \Delta LEV_{it} + a_5 AUD_{it}$$

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.14 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

 $R^2 = 0.017$ $\text{Adjusted } R^2 = -0.048$ $F\text{-value} = 0.261$ $\text{Sig. } F = 0.933$

ลำดับ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t- value	Sig. t
		B	Beta		
1	Constant	8.777		3.509	0.001
2	ΔDACC	1.236	0.051	0.442	0.660
3	ΔSIZE	2.468	0.034	0.287	0.775
4	ΔROE	0.798	0.067	0.499	0.619
5	ΔLEV	0.309	0.057	0.432	0.667
6	AUD	2.494	0.020	0.172	0.864

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทั้งหมดที่มีต่อตัวแปรตามเท่ากับ 0.017 โดยพิจารณาจากค่า R^2 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ เท่ากับ -0.048 โดยพิจารณาจากค่า Adjusted R^2 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลได้ 4.80% ซึ่งในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุจะใช้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจจากค่า Adjusted R^2 ไม่ใช่จากค่า R^2 เพราะเมื่อเพิ่มตัวแปรอิสระเข้าสมการความถดถอยจะทำให้ค่า R^2 มากขึ้นทั้งที่ตัวแปรอิสระที่เพิ่มขึ้นอาจจะไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามก็ได้ จึงมีการปรับค่า R^2 ให้ถูกต้องยิ่งขึ้น คือค่า Adjusted R^2 สำหรับสถิติทดสอบ F เป็นการทดสอบว่าตัวแปรตามจะขึ้นกับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ซึ่งถ้ายอมรับสมมติฐานในขั้นนี้ ก็จะทำการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในขั้นต่อไป ซึ่งในที่นี้ค่าสถิติ F มีค่า 0.933 ซึ่งมากกว่าระดับค่าเชื่อมั่นที่ใช้ในงานวิจัยนี้คือ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าไม่มีตัวแปรตามใดเลยที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ค่า Durbin – Watson เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความเป็นอิสระกันของค่าความคลาดเคลื่อน ซึ่งควรมีค่าอยู่ในช่วง 1.5 – 2.5 ซึ่งการวิเคราะห์ในครั้งนี ค่า Durbin – Watson เท่ากับ 1.95 แสดงว่าค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระกัน และผลของสมการถดถอยสามารถอธิบายได้ว่า การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร ที่แทนค่าด้วย ΔDACC มีความสัมพันธ์ใน

ทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% โดยค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.051 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย และถ้าพิจารณาตัวแปรควบคุม จะพบว่า การเปลี่ยนแปลงในของขนาดบริษัท ที่แทนค่าด้วย $\Delta SIZE$ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล โดยค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.034 แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% พิจารณาจากค่า P-value เท่ากับ 0.287 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิจัยนี้ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นที่แทนค่าด้วย ΔROE มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.067 การเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ ที่แทนค่าด้วย ΔLEV มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.057 และสุดท้ายการเปลี่ยนแปลงประเภทของสำนักงานสอบบัญชี ที่แทนค่าด้วย AUD สามารถอธิบายได้ การเปลี่ยนแปลงประเภทของสำนักงานสอบบัญชีจากการใช้บริการสำนักสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) ไปใช้บริการสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Non-Big 4) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.020

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากสมมติฐานที่ใช้ในการวิจัย คือ

- H_0 : การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- H_1 : การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากสมมติฐานข้างต้นถ้ายอมรับ H_1 แสดงว่าการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ค่า P-value ของการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งแทนค่าด้วย $\Delta DACC$ มีค่าเท่ากับ 0.660 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน H_1 สรุปได้ว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95%

ตารางที่ 4.15 สรุปผลการศึกษา

ตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุม	นัยสำคัญทางสถิติ	ทิศทางความสัมพันธ์
การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร	ไม่มี	ทิศทางเดียวกัน
การเปลี่ยนแปลงในขนาดของบริษัท	ไม่มี	ทิศทางเดียวกัน
การเปลี่ยนแปลงกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	ไม่มี	ทิศทางเดียวกัน
การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้	ไม่มี	ทิศทางเดียวกัน
การเปลี่ยนแปลงประเภทของสำนักงานสอบบัญชี	ไม่มี	ทิศทางเดียวกัน

3. การวิเคราะห์การประเมินในแง่ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis)

การวิเคราะห์ความอ่อนไหวหรือการประเมินในแง่ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) คือการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของค่าคงที่ ตัวแปร และตัวแบบ เพื่อพิจารณาว่าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงค่าบางค่าแล้วจะส่งผลกระทบต่อตัวแบบการวิจัย โดยจะใช้วิธีการแทนที่ตัวแปรที่อยู่ในสมการแบบโครงสร้าง โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) ในการทดสอบว่าสมการแบบโครงสร้างนั้นเชื่อถือได้หรือไม่ การวิเคราะห์ความอ่อนไหวมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของสมการโครงสร้าง (Robustness and Reliability) ซึ่งในงานวิจัยนี้จะใช้การเปลี่ยนแปลงค่าของการวัดค่าตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา 2 ตัว ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงการวัดค่าการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลจากเดิมใช้ช่วงระยะเวลาต่างๆ เพื่อนำมาถ่วงน้ำหนัก เปลี่ยนเป็นไม่ใช้การถ่วงน้ำหนัก นอกจากนั้นยังมีการเปลี่ยนแปลงตัวแบบ (Model) ที่ใช้คำนวณหารายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร จากเดิมที่ใช้ Modified Jones model ได้เปลี่ยนเป็น The De Angelo Model ซึ่งสามารถ

คุณรายละเอียดได้ในบทที่ 2 ในหัวข้อตัวแปรที่ใช้ในการวัดค่ารายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร หลังจากนั้นใช้วิธีการทางสถิติวิธีเดิมคือการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในการประมวลผลเช่นเดียวกับก่อนการเปลี่ยนแปลงค่าตัวแปร อย่างไรก็ตามก่อนการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคุณ จะต้องตรวจสอบเงื่อนไขการของวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคุณก่อน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบเงื่อนไขทั้ง 5 ข้อ พบว่า ตัวแปรที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในงานวิจัยนี้ ผ่านเงื่อนไขเบื้องต้นในการวิเคราะห์ความถดถอยทั้งหมด สำหรับรายละเอียดการตรวจสอบนั้นได้แสดงไว้ที่ภาคผนวก ง

แบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย

$$\Delta DISC_{it} = a_1 \Delta DACC_{it} + a_2 \Delta SIZE_{it} + a_3 \Delta ROE_{it} + a_4 \Delta LEV_{it} + a_5 AUD_{it}$$

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.16 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ หลังจากการเปลี่ยนแปลงการวัดค่าตัวแปร การเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล และการเปลี่ยนแปลงการวัดค่าตัวแปรการเปลี่ยนแปลง ในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร

$$R^2 = 0.105 \quad \text{Adjusted } R^2 = -0.054 \quad F\text{-value} = 0.169 \quad \text{Sig. } F = 0.973$$

ลำดับ	ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย		t- value	Sig. t
		B	Beta		
1	Constant	8.138		2.962	0.004
2	Δ DACC	0.448	0.017	0.146	0.885
3	Δ SIZE	-2.118	-0.027	-0.222	0.823
4	Δ ROE	0.540	0.041	0.307	0.759
5	Δ LEV	0.448	0.075	0.570	0.570
6	AUD	3.067	0.022	0.193	0.847

จากตารางที่ 4.16 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ก่อนการวิเคราะห์การประเมินในแง่ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) และหลังจากการ วิเคราะห์การประเมินในแง่ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) พบว่าผลลัพธ์ที่ได้ไม่แตกต่างกัน อย่างเป็นสาระสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงผลเปรียบเทียบให้เห็นชัดเจน ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ก่อนและหลังจากการวิเคราะห์การประเมินในแง่ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) และสรุปผลการศึกษา

ตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุม	นัยสำคัญทาง ทิศทาง		นัยสำคัญทาง ทิศทาง	
	สถิติ	ความสัมพันธ์	สถิติ	ความสัมพันธ์
	ก่อนการวิเคราะห์ความอ่อนไหว		หลังการวิเคราะห์ความอ่อนไหวด้วยการเปลี่ยนการวัดค่าการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล และการเปลี่ยนแปลงการวัดค่าการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร	
การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร	ไม่มี	ทิศทางเดียวกัน	ไม่มี	ทิศทางเดียวกัน
การเปลี่ยนแปลงขนาดของบริษัท	ไม่มี	ทิศทางเดียวกัน	ไม่มี	ทิศทางตรงกันข้าม
การเปลี่ยนแปลงกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	ไม่มี	ทิศทางเดียวกัน	ไม่มี	ทิศทางเดียวกัน
การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้	ไม่มี	ทิศทางเดียวกัน	ไม่มี	ทิศทางเดียวกัน
การเปลี่ยนแปลงประเภทของสำนักงานสอบบัญชี	ไม่มี	ทิศทางเดียวกัน	ไม่มี	ทิศทางเดียวกัน

จากตารางที่ 4.17 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างก่อนการวิเคราะห์การประเมินในแง่ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) และหลังจากการวิเคราะห์การประเมินในแง่ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) พบว่าผลลัพธ์ที่ได้ไม่แตกต่างกันอย่างเป็นสาระสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเปิดเผยข้อมูลที่มีคุณภาพเป็นกลไกที่สำคัญอย่างหนึ่ง ในการเสริมสร้างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี หรือ Good Corporate Governance ซึ่งการพิจารณาว่าข้อมูลมีคุณภาพหรือไม่ในส่วนหนึ่งจะพิจารณาจากความเพียงพอ นั่นคือพิจารณาจากปริมาณการเปิดเผยข้อมูล อย่างไรก็ตามการเปิดเผยข้อมูลในปริมาณที่มากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ไม่ได้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้นเสมอไป จากการทบทวนวรรณกรรมในอดีตที่ผ่านมาพบว่า ในบางครั้งปริมาณการเปิดเผยข้อมูลอาจถูกผู้บริหารใช้เป็นเครื่องมือในการปกปิดหรือบิดเบือนการกระทำบางอย่าง เช่นหากผู้บริหารทำการจัดการกำไรและต้องการบิดเบือนการกระทำดังกล่าว อาจทำการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการเบี่ยงเบนความสนใจของผู้ถือหุ้นหรือนักลงทุน ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ต้องการศึกษาว่าผลการวิจัยในประเทศไทยจะเป็นเช่นนั้นหรือไม่

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีขอบเขตที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร และการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยโดยกลุ่มตัวอย่างคือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ยกเว้นธุรกิจการเงิน เนื่องจากกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าวมีข้อบังคับในการจัดทำและนำเสนองบการเงินที่แตกต่างจากบริษัทอื่นๆ หรือกิจกรรมทางการเงินและการดำเนินงาน แตกต่างไปจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทั่วไป จึงไม่นำมารวมในการศึกษา นอกจากนี้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงระดับการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลจัดเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนั้น จึงต้องแปลงข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลเชิงคุณภาพนี้ไปทดสอบกับตัวแปรอื่น ๆ ได้ ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าการแปลงข้อมูลเชิงคุณภาพให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณสามารถทำได้ โดย การใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ดังนั้นจึงมีการสร้างกระดาษทำการเพื่อเก็บข้อมูล การเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลซึ่งได้แสดงไว้ในภาคผนวก ก โดยแหล่งข้อมูลที่จะใช้พิจารณาถึงระดับการเปิดเผยข้อมูล จะใช้จากสามแหล่งที่เป็นที่นิยมใช้ของนักลงทุน ได้แก่ หมายเหตุประกอบงบการเงิน แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี(แบบ 56-1) และข่าวเกี่ยวกับบริษัท ซึ่งประกาศทาง www.setsmart.com ซึ่งเป็นเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจัดทำขึ้น เพื่อให้ให้นักลงทุนใช้ค้นหาข้อมูล นอกจากนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับระยะเวลาที่ข้อมูล

ที่เปิดเผยมีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นจุดประสงค์หลักของการจัดการกำไร พบว่า ข่าวสารต่างๆ หรือข้อมูลต่างๆ จะมีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์เมื่อเวลาผ่านไปแล้วประมาณ 1 สัปดาห์ หรือ 7 วัน นั่นคือถ้านับจากวันที่บริษัทยื่นงบการเงินต่อตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งถือเป็นวันที่มีการประกาศผลการดำเนินงานของบริษัทเป็นจุดเริ่มต้นระยะเวลา ข้อมูลที่เปิดเผย จะมีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัท กล่าวคือภายใน 7 วัน ผู้บริหารของบริษัทยังสามารถ ใช้การตัดสินใจทำการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดวันที่จะทำการวิเคราะห์การ เปิดเผยข้อมูลจากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี(แบบ 56-1) และข่าวเกี่ยวกับบริษัทภายใน 7 วัน นับตั้งแต่วันที่งบการเงินประกาศบนเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

(www.sec.or.th)

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ลักษณะข้อมูลโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาพบว่า บริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 63) มีระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับระดับ การเปิดเผยข้อมูลระหว่างปี 2547 และ 2546 โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงในระดับ ของการเปิดเผยข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเท่ากับ 65.19 บรรทัด หากพิจารณาถึงหัวข้อของการ เปิดเผยข้อมูลจะพบว่า หัวข้อฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานจะมีค่าเฉลี่ยของการเปิดเผย ข้อมูลมากที่สุด ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าข้อมูลด้านฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานยังคงเป็น ข้อมูลหลักที่นักลงทุนต้องการ อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าสำหรับหัวข้อการบริหารและการ จัดการนั้น พบว่ามีระดับการเปิดเผยข้อมูลโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นน้อยมาก แสดงให้เห็นว่าในปัจจุบัน ผู้บริหารยังไม่เห็นความสำคัญของการเปิดเผยหัวข้อดังกล่าว ในหัวข้อของการบริหารและการ จัดการ หัวข้อที่นำมาพิจารณาในงานวิจัยได้แก่ ข้อมูลกรรมการและผู้บริหาร การกำกับดูแลกิจการที่ ดี การควบคุมภายใน และข้อมูลของบุคคลและพนักงานในบริษัท

จากผลของการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นถึง การปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี และข้อบังคับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการ หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยให้บริษัทจดทะเบียนในตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก้าวไปสู่ความเป็นสากล และได้รับความเชื่อถือจากนักลงทุน ต่างประเทศ สุดท้ายแล้วประเทศไทยชาติก็จะได้รับประโยชน์ในแง่ของเงินทุนที่ไหลมาจากต่างชาติ เพื่อนำมาพัฒนาประเทศต่อไป

การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร จากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา พบว่าบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78) มีระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารระหว่างปี 2547 และ 2546 ทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78) มีการจัดการกำไรที่ทำให้กำไรลดลงในปี 2546 ซึ่งสังเกตจากค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารในปี 2546 มีค่าเท่ากับ -0.12 ดังนั้นในปีถัดมาคือปี 2547 จึงมีรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารเพิ่มขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารเป็น 0.02 ซึ่งเป็นไปตามกฎเหล็กของเกณฑ์คงค้างและสอดคล้องกับทฤษฎีของการจัดการกำไร กล่าวคือ ในปี 2546 ค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารเป็นลบ อนุมานได้ว่าบริษัทส่วนใหญ่อาจเล็งเห็นว่าในปี 2546 จะต้องรายงานผลการดำเนินงานที่ขาดทุนอยู่แล้ว ดังนั้นเพื่อประโยชน์สำหรับงวดบัญชีถัดไปจึงเร่งรับรู้ค่าใช้จ่ายในปี 2546 เพื่อในปี 2547 ค่าใช้จ่ายจะได้น้อยและกำไรจะเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเทคนิคการจัดการกำไรแบบ BIG BATH การจัดการกำไรในรูปแบบนี้ ผู้บริหารจะใช้เมื่อเห็นว่าในปีปัจจุบันบริษัทต้องรายงานผลการดำเนินงานขาดทุนอยู่แล้ว ดังนั้นจึงนำรายจ่ายของงวดบัญชีหน้ามาเป็นของงวดบัญชีปัจจุบัน เนื่องจากในงวดบัญชีถัดไปผลการดำเนินงานจะได้ดีขึ้นกว่าที่ควรจะเป็น เช่น การตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญในปีปัจจุบันมากกว่าที่ควรจะเป็น

การเปลี่ยนแปลงในขนาดของบริษัท จากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา พบว่าบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71) มีการเปลี่ยนแปลงในขนาดของบริษัทเพิ่มขึ้น เนื่องจากบริษัทส่วนใหญ่อยู่ในระหว่างเร่งฟื้นตัวจากสถานะเศรษฐกิจตกต่ำ นอกจากนั้นในช่วงปี 2547 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำลังอยู่ในสถานะขาขึ้นซึ่งพิจารณาจาก การจัดกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่ไม่ใช่สถาบันการเงินตามสถานะทางการเงินของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี 2547 โดยจะจัดเป็น 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่ม Strong กลุ่ม Moderate และกลุ่ม Weak โดยปัจจัยหลักในการพิจารณาจัดกลุ่ม ประกอบด้วย โครงสร้างหนี้สิน ความสามารถในการชำระดอกเบี้ยจ่าย และความสามารถในการทำกำไรระยะยาว ซึ่งพบว่าในปี 2546 บริษัทในตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่ม Strong มีจำนวน 179 บริษัท แต่ในปี 2547 มีถึง 216 บริษัท นอกจากนั้นบริษัทที่อยู่ในกลุ่ม Weak ในปี 2546 มี 54 บริษัท แต่ในปี 2547 มีเพียง 39 บริษัท ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบริษัทจดทะเบียนกำลังอยู่ในช่วงที่มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง หลังจากผ่านพ้นวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ

การเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น จากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาพบว่าบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 59) มีการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นลดลง ทั้งนี้เนื่องจากบริษัทส่วนใหญ่มีการเพิ่มขึ้นของกำไรสุทธิในอัตราที่น้อยกว่าอัตรการเพิ่มขึ้นของส่วนของผู้ถือหุ้น นั่นแสดงให้เห็นว่าการเพิ่มขึ้นของส่วนของผู้ถือหุ้นนั้นไม่ได้มาจากกำไรสุทธิเป็นหลัก แต่อาจมาจากสาเหตุอื่น เช่น จากการเพิ่มทุน เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ จากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาพบว่าบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 62) มีการเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ที่เพิ่มขึ้น นั่นแสดงให้เห็นว่าบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่มีหนี้สินที่เพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546 ซึ่งสอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของขนาดของบริษัท เนื่องจากเงินที่ได้รับจากการก่อหนี้สินเพิ่ม จะนำไปลงทุนเพิ่มเติมในบริษัท

การเปลี่ยนแปลงประเภทของสำนักงานสอบบัญชี จากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาพบว่าบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 98) ไม่มีการเปลี่ยนแปลงประเภทของสำนักงานสอบบัญชีเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ไม่มีความนิยมที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชี ซึ่งเหตุผลนี้อาจเป็นตัวแปรหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้บริษัทจดทะเบียนมีการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารที่เพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 และ 2546 และอาจด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จึงออกข้อบังคับให้ต้องมีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีทุกๆ 5 ปี (Audit Rotation)

1.2 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยพิจารณาวิเคราะห์หลายตัวแปรร่วมกัน พบว่าการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้นจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย สำหรับตัวแปรควบคุมที่นำมาพิจารณาร่วมกันในการศึกษานี้พบว่าทุกตัวแปร ซึ่งได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของขนาดของบริษัท และการเปลี่ยนแปลงกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และการเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ และการเปลี่ยนแปลงประเภทของสำนักงานสอบบัญชี มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับที่คาดไว้ คือมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล แต่

อย่างไรก็ตามไม่มีตัวแปรใดเลยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

2. อภิปรายผลการวิจัย

ในการอภิปรายผลการวิจัยนั้นจะแยกอภิปรายเป็น 2 ส่วน ได้แก่

2.1 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารกับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล

การเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร และการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลต่างก็อยู่บนพื้นฐานเดียวกัน นั่นคือต่างก็ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้ต้องการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 บนพื้นฐานของการตัดสินใจของผู้บริหารว่าจะเป็นเช่นไร ซึ่งจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ดังกล่าว พบว่าการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย กล่าวคือการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งไม่เป็นไปตามงานวิจัยในอดีตของ Shaw (2003) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรและคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูล โดย Shaw (2003) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรและการเปิดเผยข้อมูลมีความสัมพันธ์เชิงบวก นั่นคือเมื่อทำการเปรียบเทียบระหว่างบริษัทที่มีการจัดการกำไรกับบริษัทที่ไม่มีการจัดการกำไรหรือมีการจัดการกำไรในจำนวนที่น้อยกว่า บริษัทที่มีการจัดการกำไรจะเปิดเผยข้อมูลที่มากกว่าบริษัทที่ไม่มีการจัดการกำไรหรือมีการจัดการกำไรในจำนวนน้อยกว่า กล่าวคือบริษัทที่มีการจัดการกำไรมากจะเปิดเผยข้อมูลในปริมาณที่มากเพื่อกลบเกลื่อนหรือบิดเบือนการจัดการกำไร ซึ่งตามความเห็นของผู้วิจัยคาดว่า เหตุที่ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่าง 2 ตัวแปรดังกล่าวข้างต้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในระดับของการเปิดเผยข้อมูลไม่ได้เพิ่มขึ้นหรือลดลงตามความต้องการของผู้บริหาร แต่จะเป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี และข้อกำหนดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งกำหนดให้บริษัทจะต้องเปิดเผยข้อมูลให้เพียงพอและทันเวลาเพื่อให้ข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อผู้ใช้งานครุที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

2.2 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ กับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล

2.2.1 การเปลี่ยนแปลงในขนาดของบริษัทกับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล

การเปลี่ยนแปลงในขนาดของบริษัท เป็นตัวแปรที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของสินทรัพย์รวมของบริษัท ซึ่งแทนค่าด้วยตัวแปร $\Delta SIZE$ ในตัวแบบการวิจัย ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงในขนาดของบริษัทและการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% กล่าวคือ สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงในระดับของการเปิดเผยข้อมูลไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดของบริษัท ถึงแม้ว่าจากการทบทวนวรรณกรรมจะทำให้ทราบว่าขนาดของบริษัทมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งตามความเห็นของผู้วิจัยคาดว่า สาเหตุที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงขนาดของบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล เกิดจากกรรมการหรือผู้บริหารของบริษัทที่มีขนาดใหญ่บางแห่งไม่จัดทำกรเปิดเผยข้อมูล ในส่วนที่เป็นข้อมูลเพิ่มเติมจากข้อกำหนดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพราะไม่ต้องการให้บุคคลภายนอกได้รับทราบข้อมูลภายในของบริษัท โดยเฉพาะคู่แข่งกัน เนื่องจากกลัวเสียเปรียบด้านการแข่งขันหรือเสียเปรียบทางการค้า

2.2.2 การเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

การเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล แสดงให้เห็นว่าการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของความสามารถในการทำกำไรไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าสาเหตุที่ทำให้ไม่เกิดความสัมพันธ์ดังกล่าว อาจเป็นผลมาจากการที่ผู้บริหารไม่มีความจำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้น เช่นความสามารถในการทำกำไรที่เพิ่มขึ้นอาจเกิดจากรายได้ที่เพิ่มขึ้น โดยการเพิ่มขึ้นของรายได้เป็นผลมาจากปริมาณการขายที่เพิ่มขึ้นหรือการขึ้นราคาสินค้า แต่ไม่ได้เกิดจากการขยายฐานการผลิต หรือการออกผลิตภัณฑ์ใหม่ ซึ่งถ้าบริษัทมีการขยายฐานการผลิตหรือออกผลิตภัณฑ์ใหม่ บริษัทจะต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้น แต่ในกรณีดังกล่าวบริษัทไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินงานที่มีสาระสำคัญที่ทำให้ต้องมีการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้น ดังนั้น เมื่อบริษัทมีความสามารถในการทำกำไรเพิ่มขึ้นก็ไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันหากบริษัทมีความสามารถในการทำกำไรลดลง ก็ไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลลดลงเช่นกัน

2.2.3 การเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้

การเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล แสดงให้เห็นว่าการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ซึ่งแสดงถึงควมมีอิทธิพลของเจ้าหนี้ ไม่ใช่ปัจจัยที่กดดันให้บริษัทเพิ่มหรือลดการเปิดเผยข้อมูล สาเหตุที่เจ้าหนี้ไม่ได้แสดงบทบาทในการกดดันให้บริษัทเพิ่มหรือลดการเปิดเผยข้อมูล เพราะเจ้าหนี้อาจพิจารณาเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองเท่านั้นหากจะมีความกดดันต่อบริษัทจึงเป็นการกดดันให้มีการเพิ่มหรือลดการเปิดเผยข้อมูลเพียงบางเรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของเจ้าหนี้เท่านั้น เช่น ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยและชำระเงินต้น เป็นต้น ทำให้ในภาพรวมการเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ จึงไม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลหรือในอีกกรณีหนึ่ง บริษัทที่มีอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ที่เพิ่มขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากบริษัทกู้เงินมาเพิ่มโดยเงินกู้ดังกล่าวมาจากแหล่งเงินกู้เดิม ทำให้บริษัทไม่มีการเปิดเผยข้อมูลในส่วนของ การกู้เงินจากเจ้าหนี้รายใหม่ ในกรณีนี้ทำให้บริษัทมีอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้เพิ่มขึ้น ในขณะที่การเปิดเผยข้อมูลไม่เพิ่มขึ้น

2.2.4 การเปลี่ยนแปลงประเภทของสำนักงานสอบบัญชี

การเปลี่ยนแปลงประเภทของสำนักงานสอบบัญชี ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล เนื่องจากบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยส่วนใหญ่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชี จึงทำให้การเปลี่ยนแปลงประเภทของสำนักงานสอบบัญชีไม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับการเปิดเผยข้อมูล หรือพิจารณาในอีกมุมหนึ่ง การปฏิบัติงานตรวจสอบในปีถัดไปของลูกค้ารายเดิม ผู้สอบบัญชีอาจพิจารณาข้อมูลจากปีก่อนเป็นหลัก และข้อมูลที่ลูกค้าสอบบัญชีจัดทำมาส่วนใหญ่จะคล้ายกับปีก่อนมาก จะมีเพียงบางประเด็นสำคัญเท่านั้นที่อาจมีการเปิดเผยเพิ่มขึ้นหรือลดลง เช่น เหตุการณ์หลังวันที่ในงบการเงิน หรือมีการรวมธุรกิจ เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงประเภทของสำนักงานสอบบัญชียังพบว่า บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยส่วนใหญ่ จะใช้บริการของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของสำนักงานสอบบัญชีกับการเปิดเผยข้อมูลพบว่า บริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ จะมีคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลที่ดีกว่าการเปิดเผยข้อมูล ของบริษัทที่ใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Non Big 4) ดังนั้นเมื่อคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทส่วนใหญ่คืออยู่แล้ว จึงไม่

จำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมจากเดิมมากขึ้นหรือลดลง ดังนั้นจึงไม่เกิดความสัมพันธ์ระหว่าง การเปลี่ยนแปลงประเภทของสำนักงานสอบบัญชีกับการเปลี่ยนแปลงในระดับของการเปิดเผยข้อมูล

นอกจากสาเหตุที่กล่าวมาแล้วข้างต้นในแต่ละข้อ (2.2.1 ถึง 2.2.4) แล้วสาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยคาดว่าเป็นสาเหตุหลัก ที่ทำให้ผลการวิจัยนี้ไม่เป็นไปตามผลการวิจัยในอดีตคือ วิธีการวัดค่าตัวแปรแต่ละตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวัดค่าโดยพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงค่าของตัวแปร ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบภายในระหว่างบริษัทในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน โดยวิธีการดังกล่าวจะช่วยลดความแตกต่างระหว่างการใส่ นโยบายการบัญชี หรือวิธีการปฏิบัติทางการบัญชีที่แตกต่างกันของแต่ละบริษัท ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยในอดีตคืองานวิจัยในอดีตจะวัดค่าตัวแปรโดยไม่คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในระหว่างบริษัทเดียวกัน

3. ข้อจำกัดของงานวิจัย

1. การคำนวณรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร สำหรับแทนค่าการจัดการกำไร โดยใช้ตัวแบบของ Modified Jones 1995 อาจมีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงได้ เนื่องจากในการวัดค่านั้นได้ใช้การประมาณโดยอาศัยวิธีการทางสถิติ ซึ่งอาจเกิดความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงได้

2. กระจายทำการตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยนี้ พัฒนารับขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมบางหัวข้อที่ไม่ได้อยู่ในการทบทวนวรรณกรรม

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษางานวิจัย

1. ทำให้นักลงทุนทราบว่สำหรับประเทศไทยในปัจจุบัน การเปิดเผยข้อมูลที่เพิ่มขึ้นไม่ได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือของผู้บริหารในการบิดเบือนหรือปกปิดการจัดการกำไร ซึ่งทำให้นักลงทุนเกิดความมั่นใจต่อการเปิดเผยข้อมูลของ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเกิดความมั่นใจที่จะนำเงินมาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ส่งผลให้บริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีเงินทุนเพื่อนำมาพัฒนาบริษัท สุดท้ายแล้วประเทศไทยก็จะสามารถพัฒนาไปเทียบเท่ากับประเทศที่เป็นผู้นำทางเศรษฐกิจ เช่น สหรัฐอเมริกา หรือจีน

เป็นต้น อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะยังไม่มีผู้ใช้เทคนิคนี้ในการจัดการกำไร แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าในอนาคตจะไม่มีผู้ใช้เทคนิคนี้ ดังนั้นประโยชน์อีกประการหนึ่งที่จะได้รับจากการศึกษางานวิจัยนี้คือการรู้ทันเล่ห์เหลี่ยมของผู้ที่ต้องการบิดเบือนข้อมูลต่อนักลงทุน เพื่อช่วยกันหาวิธีการป้องกัน ซึ่งย่อมดีกว่าเมื่อเกิดปัญหาแล้วค่อยตามแก้ไขภายหลัง หรือตรงกับสำนวนไทยที่ว่า “ไว้หายล้อมคอก”

2. ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการออกกฎเกณฑ์ หรือระเบียบวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูล เช่น คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทราบว่าการเปิดเผยข้อมูลด้านการบริหารและการจัดการ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการกำกับดูแลที่ดี หรือการควบคุมภายในยังเป็นเรื่องที่บริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อยมาก และบางบริษัทก็ไม่ให้ความสำคัญเลย เนื่องจากผู้วิจัยพบข้อเท็จจริงในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในการเปิดเผยข้อมูลในด้านดังกล่าวว่า การเปิดเผยข้อมูลด้านการบริหารและการจัดการ มีการเปิดเผยในน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับเปิดเผยข้อมูลด้านอื่นทั้งที่ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหาร และการจัดการเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้กับนักลงทุนในการพิจารณาโครงสร้างการจัดการภายใน

3. เป็นฐานข้อมูลสำหรับการวิจัยในอนาคต เพื่อใช้ในการอ้างอิงหรือเปรียบเทียบว่า ในอนาคตปัจจัยต่างๆ จะส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่อย่างไร และเปรียบเทียบว่าการเปิดเผยข้อมูลเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นหรือไม่

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

5.1.1 ผู้มีหน้าที่ในการจัดทำกรเปิดเผยข้อมูล

จากการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลส่วนใหญ่ของบริษัทจะเน้นที่ข้อมูลด้านฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงาน แต่ข้อมูลอื่นๆ นั้นกลับไม่ให้ความสำคัญ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยของการเปิดเผยข้อมูลในด้านการบริหารและการจัดการมีเพิ่มขึ้นน้อยมาก หรือแทบจะไม่เปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังมีการเปิดเผยข้อมูลในระดับที่ต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับเปิดเผย

ข้อมูลด้านอื่นๆ อย่างไรก็ตามผู้มีหน้าที่ในการจัดทำารเปิดเผยข้อมูลควรตระหนักถึงผู้ใช้ข้อมูลทุกกลุ่มเพื่อตอบสนองความต้องการข้อมูลที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแม่บทการบัญชี ซึ่งได้อธิบายว่ากลุ่มผู้ใช้งบการเงิน ได้แก่ นักลงทุน ลูกจ้าง ผู้ให้กู้ เจ้าหนี้การค้า ลูกค้า รัฐบาลและหน่วยงานราชการ และสาธารณชน นอกจากนี้ผู้จัดทำารเปิดเผยข้อมูลควรสำรวจ และสอบถามความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลว่าต้องการข้อมูลประเภทใดในการพิจารณา และการวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจในการลงทุน ที่นอกเหนือจากข้อกำหนดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้กำหนดไว้ เช่น ตามมาตรฐานการบัญชี และตามที่คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนดไว้ อีกประการหนึ่งคือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลควรจัดทำารเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบที่เข้าใจง่าย ไม่มีความซับซ้อน ซึ่งจากการศึกษาพบว่ารูปแบบการนำเสนอข้อมูลนั้นมักจะอยู่ในรูปแบบที่นำเสนอต่อนักบัญชี มากกว่าที่จะนำเสนอต่อผู้ใช้ข้อมูลทั่วไป ยกตัวอย่างเช่น ในการอธิบายนโยบายการคิดราคาระหว่างกันของบริษัทที่เกี่ยวข้องกันบางบริษัทใช้คำว่า คิดราคากันด้วยราคาทุนที่เป็นมูลค่ายุติธรรมที่ใช้กับกลุ่มบริษัทด้วยกัน ซึ่งไม่ได้ชี้แจงว่าราคาที่ใช้ตกลงเป็นราคาเท่าใด แม้ว่าแม่บทการบัญชีจะกำหนดข้อสมมติในลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงินในเรื่องความเข้าใจได้ว่า ผู้ใช้งบการเงินเป็นผู้มีความรู้ตามควรเกี่ยวกับธุรกิจกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจและการบัญชีรวมทั้งมีความตั้งใจตามควรที่จะศึกษาข้อมูลดังกล่าว แต่หากข้อมูลที่เปิดเผยนั้นไม่มีความชัดเจน อาจทำให้เกิดผลเสียต่อบริษัท โดยอาจนำไปสู่สมมติฐานเบื้องต้นว่าบริษัทอาจต้องการปิดบังหรือเบี่ยงเบนประเด็นอะไรหรือไม่ เช่นอาจถูกมองว่าบริษัทมีการจัดการกำไร ซึ่งสุดท้ายกลุ่มผู้ใช้งบการเงินก็จะไม่ให้ความเชื่อถือต่อข้อมูลต่างๆ ของบริษัท

นอกจากนั้นจากการศึกษาพบว่า ระยะเวลาที่กลุ่มผู้ใช้ข้อมูลได้รับข้อมูลนั้น ยังมีความสัมพันธ์ต่อการนำไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจในระยะเวลาที่จำกัด ดังนั้นนอกจากผู้มีหน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูลจะเปิดเผยข้อมูลให้ครอบคลุมทุกรายละเอียดแล้ว ควรตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ได้ทันเวลาอีกด้วย ซึ่งจากการศึกษาในงานวิจัยนี้พบว่าถึงแม้ว่าระยะเวลาในการนำเสนอข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ นั้น จะเป็นไปตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ (ดูข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ เกี่ยวกับการเปิดเผยสารสนเทศของบริษัทจดทะเบียนได้ที่ ภาคผนวก ค) แต่อย่างไรก็ตามบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่มักจะยืดเวลาในการนำเสนอข้อมูลจนถึงวันสุดท้ายหรือใกล้วันที่คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์กำหนด ซึ่งผู้มีหน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทควรมีการปรับปรุงด้านระยะเวลาการนำเสนอข้อมูล เพื่อให้กลุ่มผู้ใช้ข้อมูลสามารถนำข้อมูลไปใช้ได้ทันเวลา เช่น การเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญๆ ของบริษัทผ่านทาง Web Site ของบริษัท และจัดให้มีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ

หากผู้ที่มีหน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูล ทำการเปิดเผยข้อมูลที่มีลักษณะตามที่กล่าวไว้ข้างต้น บริษัทจะได้ผลลัพธ์ที่ดีตอบแทนหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการได้รับความน่าเชื่อถือจากกลุ่มผู้ใช้ข้อมูล โดยเฉพาะกลุ่มนักลงทุน โดยเมื่อกลุ่มผู้ใช้ข้อมูลให้ความเชื่อถือจะส่งผลให้ให้ราคาหุ้นของบริษัทเพิ่มขึ้นซึ่งส่งผลต่อการเติบโตของบริษัท นอกจากนี้บริษัทอาจได้รับรางวัลการเปิดเผยข้อมูลดีเด่นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการเพิ่มความมีชื่อเสียงให้กับบริษัทว่าได้แสดงความรับผิดชอบต่อผู้ใช้ข้อมูล และสังคม

5.1.2 หน่วยงานกำกับดูแล

คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ควรสร้างแรงจูงใจ ในการเปิดเผยข้อมูลที่มีความทันต่อเวลาต่อการตัดสินใจของผู้ใช้ โดยจากการศึกษาพบว่า บริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จะทำการเปิดเผยข้อมูลในเวลาใกล้เคียงกับวันสุดท้ายที่คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนด ซึ่งอาจไม่เป็นประโยชน์ต่อนักลงทุนเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารสูงขึ้น โดยวิธีหนึ่งที่สามารถทำได้คือการสร้างแรงจูงใจให้กับบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยอาจมีการมีการให้สิทธิพิเศษบางอย่างแก่บริษัทที่เปิดเผยข้อมูลเร็วกว่าเวลาที่กำหนดไว้ เช่น มีการลดหย่อนค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่จะบริษัทจดทะเบียนจะต้องจ่ายเป็นประจำ หรืออาจกำหนดให้มีสิทธิพิเศษทางด้านภาษี เช่น ลดค่าธรรมเนียมในการเป็นสมาชิกบริษัทจดทะเบียน หรือให้สิทธิพิเศษทางภาษีโดยการให้หักค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการเปิดเผยข้อมูลได้เป็น 2 เท่าของค่าใช้จ่ายปกติ อย่างไรก็ตาม การสร้างแรงจูงใจเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอที่จะทำให้บริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยข้อมูลที่ดี ดังนั้นหน่วยงานที่กำกับดูแล ควรมีการกำหนดบทลงโทษที่เคร่งครัดสำหรับบริษัทที่ไม่เปิดเผยข้อมูลภายในกำหนดเวลา เช่น ให้มีการเปิดเผยรายชื่อของ บริษัทจดทะเบียนเหล่านั้น เพื่อให้บุคคลภายนอกได้รับทราบเพื่อจะได้ไม่สนใจลงทุนในบริษัทดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะได้ผลดีมากกว่าการกำหนดโทษเป็นค่าปรับ ซึ่งอาจเป็นบทลงโทษที่ผู้ปฏิบัติไม่เห็นความสำคัญ

5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

เนื่องจากงานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงในระดับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารกับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล โดยวัดค่ารายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารที่คำนวณจากตัวแบบของ Modified Jones 1995 โดยมีปัจจัยควบคุม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงขนาดของบริษัท การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อ

ส่วนของผู้ถือหุ้น การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนแสดงสภาพหนี้ และการเปลี่ยนแปลงประเภทของสำนักงานสอบบัญชี ซึ่งปัจจัยดังกล่าวรวบรวมจากการทบทวนวรรณกรรม จึงอาจทำให้ปัจจัยยังไม่ครอบคลุมปัจจัยทั้งหมด ที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูล

สำหรับงานวิจัยในอนาคตครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ผู้ที่สนใจอาจนำแหล่งข้อมูลอื่นของบริษัทที่มีได้นำมาทำการศึกษาในงานวิจัยนี้มาทำการศึกษาเพิ่มเติม ว่ามีแหล่งข้อมูลอื่นหรือไม่ที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในระดับการจัดการกำไร เช่น การเปิดเผยข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของบริษัท หรือการเปิดเผยข้อมูลผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ซึ่งถือว่าการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจของบริษัท เพื่อเป็นการศึกษาเพิ่มเติมว่า ข้อมูลที่มีการเปิดเผยโดยสมัครใจจะมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในระดับการจัดการกำไรหรือไม่

2. เนื่องจากในปัจจุบันมีผู้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการจัดการกำไรเป็นจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากการมีบทความ หรืองานวิจัยของต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งในอนาคตอาจมีการพัฒนาตัวแบบที่ใช้วัดค่าการจัดการกำไร มากกว่ารูปแบบที่ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ในงานวิจัยนี้ ซึ่งหากใช้ตัวแบบที่มีการพัฒนาในอนาคตอาจทำให้เห็นผลการวิจัยได้ชัดเจนกว่าตัวแบบที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาค้างนี้

3. การวิจัยครั้งนี้ใช้การเปลี่ยนแปลงในระดับของตัวแปรต่างๆ ในการวัดค่าเท่านั้น แต่ไม่ได้พิจารณาเป็นรายปี เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านนโยบายการบัญชีและวิธีการปฏิบัติของแต่ละอุตสาหกรรม กล่าวคือบริษัทที่อยู่ในแต่ละอุตสาหกรรมจะมีวิธีการปฏิบัติทางบัญชี และการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกัน นอกจากนั้นในการศึกษานี้ได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง ดังนั้นจึงทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่เพียงพอที่จะแยกศึกษาเป็นรายปีและรายอุตสาหกรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอให้เพิ่มกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอุตสาหกรรม และทำการศึกษาเป็นรายปีโดยอาจใช้ร่วมกับการพิจารณาด้านคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์กับงานวิจัยดังกล่าวของผู้วิจัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กัลยา วานิชย์บัญชา. การวิเคราะห์สถิติเพื่อธุรกิจ : สถิติเพื่อการตัดสินใจทางธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- พิชิต อัคราทิตย์, เจริญชัย เล็งศิริวัฒน์ และ ปราณี เล็กศรีสกุล. บทศึกษาเรื่อง ผลกระทบของข่าวต่อ การเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. สำนักวิจัยและพัฒนาตลาดทุน สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2540.
- นภาพรณ เชิดชูวุฒิกุล. การเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: กรณีศึกษาบริษัทในธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์และอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้างและเครื่องตกแต่ง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาค วิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- นภาพร พงษ์ตันตกุล. โครงสร้างความเป็นเจ้าของและคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาค วิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- วรศักดิ์ ทุมมานนท์. คุณรู้จัก Creative Accounting และ คุณภาพกำไรแล้วหรือยัง? กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี, 2543.
- แหววัน ปรารักษ์วัช. การจัดการกำไรและผลตอบแทนของการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน : การศึกษาจาก ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการเงินและการธนาคาร คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- วิศิษฐ์ องค์กรพัฒนกุล. กรรมการ บริษัท ทรินิตี้ วัฒนา จำกัด (มหาชน) . สัมภาษณ์, 7 กันยายน 2549.
- สมชาย สุภัทรกุล. คุณภาพของงานสอบบัญชีกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี. วารสาร บริหารธุรกิจ 22, 83 (2542) : 21-32.
- สมชาย สุภัทรกุล. กระบวนการค้นคว้าวิจัยเพื่อการบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ : เวลาดี, 2548.

สุถางค์ จันทวานิช. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

ภาษาอังกฤษ

Association for Investment Management and Research (AIMR). AIMR Corporate Disclosure Survey (February 2000) : 18.

Balsam, S.; Krishnan J.; and Yang J. G. S. Auditor industry specialization and earnings response coefficient. A Journal of Practice and Theory (2000) : 71-97.

Bartov, E. Discretionary-Accruals Models and Audit Qualifications (Working Paper). the University of Rochester, 2000.

Becker, C. L.; DeFond, M. L.; Jiambalvo, J.; and Subramanyam, K. R.. The effect of audit quality on earning management. Contemporary Accounting Research 15 (Spring 1998) : 4-24.

Botosan, C.A. Disclosure level and the cost of equity capital. The accounting Review 72(3) (1997) : 323-349.

Buzby, S.L. Selected items of Information and their disclosure in annual reports. The accounting Review 49 (July 1974) : 423-435.

Chen, G.; Cheng T. W.; and Gao, N. Information content and timing of earnings announcements. Journal of Business Finance and Accounting 32(1)&(2) (2005) : 65-95.

Chow, C. W.; and Wong-Boren A. Voluntary financial disclosure by Mexican corporations. Accounting Review. Accounting Review 62 (July 1987) : 533-541.

Collins D.; and Hribar P. Errors in estimating accruals : Implications for empirical research (Working Paper). University of Iowa, 1999.

DeAngelo, L. Auditor size and audit quality. Journal of Accounting and Economics 3 (1981) : 183-199.

Dechow, P.M.; Sloan, R.G.; and Sweeney. A.P. Detecting earnings management. The Accounting Review 70 (April 1995) : 193-225.

Elliott, J. A.; and Wayne S. Write-offs as accounting procedures to manage perceptions. Journal of Accounting Research 70 (April 1995) : 193-225.

- Francis, J. J.; Douglas H.; and Linda V. Causes and Effects of Discretionary Asset Writeoffs. A Journal of Accounting Research (Supplement 1996) : 117-134.
- Fried, D.; Michael S.; and Ashwinpaul C. S. Impairments and Writeoffs of Long-Lived Assets. Montvale : National Association of Accountants, 1989.
- Gerald J. L. and Jian Z.;. Disclosure Quality and Earnings Managemen. Syracuse University and Long Island University-Brooklyn Working Paper : Social Science Research Network Electronic Paper Collection, May 2001.
- Healy P.M.; and Wahlen J.M. A review of earnings management literlature and its implication for standard setting. Accounting Horizons 13(14) (1999) : 365-385.
- Imhoff, E. Jr.; and Thoma J. Accounting Quality. In Asset Valuation. Stephen A. Butler, ed The University of Oklahoma : The Center for Economic and Management Research, 1994.
- Jill H.; David C.; and Howard D. Accountability throuht annual reporting by newzeland electricity retail and distribution companies (Woring Paper). Auckland : Massey University, 2004.
- Kim, O.; and Verrechia, R. The relation among disclosure, returns, and trading volume information. The Accounting Review 76(4) (October 2001) : 633-654.
- Kimberly, A. D.; and Brian W. M. Audit Firm Industry Specialization and Client Disclosure Quality . Review of Accounting Studies (Mar 2004) : 35.
- Landsman, W. R.; and Maydew, E. L. Has the information content of quarterly earnings announcements declined in the past three decades?. Journal of Accounting Research 40(3) (June 2002) : 797-808.
- Lang M.; and Lundholm L. Cross-sectional determinants of analyst rating of corporate disclosure. Journal of Accounting Research 31(2) (1993) : 246-271.
- Mulford, C.W.; and Comiskey E. E. The financial number game : detecting creative accounting practices. New York : John Wiley & Sons, 2002.
- Mckee, T. E. Earnings management an executive perspective. Australia : Thomson learning, 2005.

- Naser K. Comprehensiveness of disclosure of non-financial companies: Listed on the Amman financial market. International Journal of Commerce and Management 8(1) (1998) : 88-119.
- Palmrose. An Analysis of Auditor Litigation and Audit Service Quality. The Accounting Review January 1988 : 55-74.
- Schadewitz, H. J.; and Blevins, D. R. Major determinants of interim disclosures in an emerging market. American Business Review 16 (January 1998) : 41-55.
- Shaw, K. W. Corporate disclosure quality, earnings smoothing, and earnings' timeliness. Journal of Business Research 26 (2003) : 1043-1050.
- Shivakumar, L. Market Reaction to Seasoned Equity Offering Announcements and Earnings Management. Journal of Accounting and Economics 29 (July 2000) : 339-353.
- Subramanyam, K. R. The Pricing of Discretionary Accruals. Journal of Accounting and Economics 22 (1996) : 249-281.
- Walton, W. S. A Guide for Managing Unstructured Disclosure in Today's Corporate Environment New York : Clark Boadman Callagham. Journal of Management 2 (1992) : 53-75.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

กระดาดำทำการที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการเปิดเผยข้อมูล

ข้อมูลที่นักลงทุน ต้องการ	หัวข้อที่นักลงทุนพิจารณา	แหล่งข้อมูล	จำนวน บรรทัดการ เปิดเผย ข้อมูลในปี 2547	จำนวน บรรทัดการ เปิดเผย ข้อมูลในปี 2546	การ เปลี่ยนแปลง ระดับการ เปิดเผยข้อมูล
1. ข้อมูลทั่วไป ของบริษัท	1. ลักษณะทั่วไปของ บริษัท	1. หมายเหตุประกอบงบการเงิน หัวข้อ ข้อมูลทั่วไป			
		2. หมายเหตุประกอบงบการเงิน หัวข้อ สิทธิและหน้าที่ในการรับการส่งเสริม การลงทุนในหมายเหตุประกอบงบ การเงิน			
		3. แบบ 56-1 ข้อ 2 ลักษณะการประกอบ ธุรกิจ			
	2. ผลิตภัณฑ์หรือบริการ และกลุ่มลูกค้า	1. แบบ 56-1 ข้อ 3.1 การประกอบธุรกิจ ของแต่ละสายผลิตภัณฑ์ (ลักษณะ ผลิตภัณฑ์หรือบริการ)			
	3. ตลาดและภาวะการแข่งขัน	1. แบบ 56-1 ข้อ 3.2 การประกอบธุรกิจ ของแต่ละสายผลิตภัณฑ์ (การตลาด และภาวะการแข่งขัน)			
	4. การจัดหาผลิตภัณฑ์	1. แบบ 56-1 ข้อ 3.3 การประกอบธุรกิจ ของแต่ละสายผลิตภัณฑ์ (การจัดหา ผลิตภัณฑ์หรือบริการ)			
	5. ปัจจัยความเสี่ยง	1. เครื่องมือทางการเงิน			
		2. ภาวะผูกพันและหนี้สินที่อาจเกิดขึ้น			
		3. แบบ 56-1 ข้อ 1 ปัจจัยความเสี่ยง			
		4. แบบ 56-1 ข้อ 3.4 การประกอบธุรกิจ ของแต่ละสายผลิตภัณฑ์			
	6. ความรับผิดชอบต่อ สังคมและสิ่งแวดล้อม	N/A			
	7. การวิจัยและพัฒนา	1. การวิจัยและพัฒนา			
		2. แบบ 56-1 ข้อ 4 การวิจัยและพัฒนา			
	8. ข้อพิพาททางกฎหมาย	1. ข้อพิพาททางกฎหมาย			
2. แบบ 56-1 ข้อ 7 ข้อพิพาททาง กฎหมาย					
รวมข้อมูลทั่วไป					

ข้อมูลที่นักลงทุน ต้องการ	หัวข้อที่นักลงทุนพิจารณา	แหล่งข้อมูล	จำนวน บรรทัดการ เปิดเผย ข้อมูลในปี 2547	จำนวน บรรทัดการ เปิดเผย ข้อมูลในปี 2546	การ เปลี่ยนแปลง ระดับการ เปิดเผยข้อมูล
2. หลักทรัพย์และ การลงทุน	1. การลงทุนในบริษัทย่อย และบริษัทร่วม	1.เงินลงทุนในบริษัทย่อย(แสดง สัดส่วนเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสีย)			
		2.เงินลงทุนระยะยาวอื่น			
		3.แบบ 56-1 ข้อ 5.4 ทรัพย์สินที่ใช้ใน การประกอบธุรกิจ (นโยบายในการ ลงทุนในบริษัทย่อยและบริษัทร่วม)			
รวมหลักทรัพย์และการลงทุน					
3. การบริหารและ การจัดการ	1. ข้อมูลกรรมการและ ผู้บริหาร	1.แบบ 56-1 ข้อ 9.1 การจัดการ (โครงสร้างการจัดการ)			
		2. แบบ 56-1 ข้อ 9.2 การจัดการ (การสรรหากรรมการและผู้บริหาร)			
		3. แบบ 56-1 ข้อ 9.3 การจัดการ (ค่าตอบแทนผู้บริหาร)			
	2. การกำกับดูแลกิจการที่ดี	1. แบบ 56-1 ข้อ 9.4 การจัดการ (การกำกับดูแลกิจการ)			
		3. การควบคุมภายใน	1. แบบ 56-1 ข้อ 9.5 การจัดการ (การดูแลเรื่องการใช้ข้อมูลภายใน)		
	2. แบบ 56-1 ข้อ 10 การควบคุม ภายใน				
	4. ข้อมูลบุคคลและ พนักงาน	1.ข้อการให้สิทธิพนักงานหรือการใช้ สิทธิของพนักงาน			
		2.จำนวนและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ พนักงาน			
		3. แบบ 56-1 ข้อ 9.6 การจัดการ (บุคลากร)			
	รวมการบริหารและการจัดการ				

ข้อมูลที่นักลงทุน ต้องการ	หัวข้อที่นักลงทุน พิจารณา	แหล่งข้อมูล	จำนวน บรรทัดการ เปิดเผย ข้อมูลในปี 2547	จำนวน บรรทัดการ เปิดเผย ข้อมูลในปี 2546	การ เปลี่ยนแปลง ระดับการ เปิดเผย ข้อมูล
4. การวิเคราะห์ ทางการเงิน ผลการ ดำเนินงานและการ วิเคราะห์ฐานะทาง การเงิน	1. หลักเกณฑ์การ รับรู้อุปกรณ์ประกอบ ของงบการเงิน	1.หลักเกณฑ์ในการจัดทำงบการเงิน และงบการเงินรวม			
		2.หมายเหตุประกอบงบการเงินใน ส่วนที่เป็นนโยบายการบัญชีที่สำคัญ			
		3.การจัดประเภทรายการใหม่ การ แสดงรายการในงบการเงิน การ เปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี และ การเปลี่ยนแปลงประมาณการทาง บัญชี			
	2. ฐานะทาง การเงินและผลการ ดำเนินงาน	1.เงินสดเงินฝาก ลูกหนี้การค้า การ ปรับ โครงสร้างหนี้ สินค้าคงเหลือ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ สินทรัพย์ไม่มี ตัวตน เงินมัดจำและเงินค้ำประกัน เงินเบิกเกินบัญชี และเงินกู้ยืมระยะสั้น จากสถาบันการเงิน เจ้าหนี้การค้าและ ตัวเงินจ่าย เงินกู้ยืมระยะยาว รายการ ซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า ทุนเรือนหุ้น สำรองตามกฎหมาย ค่าไร จากการขายหุ้นในบริษัทย่อย ส่วนเกิน ทุนจากการตีราคาสินทรัพย์ ขาดทุน จากการด้อยค่าของสินทรัพย์ การ กระทบยอดกำไรต่อหุ้นปรับลด เงิน ปันผลจ่าย ข้อมูลการดำเนินงาน จำแนกตามส่วนงาน สัญญาเช่าระยะ ยาว การรายงานรายได้จากการ ประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริม การลงทุน และรายการอื่นที่เกี่ยวข้อง กับการแสดงฐานะทางการเงินและผล การดำเนินงาน			
		2. แบบ 56-1 ข้อ 5.1 ทรัพย์สินที่ใช้ใน การประกอบธุรกิจ (อธิบายลักษณะ ของสินทรัพย์ถาวรหลักที่บริษัทใช้)			

ข้อมูลที่นักลงทุน ต้องการ	หัวข้อที่นักลงทุน พิจารณา	แหล่งข้อมูล	จำนวน บรรทัดการ เปิดเผย ข้อมูลในปี 2547	จำนวน บรรทัดการ เปิดเผย ข้อมูลในปี 2546	การ เปลี่ยนแปลง ระดับการ เปิดเผย ข้อมูล
4. การวัดฐานะ ทางการเงิน ผลการ ดำเนินงานและการ วิเคราะห์ฐานะทาง การเงิน	2. ฐานะทาง การเงินและผลการ ดำเนินงาน	3. แบบ 56-1 ข้อ 5.2 ทรัพย์สินที่ใช้ใน การประกอบธุรกิจ (ถ้าประกอบธุรกิจ พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ให้แสดงราคา ประเมิน)			
		4. แบบ 56-1 ข้อ 5.3 ทรัพย์สินที่ใช้ใน การประกอบธุรกิจ (สินทรัพย์ไม่มี ตัวตน)			
		5. แบบ 56-1 ข้อ 8 โครงสร้างเงินทุน			
		6. แบบ 56-1 ข้อ 11 รายการระหว่าง กัน (ถ้ามี)			
		7. แบบ 56-1 ข้อ 12.1 ฐานะทาง การเงินและผลการดำเนินงาน (งบ การเงิน)			
		8. แบบ 56-1 ข้อ 12.2 ฐานะทาง การเงินและผลการดำเนินงาน (คำอธิบายและการวิเคราะห์ฐานะ การเงินและผลการดำเนินงาน)			
		9. แบบ 56-1 ข้อ 12.3 ฐานะทาง การเงินและผลการดำเนินงาน (คำตอบแทนของผู้สอบบัญชี)			
รวมการวัดฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน และการวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน					
5. แนวโน้มใน อนาคต	1.แนวโน้มใน อนาคต	1.เหตุการณ์ภายหลังวันที่ในงบการเงิน			
รวมแนวโน้มในอนาคต					
รวมคะแนนที่ได้รับจากการเปิดเผยข้อมูลทั้งหมด					

ภาคผนวก ข

วิธีการกำหนดรหัสและการแปลความผลลัพธ์ของตัวแปรการเปลี่ยนแปลงประเภทของการใช้ บริการของสำนักงานสอบบัญชี

Dummy Variable

เนื่องจากการพิจารณาเรื่องการเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชีเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา จะมีความเป็นไปได้อยู่ 3 ประเภทได้แก่

1. การไม่เปลี่ยนผู้สอบบัญชี
2. การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีจากผู้สอบบัญชีที่มาจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4 firms) ไปเป็นผู้สอบบัญชีที่ไม่ได้มาจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Non-Big 4 firms)
3. การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีจากผู้สอบบัญชีที่มาจากสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ได้มาจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Non-Big 4 firms) ไปเป็นผู้สอบบัญชีที่มาจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4 firms)

ซึ่งจากที่กล่าวมาจะเห็นว่า Dummy Variable ในงานวิจัยนี้จะมีค่าได้ 3 ค่า ดังนั้นในการจะนำมาวิเคราะห์ความถดถอยเชิงซ้อนนั้นจะต้องมีการแปลงค่าตัวแปรดังกล่าวให้อยู่ในรูปของตัวเลขที่มีค่าต่อเนื่อง ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะใช้วิธีการทางสถิติที่เรียกว่า กระบวนการให้รหัสตัวแปร (Dummy Coding) ซึ่งกระบวนการให้รหัสตัวแปร จะมีหลายวิธี แต่วิธีที่เป็นที่นิยมที่สุด มี 2 วิธี ซึ่งจะแต่ละวิธีก็จะเหมาะสมกับงานวิจัยที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. Indicator Coding วิธีนี้จะให้ความสนใจกับตัวแปรในลักษณะที่มี (present) หรือไม่มี (absence) ในสิ่งที่ต้องการศึกษา ซึ่งเหมาะสมกับงานวิจัยนี้เนื่องจากงานวิจัยนี้ต้องการควบคุมผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชีที่จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท

2. Deviation Coding หรือ Effect Coding จะต่างจากวิธี Indicator Coding ตรงที่ Deviation Coding จะเป็นการเปรียบเทียบตัวแปรที่เราสนใจกับค่าเฉลี่ยของตัวแปรอื่นๆ ทุกตัวยกเว้นตัวมันเอง

ขั้นตอนในการทำ Indicator Coding สำหรับงานวิจัยนี้เป็นดังนี้

1. กำหนด Dummy Variable ให้กับตัวแปรแต่ละตัว ซึ่งได้กำหนดไว้ดังนี้

1	=	ไม่มีการเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชี
2	=	การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีจากผู้สอบบัญชีที่มาจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4 firms) ไปเป็นผู้สอบบัญชีที่ไม่ได้มาจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Non-Big 4 firms)

3 = การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีจากผู้สอบบัญชีที่มาจากสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ได้มาจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Non-Big 4 firms) ไปเป็นผู้สอบบัญชีที่มาจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4 firms)

2. กำหนดตัวแปรอ้างอิง (Reference category) ทั้งนี้เนื่องจากในขั้นตอนของการให้รหัส (Coding) นั้นจะเกิดปัญหาที่เรียกว่า (Multicollinearity) ซึ่งจะทำให้ผลงานวิจัยไม่น่าเชื่อถือ วิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าวสามารถทำได้โดยลดตัวแปรที่พิจารณาไป 1 ตัว นั่นคือถ้าเรามีตัวแปรที่ต้องการศึกษา j ตัว กลุ่มตัวแปรที่เราจะนำมาพิจารณาจะมีเพียง $j-1$ ตัว โดยตัวแปรที่ลดลงดังกล่าวเราจะเรียกว่า ตัวแปรอ้างอิง ซึ่งการพิจารณาว่าตัวแปรไหนสมควรที่จะนำมาเป็นตัวแปรอ้างอิงนั้นไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว แต่บางครั้งก็สามารถพิจารณาได้จากสามัญสำนึก เช่น การศึกษาวิธีการรักษาคนป่วย โดยการรักษา 4 แบบ ซึ่งหนึ่งในนั้นคือการรักษาแบบปกติที่ทำกันโดยทั่วไป ดังนั้นเราควรให้การรักษาผู้ป่วยแบบปกติเป็นตัวแปรอ้างอิง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยนี้ก็จะให้เหตุการณ์ที่ไม่มีมีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีเป็นตัวแปรอ้างอิง

3. กำหนดการ Coding โดยถ้าข้อมูลนั้นมีเหตุการณ์ที่สนใจจะให้รหัสเป็น 1 ถ้าไม่เป็นข้อมูลที่เรสนใจจะให้รหัสเป็น 0 ยกตัวอย่างดังนี้

ลักษณะการเปลี่ยน	Dummy Variables		
	1	2	3
ไม่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี	1	0	0
Big 4 ไปเป็น Non-Big 4	0	1	0
Non-Big 4 ไปเป็น Big 4	0	0	1

แต่จากขั้นตอนที่ 2 ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าจะต้องตัดตัวแปร Dummy Variable ออก 1 ตัวเพื่อป้องกันปัญหา Multicollinearity โดยให้เป็น ตัวแปรอ้างอิง ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้เลือกการไม่เปลี่ยนผู้สอบบัญชีเป็น ตัวแปรอ้างอิง ดังนั้นในการกำหนด Coding จะได้ตารางเป็นดังนี้

ลักษณะการเปลี่ยน	Dummy Variables	
	2	3
ไม่มีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชี	0	0
Big 4 ไปเป็น Non-Big 4	1	0
Non-Big 4 ไปเป็น Big 4	0	1

4. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลของแต่ละบริษัท ซึ่งจะได้ข้อมูลที่มีลักษณะดังนี้

ชื่อบริษัท	การเปลี่ยนผู้สอบบัญชี
บริษัท ก	2
บริษัท ข	1
บริษัท ค	3
บริษัท ง	2
บริษัท จ	3

5. ทำการ Coding ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลอยู่ในลักษณะดังต่อไปนี้

บริษัท	Coding	
	2	3
บริษัท ก	1	0
บริษัท ข	0	0
บริษัท ค	0	1
บริษัท ง	1	0
บริษัท จ	0	1

6. นำไปวิเคราะห์ผลโดยนำไป run ใน Program SPSS for Windows

7. การอ่านค่าและสรุปผล การอ่านค่าจะต้องอ่านค่าเปรียบเทียบกับตัวแปรอ้างอิงเสมอ สมมติว่า หลังจาก นำไป Run ใน Program SPSS แล้วได้ผลดังนี้

	coefficient	s.e.	t	p
Δ DACC	-0.099	0.052	-1.897	0.062
การเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชี				
เปลี่ยนจาก Big 4 ไป Non-Big 4	-8.938	3.621	-2.469	0.016
เปลี่ยนจาก Non-Big 4 ไป Big 4	5.506	2.226	2.474	0.016
Constant	70.790	3.137	22.565	0.000

จากตารางจะเห็นว่า เมื่อเปลี่ยนจาก Big 4 ไปเป็น Non-Big 4 มีค่า coefficient = -8.938 หมายความว่า เมื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลระหว่างการเปลี่ยนผู้สอบ

บัญชีที่มาจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4 firms) ไปเป็นผู้สอบบัญชีที่ไม่ได้มาจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Non-Big 4 firms) กับการไม่เปลี่ยนผู้สอบบัญชี พบว่า เมื่อมีการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีที่มาจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4 firms) ไปเป็นผู้สอบบัญชีที่ไม่ได้มาจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Non-Big 4 firms) จะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลน้อยกว่าการไม่เปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชีเท่ากับ 8.938 บรรทัด ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} = 0.05$)

และ เมื่อเปลี่ยนจาก Non-Big 4 ไปเป็น Big 4 มีค่า coefficient = 5.506 หมายความว่า เมื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลระหว่างการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีที่มาจากสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Non-Big 4 firms) ไปเป็นผู้สอบบัญชีผู้สอบบัญชีที่มาจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4 firms) พบว่า การเปลี่ยนผู้สอบบัญชีที่มาจากสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Non-Big 4 firms) ไปเป็นผู้สอบบัญชีที่มาจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4 firms) จะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในระดับการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าการไม่เปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชีเท่ากับ 5.506 บรรทัด ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} = 0.05$)

ภาคผนวก ค

การเปิดเผยข้อมูลตามข้อกำหนดของ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ก.ล.ต.)

การเปิดเผยสารสนเทศที่สำคัญ (มาตรา 56 และมาตรา 57 ของพระราชบัญญัติ ก.ล.ต.) สารสนเทศสำคัญที่บริษัทจดทะเบียนต้องรายงานต่อตลาดหลักทรัพย์แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ใหญ่ ๆ คือ

1. สารสนเทศที่ต้องรายงานตามรอบระยะเวลาบัญชี (Periodic Reports) (มาตรา 56)
2. สารสนเทศสำคัญตามเหตุการณ์ (Non-Periodic Reports) (มาตรา 57)

สารสนเทศสำคัญตามรอบระยะเวลาบัญชี (Periodic Reports)

บริษัทจดทะเบียนต้องจัดทำและนำเสนอสารสนเทศสำคัญในระยะเวลาที่กำหนดตาม มาตรา 56 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ต่อสำนักงาน ก.ล.ต. และสำเนาให้ตลาดหลักทรัพย์ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสารสนเทศ และระยะเวลาที่บริษัทจดทะเบียนต้องจัดทำและนำเสนอ

	กำหนดส่งนับแต่วันสิ้นสุดรอบระยะเวลาบัญชี	วันครบกำหนด (กรณีรอบบัญชี 1 ม.ค. – 31 ธ.ค.)
1. งบการเงินประจำปีซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชี - ส่งไตรมาส 4 - ไม่ส่งไตรมาส 4	3 เดือน 60 วัน	31 มี.ค. 1 มี.ค. (หมายเหตุ)
2. งบการเงินรายไตรมาส ซึ่งผ่านการสอบทานจากผู้สอบบัญชี	45 วัน	ไตรมาส 1 = 15 พ.ค. ไตรมาส 2 = 14 ส.ค. ไตรมาส 3 = 14 พ.ย. ไตรมาส 4 = 14 ก.พ.
3. แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1)	3 เดือน	31 มี.ค.
4. รายงานประจำปี	110 วัน	20 เม.ย. (หมายเหตุ)

หมายเหตุ ยกเว้นปีอธิกสุรทิน ซึ่งเดือนก.พ. มี 29 วัน จะครบกำหนดวันที่ 29 ก.พ. และรายงานประจำปีจะครบกำหนดวันที่ 19 เม.ย.)

หากวันครบกำหนดเป็นวันหยุดให้เลื่อนเป็นวันทำการถัดไป โดยที่บริษัทที่มีรอบบัญชีอื่นก็ให้นับตามระยะเวลาที่ครบกำหนดข้างต้น

1. งบการเงินประจำปี

ให้บริษัทจดทะเบียนจัดทำตามหลักเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ โดยนำส่งรายงานที่เป็นเอกสารฉบับจริงพร้อมสำเนาต่อสำนักงาน ก.ล.ต. และสำเนาให้ตลาดหลักทรัพย์ 1 ชุด ภายใน 3 เดือนนับแต่สิ้นรอบระยะเวลาบัญชี และต้องเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของตลาดหลักทรัพย์

2. งบการเงินรายไตรมาส

ให้บริษัทจดทะเบียนจัดทำตามหลักเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ โดยนำส่งรายงานที่เป็นเอกสารฉบับจริงพร้อมสำเนาต่อสำนักงาน ก.ล.ต. และสำเนาให้ตลาดหลักทรัพย์ 1 ชุดภายใน 45 วันนับแต่สิ้นรอบระยะเวลาบัญชี และต้องเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของตลาดหลักทรัพย์

เมื่อผลการดำเนินงาน ในงบกำไรขาดทุนทั้งงบการเงินรายไตรมาสและงบการเงินประจำปี ที่บริษัทส่งให้ตลาดหลักทรัพย์เปลี่ยนแปลงจากงวดเดียวกันของปีก่อน เกินกว่าร้อยละ 20 บริษัทต้องวิเคราะห์และชี้แจงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง ในผลการดำเนินงานดังกล่าวต่อตลาดหลักทรัพย์พร้อมกับการส่งงบการเงิน

กรณีที่บริษัทจดทะเบียนไม่สามารถนำส่งงบการเงินภายในกำหนดเวลา ตลาดหลักทรัพย์จะดำเนินการ ดังนี้

1. การขึ้นเครื่องหมายบนหลักทรัพย์ของบริษัทเพื่อแจ้งเตือนผู้ลงทุนทั่วไป

- 1.1 ขึ้นเครื่องหมาย NP (Notice Pending) ตั้งแต่วันพ้นระยะเวลาการนำส่งงบการเงิน จนกว่าบริษัทจะนำส่งงบการเงินที่ถูกต้องครบถ้วนไปยังตลาดหลักทรัพย์ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินกว่า 5 วันทำการ

1.2 ในวันทำการที่ 6 หากบริษัทจดทะเบียนไม่สามารถนำส่งงบการเงินได้ ตลาดหลักทรัพย์จะสั่งห้ามการซื้อขายหุ้น (SP) เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะได้รับงบการเงินจากบริษัท

1.3 ในกรณีที่บริษัทนำส่งงบการเงินล่าช้า 3 ครั้งติดต่อกัน ตลาดหลักทรัพย์จะสั่งห้ามการซื้อขายหุ้น (SP) ในวันทำการแรกของการนำส่งล่าช้าครั้งที่ 3

2. การประกาศเข้าข่ายอาจถูกเพิกถอน กรณีบริษัทจดทะเบียนนำส่งงบการเงินล่าช้าเกินกว่า 180 วัน

2.1 หากบริษัทจดทะเบียนไม่นำส่งงบการเงิน งวดใดงวดหนึ่งนานเกินกว่า 180 วันนับจากวันที่ครบกำหนด ตลาดหลักทรัพย์จะประกาศให้บริษัทนั้นเข้าข่ายอาจถูกเพิกถอนและย้ายหลักทรัพย์ไปยังหมวด REHABCO จนครบ 180 วันหรือจนกว่าจะนำส่งงบการเงินต่อตลาดหลักทรัพย์

2.2 หากบริษัทจดทะเบียนไม่สามารถนำส่งงบการเงินได้ภายใน 180 วันนับจากวันประกาศเข้าข่ายอาจถูกเพิกถอน ตลาดหลักทรัพย์อาจสั่งให้เพิกถอนหลักทรัพย์ออกจากตลาดหลักทรัพย์ โดยจะเปิดโอกาสให้ซื้อขายหลักทรัพย์เป็นเวลา 30 วัน ก่อนการเพิกถอนหลักทรัพย์ต่อไป

2.3 บริษัทจดทะเบียนสามารถดำเนินการ เพื่อให้พ้นเกณฑ์อาจถูกเพิกถอนกรณีนำส่งงบการเงินล่าช้าได้ โดยบริษัทจะต้องเร่งนำส่งงบการเงินงวดที่ล่าช้าโดยเร็ว และจะต้องส่งงบการเงินงวดต่อไปภายในเวลาที่กำหนด 2 งวดติดต่อกัน และรายงานผู้สอบบัญชีจะต้องไม่เป็นรายงานที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข ไม่แสดงความเห็น หรือแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง

3. รายงานประจำปี

รายงานประจำปีต้องมีสารสนเทศอย่างน้อยดังนี้

1. รายการใด ๆ ตามที่กำหนดในแบบรายงานประจำปีของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ ตามประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

ว่าด้วยหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการรายงานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ (แบบ 56-2)

2. ใช้แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) พร้อมแนบงบการเงินประจำงวดบัญชี

การจัดส่งรายงานประจำปี

- ส่งผู้ถือหุ้นพร้อมทั้งหนังสือเรียกประชุมสามัญประจำปีผู้ถือหุ้น
- ส่งให้สำนักงาน ก.ล.ต. 1 ชุด และสำเนาให้ตลาดหลักทรัพย์ 1 ชุด

4. แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1)

บริษัทจดทะเบียนต้องจัดทำและนำส่ง แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีต่อสำนักงาน ก.ล.ต. และสำเนาให้ตลาดหลักทรัพย์โดยมีรายละเอียดตามแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีของบริษัท (แบบ 56-1) ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

การจัดส่งแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี

ส่งรายงานต่อสำนักงาน ก.ล.ต. 1 ชุด และสำเนาให้ตลาดหลักทรัพย์จำนวน 1 ชุด พร้อมทั้งนำส่งแบบ 56-1 โดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้กับสำนักงาน ก.ล.ต. และตลาดหลักทรัพย์ด้วย

การเปิดเผยข้อมูลตามเหตุการณ์ (Non-periodic Reports)

1. เหตุการณ์ที่ต้องรายงานโดยทันที

เหตุการณ์ดังต่อไปนี้จัดเป็นเหตุการณ์ที่มีหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ของผู้ถือหุ้นหรือต่อการตัดสินใจลงทุน หรือต่อการเปลี่ยนแปลงในราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียน ซึ่งบริษัทจดทะเบียนต้องรายงานเป็นหนังสือบริษัท พร้อมด้วยเหตุผลในทันทีที่เกิดเหตุการณ์ หรือในวันที่คณะกรรมการ หรือวันที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทมีมติ โดยต้องจัดส่งก่อนเวลาการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ในแต่ละรอบอย่างน้อย 1 ชั่วโมง หรือหลังเวลาการซื้อขายหลักทรัพย์ ในกรณีที่บริษัทจดทะเบียนมีเหตุสุดวิสัยไม่อาจปฏิบัติได้ก็ให้ส่งก่อนเวลาการซื้อขายในรอบแรกอย่างน้อย 1 ชั่วโมงหรือก่อน 9.00 น. ของวันทำการถัดไป

- 1.1 ประสบความเสียหายอย่างร้ายแรง
- 1.2 หยุดประกอบกิจการทั้งหมดหรือบางส่วน
- 1.3 เปลี่ยนแปลงลักษณะการประกอบธุรกิจ
- 1.4 ทำสัญญาให้บุคคลอื่นมีอำนาจในการบริหารงานของบริษัท
- 1.5 กระทำการครอบงำบริษัทอื่น หรือถูกบริษัทอื่นครอบงำตามมาตรา 247 แห่ง พรบ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
- 1.6 การเพิ่มทุนหรือลดทุน
- 1.7 การจ่ายหรือไม่จ่ายเงินปันผล
- 1.8 การควบกิจการเข้าด้วยกันกับบริษัทอื่น
- 1.9 การเปลี่ยนแปลงมูลค่าที่ตราไว้ของหุ้น
- 1.10 กำหนดวันประชุมสามัญ หรือประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียน
- 1.11 กำหนดวันปิดสมุดทะเบียนพักการโอนหุ้นหรือวันให้สิทธิใด ๆ แก่ผู้ถือหุ้น
- 1.12 การเพิ่มทุนหรือจัดสรรหุ้นเพิ่มทุน
- 1.13 ออกหลักทรัพย์ใหม่หรือกระทำการใด ๆ อันมีผลกระทบต่อสิทธิของผู้ถือหลักทรัพย์แปลงสภาพ หรือกระทบต่อการใช้สิทธิของซื้อหุ้นของผู้ถือหลักทรัพย์
- 1.14 บริษัทจดทะเบียนกระทำการใด ๆ หรือมีการออกหลักทรัพย์โดยมีเงื่อนไขใด ๆ ซึ่งมีผลต่อการไถ่ถอน ยกเลิก หรือการครบกำหนดของหลักทรัพย์จดทะเบียนทั้งหมดหรือบางส่วน ในกรณีนี้บริษัทจดทะเบียนต้องแจ้งให้ตลาดหลักทรัพย์ทราบเป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วัน ก่อนการไถ่ถอน ยกเลิก หรือการครบกำหนดดังกล่าว
- 1.15 การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในสิทธิของผู้ถือหลักทรัพย์ประเภทนี้ ซึ่งอาจแปลงสภาพเป็นหุ้นหรือแลกเปลี่ยนเป็นหุ้นได้ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ หรือการยกเลิกหลักประกันหรือมีการผิวนัดชำระเงินตามระยะเวลาชำระคืนในหลักทรัพย์ประเภทนี้ หรือหุ้นที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

- 1.16 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการถือหุ้น ของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทใหญ่ และเป็นผลให้มีการเปลี่ยนแปลงอำนาจการควบคุมบริษัท
- 1.17 การได้มาหรือเสียไปซึ่งสัญญาทางการค้าที่สำคัญ
- 1.18 บริษัทจดทะเบียน หรือบริษัทย่อยมีการได้มาหรือจำหน่ายไปซึ่งสินทรัพย์หรือมีรายการเกี่ยวกับรายการที่เกี่ยวข้องกัน
- 1.19 บริษัทจดทะเบียน หรือบริษัทย่อยมีการได้มาหรือจำหน่ายไปซึ่งเงินลงทุนในบริษัทอื่น ซึ่งเป็นผลให้บริษัทอื่นนั้นมีสภาพหรือสิ้นสภาพจากการเป็นบริษัทย่อยของบริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทย่อยนั้น
- 1.20 บริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทย่อยมีการเข้าร่วมทุน หรือยกเลิกการเข้าร่วมทุนกับบริษัทอื่น โดยสัดส่วนของการเข้าร่วมทุนตั้งแต่ร้อยละ 10 ของทุนชำระแล้วของบริษัทที่เข้าร่วมทุน
- 1.21 การออกผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สำคัญ การพัฒนาที่สำคัญเกี่ยวกับทรัพยากรเทคโนโลยี ผลิตภัณฑ์ และตลาด หรือการค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ
- 1.22 บริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทย่อยมีการกู้ยืมเงิน หรือมีการออกตราสารหนี้เป็นจำนวนที่มีนัยสำคัญต่อฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน
- 1.23 บริษัทจดทะเบียน หรือบริษัทย่อยมีข้อพิพาทที่สำคัญเกี่ยวกับแรงงาน ผู้รับเหมาช่วง ผู้ขายสินค้าให้บริษัทจดทะเบียน
- 1.24 บริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทย่อยมีข้อพิพาททางกฎหมายที่สำคัญ
- 1.25 บริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทย่อยมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในโครงการจ่ายลงทุน
- 1.26 บริษัทจดทะเบียน หรือบริษัทย่อยมีการจดทะเบียนหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์
- 1.27 บริษัทจดทะเบียน หรือบริษัทย่อยมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี
- 1.28 บริษัทจดทะเบียน หรือบริษัทย่อยเลิกกิจการและมีการชำระบัญชี
- 1.29 บริษัทจดทะเบียน หรือบริษัทย่อยจัดให้มีการประเมินราคาทรัพย์สินที่สำคัญโดยผู้ประเมินราคาอิสระ เพื่อเปิดเผยต่อผู้ถือหุ้นหรือผู้ลงทุนทั่วไป

- 1.30 กรณีใดๆ ที่มีหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ของผู้ถือหลักทรัพย์ หรือต่อการตัดสินใจในการลงทุน หรือต่อการเปลี่ยนแปลงในราคาของหลักทรัพย์จดทะเบียนของบริษัทจดทะเบียน

หมายเหตุ

- ข้อ 1.1-1.5 ตามความในมาตรา 57 แห่ง พรบ. กำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
- ข้อ 1.6-1.9 ตามความในประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง เหตุการณ์ต้องรายงานตามมาตรา 57(6)
- ข้อ 1.10-1.30 ตามประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการเกี่ยวกับการปฏิบัติการใด ๆ เพื่อเปิดเผยสารสนเทศของบริษัทจดทะเบียน

วิธีการรายงาน

ให้บริษัทจดทะเบียนรายงาน ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตลาดหลักทรัพย์โดยไม่ชักช้า ในวันที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น โดยต้องจัดส่งก่อนเวลาการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ในแต่ละรอบอย่างน้อย 1 ชั่วโมง (เวลาซื้อขายหลักทรัพย์มี 2 รอบ คือ รอบเช้า 10.00 น.- 12.00 น. และรอบบ่าย 14.30 น. – 17.00 น.) หรือหลังเวลาการซื้อ หรือขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แต่ภายในเวลาทำการของตลาดหลักทรัพย์

ในกรณีที่บริษัทจดทะเบียนมีเหตุสุดวิสัย ไม่อาจนำส่งได้ทันในวันที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น ให้บริษัทรายงานต่อตลาดหลักทรัพย์ทราบ ก่อนเวลาการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ในรอบแรกอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ของวันทำการถัดไป กล่าวคือให้นำส่งก่อน 9.00 น.

2. สารสนเทศที่ต้องรายงานภายใน 3 วันทำการนับแต่วันที่เหตุการณ์เกิดขึ้น

- 2.1 เปลี่ยนแปลงกรรมการบริษัท ให้รายงานพร้อมทั้งนำเสนอประวัติกรรมการใหม่
- 2.2 เปลี่ยนแปลงแก้ไขหนังสือบริคณห์สนธิหรือข้อบังคับของบริษัท ยกเว้นการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหนังสือบริคณห์สนธิในเรื่องที่บริษัทจดทะเบียนต้องรายงานโดยไม่ชักช้า
- 2.3 ย้ายที่ตั้งสำนักงานใหญ่

- 2.4 บริษัทจดทะเบียน หรือบริษัทย่อยมีการเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชี
- 2.5 เปลี่ยนแปลงนายทะเบียนหลักทรัพย์ หรือมีการเปลี่ยนแปลงสถานที่ตั้งของนายทะเบียน

เมื่อได้จดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงตามข้อ 2.1 - 2.3 ต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทแล้วให้บริษัทจัดส่งหลักฐานเอกสารแสดงการจดทะเบียนนั้นต่อตลาดหลักทรัพย์ภายใน 7 วันนับแต่วันที่นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทรับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

3. สารสนเทศที่ให้อัดส่งภายใน 14 วัน

- 3.1 สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือรายชื่อผู้ถือหุ้น 10 รายแรก ณ วันที่มีการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นและ ณ วันที่ปิดสมุดทะเบียนพักการโอนหุ้น
- 3.2 รายงานการประชุมสามัญหรือประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น
- 3.3 การรายงานการกระจายการถือหุ้นตามแบบที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด

4. สารสนเทศที่ให้อัดส่งล่วงหน้า

การรายงานสารสนเทศเกี่ยวกับวันปิดสมุดทะเบียนพักการโอนหุ้นหรือวันให้สิทธิใด ๆ ตลาดหลักทรัพย์กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนรายงานให้ตลาดหลักทรัพย์ทราบเป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 14 วัน และต้องปิดสมุดทะเบียนในเวลา 12.00 น. ของวันปิดสมุดทะเบียน

ในกรณีที่บริษัทจดทะเบียน มีการเปลี่ยนแปลงวันปิดสมุดทะเบียนพักการโอนหุ้นหรือเปลี่ยนแปลงวันให้สิทธิใด ๆ แก่ผู้ถือหุ้นจากเดิมที่เคยแจ้งตลาดหลักทรัพย์ไว้ ให้บริษัทจดทะเบียนแจ้ง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้ตลาดหลักทรัพย์เป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน ก่อนวันปิดสมุดทะเบียนพักการโอนหุ้นหรือวันให้สิทธิใด ๆ แก่ผู้ถือหุ้นในครั้งหลัง

บทกำหนดโทษตามกฎหมายกรณีบริษัทจดทะเบียนไม่นำส่งหรือนำส่งรายงานตามมาตรา 56 และมาตรา 57 ล่าช้า

ตามมาตรา 274 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ กำหนดว่าหากบริษัทจดทะเบียนไม่นำส่งหรือนำส่งรายงานตามมาตรา 56 และมาตรา 57 ล่าช้า ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ 3,000 บาท ตลอดเวลาที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง

เอกสารที่ต้องจัดส่งพร้อมงบการเงิน ได้แก่

1. งบการเงินฉบับเต็ม
2. รายงานสรุปผลการดำเนินงาน (F-45)
3. คำชี้แจงงบการเงินกรณีบริษัทมีกำไรแตกต่างจากงวดเดียวกันของปีก่อนมากกว่าร้อยละ 20
4. คำอธิบายและการวิเคราะห์ของฝ่ายจัดการ หรือ MD&A (Management Discussion and Analysis) ซึ่งเป็นความสมัครใจในการนำเสนอ

ตารางที่ 2 แสดงสารสนเทศ และหน่วยงานที่บริษัทจดทะเบียนต้องนำเสนอ

ประเภทข้อมูล	SET		SEC		ผู้ถือหุ้น	
	ไทย	อังกฤษ	ไทย	อังกฤษ	ไทย	อังกฤษ
1. รายงานประจำปี	/	/	/	สมัครใจ	-	-
2. งบการเงินรายไตรมาส	/	/	/	สมัครใจ	-	-
3. แบบ 56-1	/	สมัครใจ	/	สมัครใจ	-	-
4. รายงานประจำปี	/	สมัครใจ*	/	สมัครใจ	/	สมัครใจ*
* กรณีไม่มีผู้ถือหุ้นต่างชาติ						

หากงบการเงินที่นำเสนอต่อตลาดหลักทรัพย์เป็นงบที่ผู้สอบบัญชีไม่แสดงความเห็นหรือแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง ตลาดหลักทรัพย์จะดำเนินการโดย

กรณีผู้สอบบัญชีไม่แสดงความเห็นต่องบการเงิน ตลาดหลักทรัพย์จะขึ้นเครื่องหมาย SP 1 วัน เพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลในงบการเงินมีเวลาในการพิจารณาความเห็นของผู้สอบบัญชีประกอบกับตัวเลขในงบการเงินอย่างระมัดระวัง รวมทั้งรับทราบคำชี้แจงของบริษัทโดยทั่วถึงก่อน หลังจากนั้นจะอนุญาตให้ซื้อขายหลักทรัพย์ในวันทำการถัดไปและจะขึ้นเครื่องหมาย NP ไว้จนกว่าจะได้ข้อสรุปว่าบริษัทต้องแก้ไขงบการเงินหรือไม่

กรณีผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง ตลาดหลักทรัพย์จะขึ้นเครื่องหมาย SP เพื่อห้ามการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทเป็นการชั่วคราว จนกว่าบริษัทจะนำเสนองบการเงินฉบับแก้ไข เพื่อเผยแพร่ต่อผู้ลงทุนทั่วไป หรือจนกว่าจะมีข้อสรุปว่าบริษัทไม่ต้องแก้ไขงบการเงิน

รายงานของผู้สอบบัญชีที่เป็นการแสดงความเห็นต่องบการเงินที่ผู้สอบบัญชีได้
ตรวจสอบแล้วมี 4 ประเภท คือ

1. รายงานที่แสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข หมายถึงผู้สอบบัญชีเห็นว่าบ
การเงินมีความถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่รับรอง
ทั่วไป
2. รายงานที่แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข หมายถึงผู้สอบบัญชีเห็นว่าบการเงิน
มีความถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป
ยกเว้นบางรายการในงบการเงินที่มีประเด็นปัญหา ซึ่งมีสาระสำคัญแต่ไม่
ร้ายแรงมาก
3. รายงานที่แสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง เมื่อผู้สอบบัญชีเห็นว่าบ
การเงินนั้นมีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับหลักการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลใน
สาระสำคัญมากจนถึงขั้นที่ผู้สอบบัญชีสรุปว่าการแสดงความเห็นอย่างมี
เงื่อนไขจะไม่เพียงพอ ผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง
4. รายงานที่ไม่แสดงความเห็นต่องบการเงิน ผู้สอบบัญชีจะไม่แสดงความเห็นต่อ
งบการเงินเมื่อมีประเด็นที่มีสาระสำคัญมากในเรื่องของการถูกจำกัดขอบเขต
การตรวจสอบ หรือปัญหาต่อการดำเนินงานต่อเนื่องของบริษัท หรือมีความไม่
แน่นอนอื่นในอนาคตที่อาจกระทบต่อฐานะการเงินของบริษัท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

เงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ มี 5 ข้อ ดังนี้

1. ค่าคลาดเคลื่อนต้องมีการแจกแจงแบบปกติ
2. ค่าเฉลี่ยของค่าคลาดเคลื่อนเท่ากับศูนย์
3. ค่าความแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนต้องเป็นค่าคงที่ที่ไม่ทราบค่า
4. ค่าคลาดเคลื่อนต้องเป็นอิสระกัน
5. ตัวแปรทุกตัวต้องเป็นอิสระต่อกัน

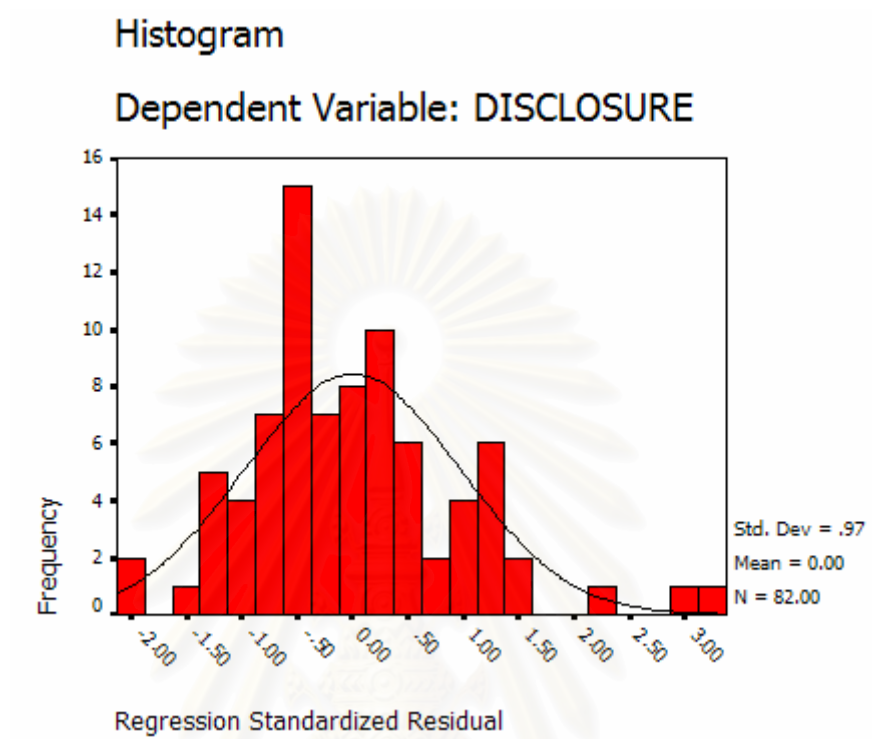
เนื่องจากในงานวิจัยนี้ ได้ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุทั้งในการ ทดสอบสมมติฐานหลัก และการวิเคราะห์การประเมินในแง่ความอ่อนไหว ซึ่งจะได้แยกแสดงวิธีการตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ เป็น 2 ส่วนดังนี้

1. การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ สำหรับการทดสอบสมมติฐานหลัก เป็นดังนี้

1. ค่าคลาดเคลื่อนต้องมีการแจกแจงแบบปกติ โดยการทดสอบนั้นจะพิจารณาจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล นั่นคือ โปรแกรม SPSS for Windows ซึ่งจะพิจารณาจากแผนภาพ Histogram ของค่าคลาดเคลื่อน และ Normality Probability Plot ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 1 แสดงแผนภาพ Histogram

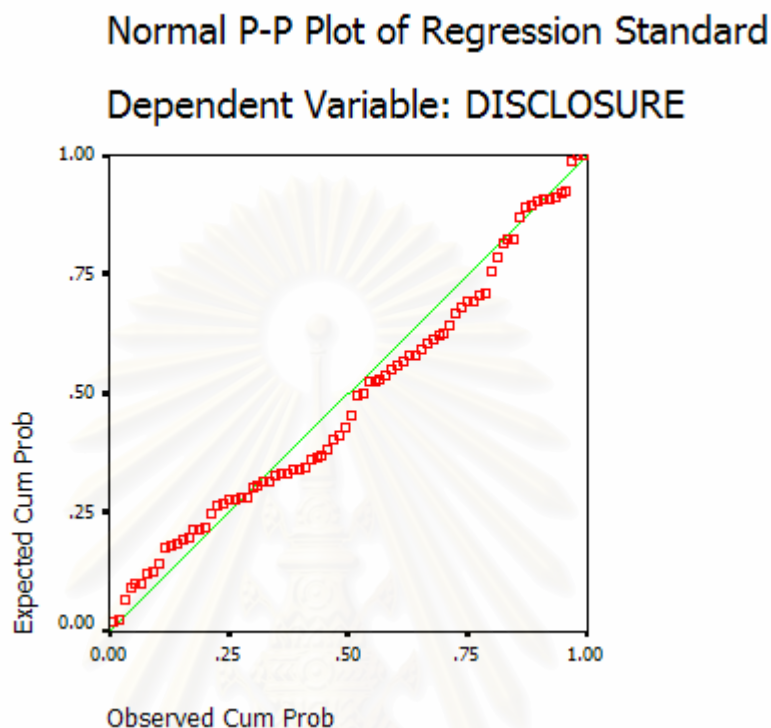

เมื่อพิจารณาแผนภาพ Histogram ของค่าคลาดเคลื่อนข้างต้นพบว่า ค่าคลาดเคลื่อนมีความสมมาตร ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 2 แสดงแผนภาพ Normality Plot

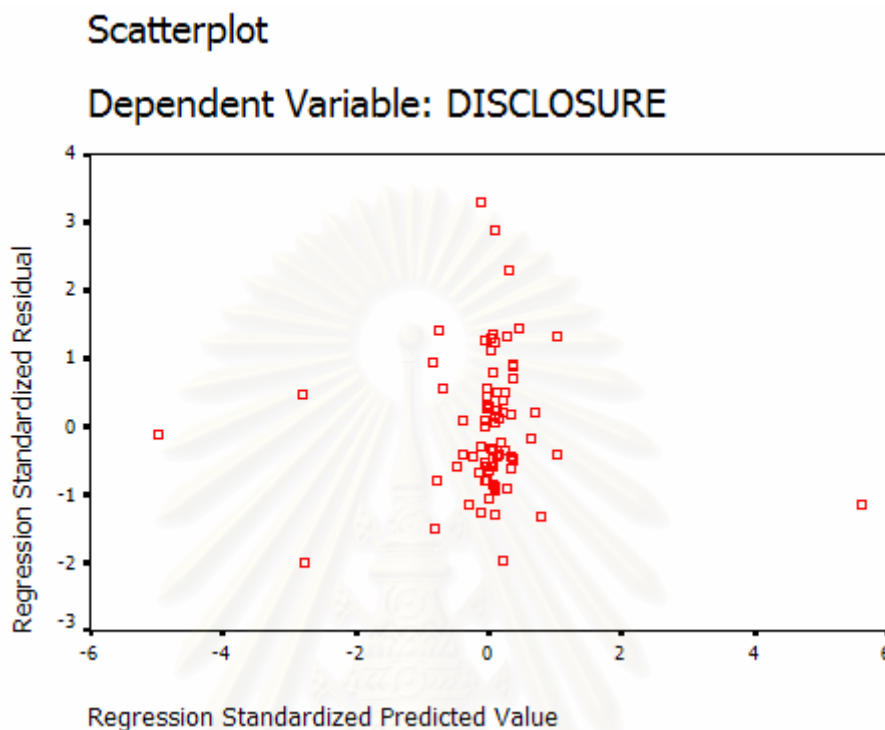

เมื่อพิจารณาแผนภาพ Normality Probability Plot ข้างต้น พบว่าค่าของข้อมูลที่ เกิดขึ้นจริง (Observed Cum Prob) จะอยู่บริเวณรอบๆ เส้นที่คาดไว้ (Expected Cum Prob) โดยจะ อยู่เหนือและต่ำกว่าเส้นเพียงเล็กน้อย ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าค่าคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบเป็นแบบ ปกติ

2. ค่าเฉลี่ยของค่าคลาดเคลื่อนเท่ากับศูนย์ เนื่องจากการวิเคราะห์ความถดถอยนั้นจะใช้วิธี กำลังสองน้อยที่สุด (Least Square Method) ซึ่งเป็นวิธีที่ต้องการหาค่า a และ b ที่ทำให้ผลบวกของ ค่าคลาดเคลื่อนยกกำลังสองมีค่าน้อยที่สุด ดังนั้นเงื่อนไขข้อนี้จึงเป็นจริงเสมอทุกกรณี

3. ค่าความแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนต้องเป็นค่าคงที่ที่ไม่ทราบค่า สำหรับเงื่อนไขใน ข้อนี้ จะพิจารณาจากแผนภาพการกระจาย (Scatter Plot) ที่ได้จากการใช้โปรแกรม SPSS for Windows ของค่าประมาณมาตรฐาน Z_y กับค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน Z_e โดยในการพิจารณานั้นจะ พิจารณาว่าค่าคลาดเคลื่อน (e) จะเปลี่ยนแปลงใกล้ศูนย์ หรือมีการเปลี่ยนแปลงในช่วงแคบๆ หรือไม่

รูปที่ 3 แสดงแผนภาพการกระจายของค่าคลาดเคลื่อน

เมื่อพิจารณาแผนภาพการกระจาย Scatter Plot ข้างต้น พบว่าค่าคลาดเคลื่อนส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณรอบๆ จุดศูนย์ และมีการกระจายไม่มากไม่ว่าค่ามาตรฐานของการวิเคราะห์ความถดถอย (Regression Standardized Predicted Value) จะเปลี่ยนไปเช่นไร ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ค่าความแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ที่ไม่ทราบค่า

4. ค่าคลาดเคลื่อนต้องเป็นอิสระต่อกัน พิจารณาจากค่าสถิติ Durbin-Watson ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows โดยค่าสถิติดังกล่าวต้องมีค่าอยู่ระหว่าง 1.5 ถึง 2.5 จึงจะสรุปได้ว่าค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน ซึ่งในงานวิจัยนี้พบว่าค่าสถิติ Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 1.95 ดังนั้นจึงสรุปว่าค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

5. ตัวแปรทุกตัวต้องเป็นอิสระต่อกัน ในการพิจารณานั้นจะพิจารณาจากค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่า Tolerance ซึ่งหากค่า VIF มีค่ามากแสดงว่าตัวแปรอิสระดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ มาก นอกจากนั้นค่า Tolerance จะต้องมามีค่าเข้าใกล้ 1 หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่า แสดงว่าตัวแปรอิสระดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ มาก ซึ่งค่าที่ใช้พิจารณาทั้ง 2 ค่านั้น ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย โปรแกรม SPSS for Windows

ตารางที่ 1 แสดงตารางค่า VIF และค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว

	Δ DACC	Δ SIZE	Δ ROE	Δ LEV	AUD
VIF	1.021	1.080	1.385	1.338	1.028
Tolerance	0.980	0.926	0.722	0.747	0.973

จากค่า VIF และค่า Tolerance ข้างต้นพบว่า ค่า VIF มีค่าต่ำกว่า 1.5 ซึ่งเป็นค่าที่ต่ำมาก นอกจากนั้นค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีค่ามากกว่า 0.7 แสดงให้เห็นว่ามีค่าเข้าใกล้ 1 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวเป็นอิสระต่อกัน

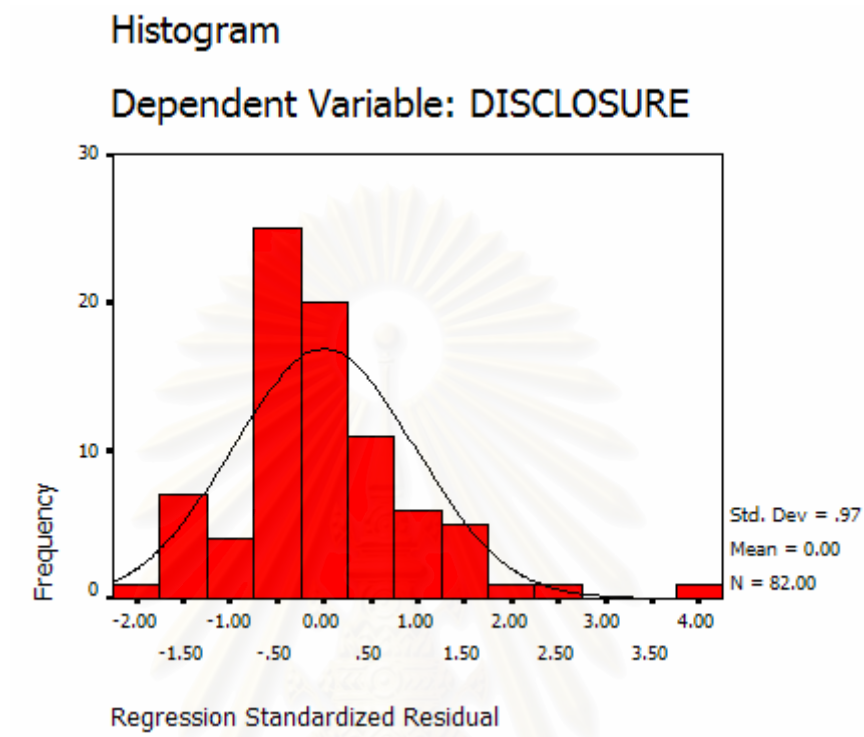
จากการทดสอบดังกล่าวข้างต้นทั้ง 5 ข้อ สรุปได้ว่าตัวแปรที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ สำหรับทดสอบสมมติฐานหลักในงานวิจัยนี้ผ่านเงื่อนไขเบื้องต้นในการวิเคราะห์ความถดถอยทั้งหมด

2. การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ สำหรับการวิเคราะห์การประเมินในแง่ความอ่อนไหว เป็นดังนี้

1. ค่าคลาดเคลื่อนต้องมีการแจกแจงแบบปกติ โดยการทดสอบนั้นจะพิจารณาจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล นั่นคือ โปรแกรม SPSS for Windows ซึ่งจะพิจารณาจากแผนภาพ Histogram ของค่าคลาดเคลื่อน และ Normality Probability Plot ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

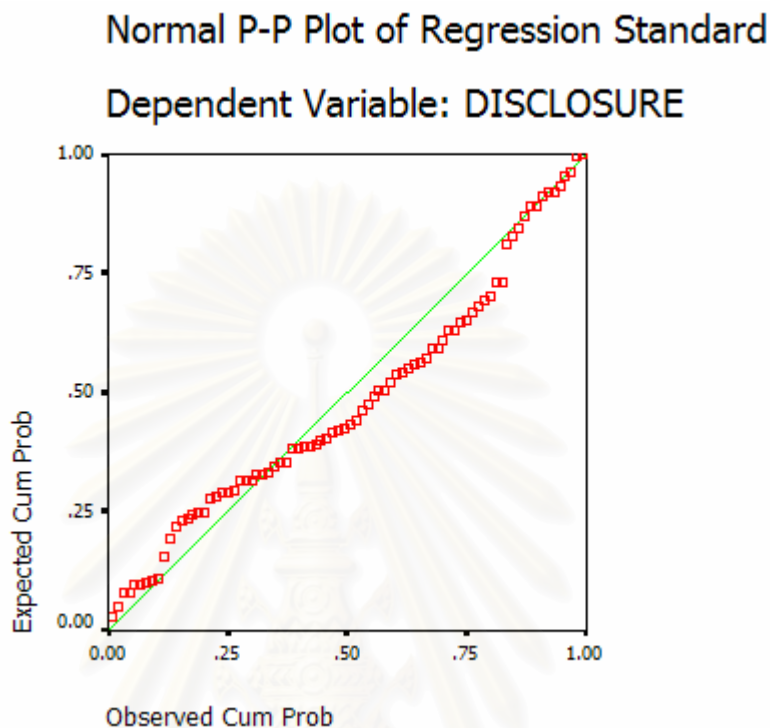
รูปที่ 4 แสดงแผนภาพ Histogram ของการวิเคราะห์ประเมินในแง่ความอ่อนไหว

เมื่อพิจารณาแผนภาพ Histogram ของค่าคลาดเคลื่อนข้างต้นพบว่า ค่าคลาดเคลื่อนมีความสมมาตร ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 5 แสดงแผนภาพ Normality Plot ของการวิเคราะห์ประเมิณในแง่ความอ่อนไหว

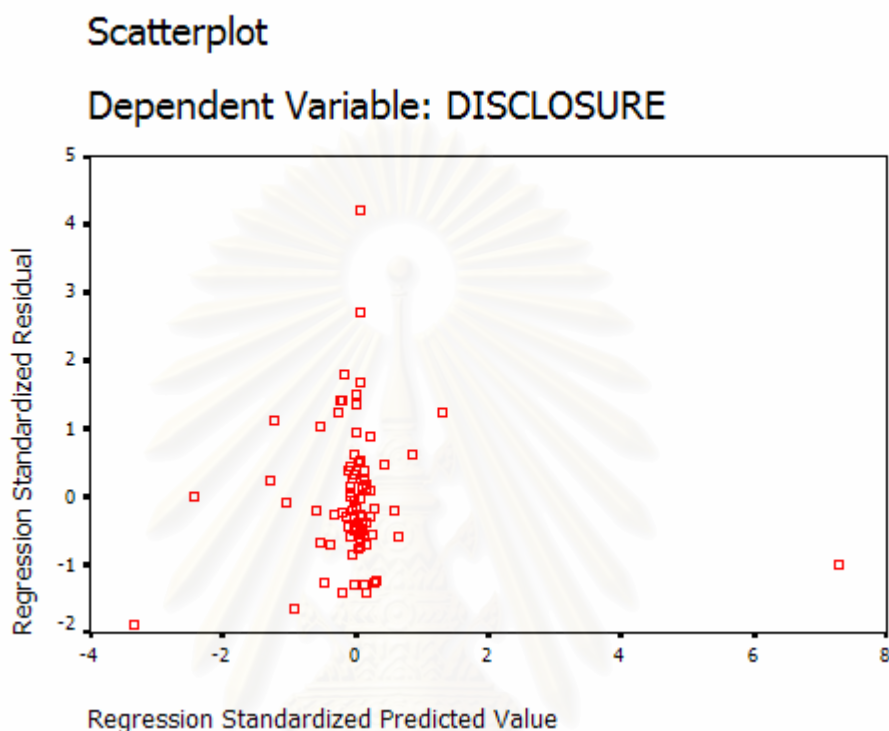

เมื่อพิจารณาแผนภาพ Normality Probability Plot ข้างต้น พบว่าค่าของข้อมูลที่ เกิดขึ้นจริง (Observed Cum Prob) จะอยู่บริเวณรอบๆ เส้นที่คาดไว้ (Expected Cum Prob) โดยจะ อยู่เหนือและต่ำกว่าเส้นเพียงเล็กน้อย ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าค่าคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบเป็นแบบ ปกติ

2. ค่าเฉลี่ยของค่าคลาดเคลื่อนเท่ากับศูนย์ เนื่องจากการวิเคราะห์ความถดถอยนั้นจะใช้วิธี กำลังสองน้อยที่สุด (Least Square Method) ซึ่งเป็นวิธีที่ต้องการหาค่า a และ b ที่ทำให้ผลบวกของ ค่าคลาดเคลื่อนยกกำลังสองมีค่าน้อยที่สุด ดังนั้นเงื่อนไขข้อนี้จึงเป็นจริงเสมอทุกกรณี

3. ค่าความแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนต้องเป็นค่าคงที่ที่ไม่ทราบค่า สำหรับเงื่อนไขใน ข้อนี้ จะพิจารณาจากแผนภาพการกระจาย (Scatter Plot) ที่ได้จากการใช้โปรแกรม SPSS for Windows ของค่าประมาณมาตรฐาน Z_y กับค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน Z_e โดยในการพิจารณานั้นจะ พิจารณาว่าค่าคลาดเคลื่อน (e) จะเปลี่ยนแปลงใกล้ศูนย์ หรือมีการเปลี่ยนแปลงในช่วงแคบๆ หรือไม่

รูปที่ 6 แสดงแผนภาพการกระจายของค่าคลาดเคลื่อน ของการวิเคราะห์ประเมนในแง่ความอ่อนไหว

เมื่อพิจารณาแผนภาพการกระจาย Scatter Plot ข้างต้น พบว่าค่าคลาดเคลื่อนส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณรอบๆ จุดศูนย์ และมีการกระจายไม่มากไม่ว่าค่ามาตรฐานของการวิเคราะห์ความถดถอย (Regression Standardized Predicted Value) จะเปลี่ยนไปเช่นไร ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ค่าความแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ที่ไม่ทราบค่า

4. ค่าคลาดเคลื่อนต้องเป็นอิสระต่อกัน พิจารณาจากค่าสถิติ Durbin-Watson ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows โดยค่าสถิติดังกล่าวต้องมีค่าอยู่ระหว่าง 1.5 ถึง 2.5 จึงจะสรุปได้ว่าค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน ซึ่งในงานวิจัยนี้พบว่าค่าสถิติ Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 1.914 ดังนั้นจึงสรุปว่าค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

5. ตัวแปรทุกตัวต้องเป็นอิสระต่อกัน ในการพิจารณานั้นจะพิจารณาจากค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่า Tolerance ซึ่งหากค่า VIF มีค่ามากแสดงว่าตัวแปรอิสระดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ มาก นอกจากนั้นค่า Tolerance จะต้องมามีค่าเข้าใกล้ 1 หากมีค่า

เข้าใกล้ 0 แสดงว่า แสดงว่าตัวแปรอิสระดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ มาก ซึ่งค่าที่ใช้พิจารณาทั้ง 2 ค่านี้นั้น ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย โปรแกรม SPSS for Windows

ตารางที่ 2 แสดงตารางค่า VIF และค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว ของการวิเคราะห์ ประเมินในแง่ความอ่อนไหว

	Δ DACC	Δ SIZE	Δ ROE	Δ LEV	AUD
VIF	1.021	1.080	1.385	1.338	1.028
Tolerance	0.980	0.926	0.722	0.747	0.973

จากค่า VIF และค่า Tolerance ข้างต้นพบว่า ค่า VIF มีค่าต่ำกว่า 1.5 ซึ่งเป็นค่าที่ต่ำมาก นอกจากนั้นค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีค่ามากกว่า 0.7 แสดงให้เห็นว่ามีค่าเข้าใกล้ 1 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวเป็นอิสระต่อกัน

จากการทดสอบดังกล่าวข้างต้นทั้ง 5 ข้อ สรุปได้ว่าตัวแปรที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ สำหรับการวิเคราะห์ประเมินในแง่ความอ่อนไหว ในงานวิจัยนี้ผ่านเงื่อนไขเบื้องต้นในการวิเคราะห์ความถดถอยทั้งหมด

ภาคผนวก จ

รายชื่อบริษัทจดทะเบียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ลำดับที่	ชื่อบริษัท	ชื่อย่อหลักทรัพย์
1.กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร		
1	บริษัทห้องเย็นเอเชียน ซีฟู้ด จำกัด (มหาชน)	ASIAN
2	บริษัทเชียงใหม่โพรเซ่นฟู้ดส์ จำกัด (มหาชน)	CM
3	บริษัทผลิตภัณฑ์อาหารกว้างไพศาล จำกัด (มหาชน)	POMPUI
4	บริษัทปทุมไรชมิล แอนด์ แกรนารี จำกัด (มหาชน)	PRG
5	บริษัทไทยเทพรสผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)	SAUCE
6	บริษัทอาหารสยาม จำกัด (มหาชน)	SFP
7	บริษัทซีฮอร์ส จำกัด (มหาชน)	SH
8	บริษัทไทยเพรซิเดนท์ฟู้ดส์ จำกัด (มหาชน)	TF
9	บริษัทไทยยูเนี่ยน โพรเซ่น โปรดักส์ จำกัด (มหาชน)	TUF
10	บริษัทสหอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)	UPOIC
2.สินค้าอุปโภคบริโภค		
11	บริษัทรองเท้าบาจาแห่งประเทศไทย จำกัด (มหาชน)	BATA
12	บริษัทแฟนซีวู้ด อินดัสตรีส์ จำกัด (มหาชน)	FANCY
13	บริษัทวาไทยอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)	HT

ลำดับที่	ชื่อบริษัท	ชื่อย่อหลักทรัพย์
2.สินค้าอุปโภคบริโภค (ต่อ)		
14	บริษัทนิวซีดี (กรุงเทพฯ) จำกัด (มหาชน)	NC
15	บริษัทประชาอาหารณ์ จำกัด (มหาชน)	PG
16	บริษัทร็อกเวิช จำกัด (มหาชน)	ROCK
17	บริษัทสหยูเนี่ยน จำกัด (มหาชน)	SUC
18	บริษัทซันวู้ดอินดัสทรีส์ จำกัด (มหาชน)	SUN
19	บริษัทไทยเรยอน จำกัด (มหาชน)	TR
3.กลุ่มวัสดุปิโตรเลียมและสินค้าอุตสาหกรรม		
20	บริษัทอาปิโก ไฮเทค จำกัด (มหาชน)	AH
21	บริษัทแอลแคนแพ็คเกจจิ้ง สตรองแพ็ค จำกัด (มหาชน)	APSP
22	บริษัทไทยสโตนเรจ แบตเตอรี่ จำกัด (มหาชน)	BAT-3K
23	บริษัทปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด (มหาชน)	NPC
24	บริษัทพัฒนกุล จำกัด (มหาชน)	PATKL
25	บริษัทไทยคาร์บอนแบล็ค จำกัด (มหาชน)	TCB
26	บริษัทไทยเคนเปเปอร์ จำกัด (มหาชน)	TCP
27	บริษัทไทยฟิล์มอินดัสตรี จำกัด (มหาชน)	TFI
28	บริษัทไทยบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด (มหาชน)	TPP
29	บริษัทยูเนี่ยนพลาสติก จำกัด (มหาชน)	UP

ลำดับที่	ชื่อบริษัท	ชื่อย่อหลักทรัพย์
4.อสังหาริมทรัพย์และวัสดุก่อสร้าง		
30	บริษัทอมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	AMATA
31	บริษัทบางกอกแลนด์ จำกัด (มหาชน)	BLAND
32	บริษัทชาญอิสสระ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)	CI
33	บริษัทอีสเทิร์นไวร์ จำกัด (มหาชน)	EWC
34	บริษัทอิตาเลียนไทย ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)	ITD
35	บริษัทกฤษดามหานคร จำกัด (มหาชน)	KMC
36	บริษัทวิก แอนด์ ซุกลันด์ จำกัด (มหาชน)	KWH
37	บริษัทแนเชอรัล พาร์ค จำกัด (มหาชน)	N-PARK
38	บริษัทไรมอนแลนด์ จำกัด (มหาชน)	RAIMON
39	บริษัททักษิณคอนกรีต จำกัด (มหาชน)	SCP
40	บริษัทแสนสิริ จำกัด (มหาชน)	SIRI
41	บริษัทสหวิริยาสตีลอินดัสตรี จำกัด (มหาชน)	SSI
42	บริษัทสหโมเสกอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)	UMI
5.กลุ่มทรัพยากร		
43	บริษัทบริการเชื้อเพลิงการบินกรุงเทพฯ จำกัด (มหาชน)	BAFS
44	บริษัทผาแดงอินดัสตรี จำกัด (มหาชน)	PDI
45	บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)	PTT

ลำดับที่	ชื่อบริษัท	ชื่อย่อหลักทรัพย์
5.กลุ่มทรัพยากร (ต่อ)		
46	บริษัทผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)	RATCH
6.กลุ่มบริการ		
47	บริษัททางด่วนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	BECL
48	บริษัทโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ จำกัด (มหาชน)	BH
49	บริษัทไดอาน่าดีพาร์ตเมนต์สตรี จำกัด (มหาชน)	DIANA
50	บริษัท ดิ เอราวัณ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	ERAWAN
51	บริษัทลือท็อกซ์ จำกัด (มหาชน)	LOXLEY
52	บริษัทเมเจอร์ ซินีเพล็กซ์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	MAJOR
53	บริษัทแมนดาริน โฮเต็ล จำกัด (มหาชน)	MANRIN
54	บริษัทเนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	NMG
55	บริษัทโรงพยาบาลนนทเวช จำกัด (มหาชน)	NTV
56	บริษัทโรงแรมรอยัลล่อคิด (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	ROH
57	บริษัทซาฟารีเวิลด์ จำกัด (มหาชน)	SAFARI
58	บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)	SE-ED
59	บริษัทเซี่ยงกรี่-ลา โฮเต็ล จำกัด (มหาชน)	SHANG
60	บริษัทสหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)	SPI
61	บริษัทไทยซูการ์ เทอร์มิเนล จำกัด (มหาชน)	TSTE

ลำดับที่	ชื่อบริษัท	ชื่อย่อหลักทรัพย์
6.กลุ่มบริการ (ต่อ)		
62	บริษัทยูไนเต็ด บรอดคาสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	UBC
7.กลุ่มเทคโนโลยี		
63	บริษัทจุงไทยไวร์แอนด์เคเบิล จำกัด (มหาชน)	CTW
64	บริษัทอินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน)	INET
65	บริษัท ไอที ซิตี จำกัด (มหาชน)	IT
66	บริษัทกุลธรเคอร์บี จำกัด (มหาชน)	KKC
67	บริษัท แมกเนคอมพิวเตอร์ ฟริชชั่น เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)	MPT
68	บริษัทชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน)	SATTEL
69	บริษัทซิงเกอร์ ประเทศไทย จำกัด (มหาชน)	SINGER
70	บริษัททีเอ็มฟริชชั่น จำกัด (มหาชน)	TEAM
8.กลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน		
71	บริษัทเอบีโก้ โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)	ABICO
72	บริษัทเอเชียไฮเต็ล จำกัด (มหาชน)	ASIA
73	บริษัทบางกอกรับเบอร์ จำกัด (มหาชน)	BRC
74	บริษัทดาต้าแมท จำกัด (มหาชน)	DTM
75	บริษัทแมนเจอร์ มีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	MGR

8.กลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน (ต่อ)		
ลำดับที่	ชื่อบริษัท	ชื่อย่อหลักทรัพย์
76	บริษัท พรีเมียร์ เอ็นจิเนียริ่ง แอนด์ เทคโนโลยี จำกัด(มหาชน)	PE&T
77	บริษัท สหมิตรดั่งแก๊ส จำกัด (มหาชน)	SMPC
78	บริษัท ศรีไทย ฟิวเจอร์แอนด์เบฟเวอร์เรจ จำกัด (มหาชน)	SRI
79	บริษัท ไทยเอนจิน แมนูแฟกเจอร์ จำกัด (มหาชน)	TEM
80	บริษัท ไทยวา จำกัด (มหาชน)	TWC
81	บริษัท ทรนง จำกัด (มหาชน)	TYONG
8.กลุ่มธุรกิจขนาดกลาง		
82	บริษัท บรู๊คเคอร์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	BROOK

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อผู้วิจัย: นายกอบชัย ชิดเชื้อสกุลชน
 วัน เดือน ปี เกิด: 3 กุมภาพันธ์ 2523
 การศึกษาระดับปริญญาตรี: บัญชีบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2546
 ประวัติการทำงาน: บริษัท คีลอยท์ ฟูซ โธมัทส ไชยยศ สอบบัญชี จำกัด
 ระยะเวลา 2 ปี

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย